

Ανώτατο Τεχνολογικό Ίδρυμα Κρήτης
Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας
Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων

Πτυχιακή Εργασία

Σπουδάστρια Λενιτσά Μαριάννα
Επόπτης καθηγητής Φραγκούλης Αντώνιος

Θέμα:

“Αειφορία- Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού, γενικές έννοιες. Ειδικότερη αναφορά στον Αγροτουρισμό, Αγροτουριστικά πακέτα και πολιτικές προώθησης και Marketing. Τέλος αναφορά στην Αγροτουριστική ανάπτυξη στην ορεινή περιοχή του Νέου Μαρμαρά Χαλκιδικής (Όρος Ίταμος).”

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	σελ.3
ΑΕΙΦΟΡΙΑ & ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	σελ.3
ΑΕΙΦΟΡΙΑ	σελ.5
ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	σελ.3
ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ	σελ.6
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ	σελ.7
ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	σελ.7
ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΟΥ	
ΣΤΟΧΟΥ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	σελ.8
ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΝΕΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ (ΗΠΙΟΥ Η ΦΙΛΙΚΟΥ) ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	σελ.9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:	σελ. 10
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	σελ.10
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ: ΠΕΡΙ ΜΑΖΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	σελ.11
1.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	σελ.13
1.3 Ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΜΑΖΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	
ΣΕ ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗ	σελ.15
1.3.1 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ	
ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	σελ.15
1.3.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΜΑΖΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	σελ.16
1.4 Ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ	
ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΧΩΡΟ	σελ.18
1.5 Ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	
ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	σελ. 23
1.5.1 ΟΙ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	σελ. 23
1.6 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	σελ. 24
1.6.1 ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	σελ. 24
1.6.2 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	σελ. 27
1.6.3 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ Η ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	σελ. 28
1.6.4 ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΟΣ - ΠΕΡΙΠΑΤΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	σελ. 29
1.6.5 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΤΡΙΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ	σελ. 29
1.6.6 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	σελ. 30
1.6.7 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	σελ. 31
1.6.8 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	σελ. 32
1.6.9 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΥΓΕΙΑΣ	σελ. 33
1.6.10 ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΣ – ΟΡΕΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	σελ. 33
1.6.11 ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	σελ. 35
1.6.12 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ	σελ. 36
1.6.13 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΕΚΘΕΣΕΩΝ	σελ. 36
1.6.14 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΟΛΗΣ	σελ. 37
1.6.15 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΧΕΙΜΑΣΗΣ	σελ. 38
1.6.16 ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ Η ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	σελ. 39
1.7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	σελ. 41
1.8 ΦΟΡΕΙΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	σελ. 44

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	σελ. 45
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	σελ. 45
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	σελ. 47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	σελ. 49
2.1 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	σελ. 49
2.2 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	
ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ	σελ 54
2.3 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	σελ 55
2.4 ΞΕΝΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	σελ. 61
2.5 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΕΛΛΑΔΑ	σελ. 68
2.6 ΜΟΡΦΕΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	σελ. 73
2.7 ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.	σελ. 84
2.8 ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	σελ. 89
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	σελ. 95
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	σελ. 99
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	σελ. 100
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	σελ. 101
3.1 ΠΑΡΘΕΝΩΝΑΣ	σελ. 102
3.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	σελ. 106
3.2.1 Α. ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	σελ. 106
3.2.2 Β) ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	σελ. 116
3.3 ΣΥΝΘΕΣΗ	σελ.119
3.4 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ	σελ. 121
3.4.1 ΠΑΡΘΕΝΩΝΑΣ	σελ. 121
3.4.2 ΟΙ ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΔΟΜΗΣΗΣ ΟΠΩΣ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΝΟΜΟ:	σελ. 123
3.4.3 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	σελ. 126
3.5. ΠΡΟΤΥΠΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	σελ. 127
3.5.1 ΠΡΟΤΑΣΗ Α	σελ. 127
3.5.2 ΠΡΟΤΑΣΗ Β	σελ. 129
3.6 ΣΚΟΠΟΣ	σελ.131
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	σελ.132
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	σελ. 133

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΑΕΙΦΟΡΙΑ & ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΑΕΙΦΟΡΙΑ

Τα τελευταία έτη μια καινούρια λέξη αναφέρεται όλο και συχνότερα όχι μόνο από τους ειδικούς επιστήμονες που ασχολούνται με την μελέτη της φύσης αλλά και από τους δημοσιογράφους, οικονομολόγους, πολιτικούς, κλπ. Η λέξη αυτή είναι αειφορία ή αειφορικός ως επίθετο.

Ο όρος αειφορία εμφανίζεται για πρώτη φορά στη γερμανόφωνη δασική βιβλιογραφία στις αρχές του 18^{ου} αιώνα ως “Nach- haltigkeit” ουσιαστικό και ως “nachhaltig” επίθετο ή επίρρημα (οικονομική δασοκομία- οδηγία για καλλιέργεια αγρίων δένδρων).

Ως δασικός όρος καθιερώθηκε στις αρχές του 19^{ου} αιώνα από τους Hartig, Karstrofer, κλπ και είχε την έννοια της επιδίωξης μιας διηνεκούς μέγιστης προσφοράς υλικών και μη υλικών αγαθών από το δάσος. Στα ελληνικά αποδόθηκε ο όρος ως «διηνέκεια των καρπώσεων» ή ως αειφορία ή αειφορική κάρπωση.

Με τη πάροδο του χρόνου η λέξη αειφορία έχασε την έννοια του ειδικού επιστημονικού της όρου και απέκτησε την έννοια της λέξης-κλειδί με την επαναδιατύπωση της αειφορικής αρχής, κατά την οποία η αειφορία δεν σημαίνει μόνο τη διαρκή, σταθερή και σύμμετρη παραγωγή αγαθών, υπηρεσιών και επιδράσεων αλλά κυρίως τη διατήρηση του δάσους ως ενός, λειτουργικού συστήματος. Για την τήρηση της αρχής της αειφορίας είναι απαραίτητη η τήρηση δύο άλλων αρχών, της διατήρησης του δάσους και της διατήρησης της παραγωγικότητας του εδάφους. Έτσι η αειφορία μετατρέπεται σε αρχή διαχείρισης και βρίσκει εφαρμογή όχι μόνο στα δασικά οικοσυστήματα, αλλά και σε όλα τα φυσικά οικοσυστήματα και τους ανανεώσιμους φυσικούς πόρους.

Είναι αυτονόητο ότι, όπως συμβαίνει και με το δάσος για να τηρηθεί η αρχή της αειφορίας στη διαχείριση ενός οικοσυστήματος θα πρέπει να διατηρηθούν η αρχή της διατήρησης του οικοσυστήματος ως λειτουργικού συστήματος και η αρχή της παραγωγικότητας του βιοτόπου. Για να εφαρμοστεί η αρχή της αειφορίας σε ένα π.χ. υγρότοπο θα πρέπει να διατηρηθεί ο υγρότοπος ως υγρότοπος αλλά να διατηρηθεί επίσης και η παραγωγικότητα του εδάφους και του νερού. Εάν καταστραφεί ο υγρότοπος ή μειωθεί η παραγωγικότητα του εδάφους ή του νερού λόγω ρύπανσης ή οποιαδήποτε άλλης αιτίας, είναι αυτονόητο ότι δεν μπορεί να υπάρξει αειφορική χρήση των αξιών του υγροτόπου. Το ίδιο ισχύει για οποιοδήποτε οικοσύστημα.

Η έννοια της αειφορίας έχει ξεφύγει από το πλαίσιο καθαρά δασοπονικής διαχειριστικής αρχής και έχει μεταβληθεί σε λέξη-κλειδί της κίνησης για την προστασία του περιβάλλοντος, ενώ παράλληλα βρίσκει χρήση στην οικονομία (αειφορική ανάπτυξη, αειφορική χρήση) αλλά και στην πολιτική (αειφορικός σχεδιασμός κλπ).

Επίσης ο όρος αρχίζει να αποκτά τη διάσταση μιας φιλοσοφικής έννοιας και εκφράζει έναν συγκεκριμένο τρόπο ζωής και συμπεριφοράς. Πολλές φορές όμως γίνεται αδόκιμη χρήση του όρου ή από καθαρά μεταφραστική αδυναμία ή συγχέεται με άλλους όρους.

Αειφορική χρήση είναι δυνατή μόνο σε ανανεώσιμους φυσικούς πόρους. Συνετή χρήση μπορεί να αφορά και μη ανανεώσιμους πόρους. Επίσης πολλές φορές γίνεται κατάχρηση του όρου «αειφορική ανάπτυξη».

ΑΕΙΦΟΡΙΑ: είναι η στρατηγική ανάπτυξης η οποία στοχεύει να διασφαλίσει την ικανοποίηση των αναπτυξιακών αναγκών μέσα στα υφιστάμενα βιοφυσικά όρια στη βάση της ελαχιστοποίησης των επιπτώσεων και της βιώσιμης διαχείρισης και εξοικονόμησης στη χρήση των φυσικών πόρων.

Στόχος της είναι ισορροπία ανάμεσα στην οικονομική ανάπτυξη-κοινωνική συνοχή- και περιβαλλοντική προστασία σε παγκόσμιο-εθνικό- περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Αυτό επιτυγχάνεται με την εξάλειψη της φτώχειας με στόχο την κοινωνική ευημερία, την αλλαγή της παραγωγής και κατανάλωσης και την προστασία και διαχείρισης των φυσικών πόρων (π.χ. εξεύρεση νέων πηγών ενέργειας αιολική, ηλιακή κ.ο.κ., συστηματική διαχείριση και προστασία των χερσαίων και υδάτινων οικοσυστημάτων κλπ.).

ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Είναι ο τύπος της τουριστικής ανάπτυξης ο οποίος δραστηριοποιείται ισόρροπα στην τοπική, κοινωνική, πολιτισμική και περιβαλλοντική δομή της κάθε τουριστικής περιοχής, διαμορφώνοντας παράλληλα όρους (υπηρεσίες, υποδομές, τεχνογνωσία) για την συνεχή ανατροφοδότηση της.

Μετά το 1980 πληθαίνουν οι προσπάθειες να προωθηθεί ένα πρότυπο τουριστικής ανάπτυξης του οποίου βασικό χαρακτηριστικό είναι η

βιώσιμη ανάπτυξη. Οι περιοχές στις οποίες που αναπτύσσεται το πρότυπο αυτό είναι δύο:

1. Αυτές που έχουν το μαζικό τουρισμό
2. Αυτές που βρίσκονται στο πρώτο στάδιο της ανάπτυξης τους και με τον ανάλογο προγραμματισμό θα αποκτήσουν τα βιώσιμα τουριστικά αγαθά.

ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ

- Ειδικός σχεδιασμός της τουριστικής ανάπτυξης με στόχο την ισορροπία ανάμεσα στην κοινωνία, την οικονομία και το περιβάλλον
- Ενίσχυση όλων των μέτρων (τοπικές αναπτυξιακές πρωτοβουλίες, λειτουργικές διασυνδέσεις ανάμεσα στους διαφορετικούς κλάδους της οικονομίας, έρευνα, εκπαίδευση, Μάρκετινγκ) που συμβάλλουν στις διαδικασίες ανατροφοδότησης της ανάπτυξης.
- Ειδικό θεσμικό πλαίσιο που να προωθεί τις διαδικασίες της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και την τοπική συμμετοχή.
- Προώθηση μέτρων και πολιτικών που συμβάλλουν στην προστασία και την ανάδειξη του τοπικού φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος
- Χρήση των ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού ως βασικού άξονα της τοπικής τουριστικής ανάπτυξης.

Η υιοθέτηση αυτού του προτύπου ποικίλει από χώρα σε χώρα. Η προώθηση αυτού του προτύπου από εθνικούς και διεθνείς οργανισμούς αποτελεί σημαντική ένδειξη ότι ο αειφορικός τουρισμός επεκτείνεται στο διεθνή χώρο. Στη πορεία αυτή συμβάλλουν και η ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Ο όρος βιώσιμη ανάπτυξη περιγράφει τη διαδικασία μετασχηματισμού όπου η εκμετάλλευση των πόρων, η κατεύθυνση των επενδύσεων, ο προσανατολισμός της τεχνολογικής ανάπτυξης και προσαρμογές στο θεσμικό πλαίσιο εναρμονίζονται με τις μελλοντικές και τις σημερινές ανάγκες.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

- Αποτελεσματικότητα της οικονομίας
- Κοινωνική ισότητα και δικαιοσύνη
- Προστασία του περιβάλλοντος

Η βιώσιμη ανάπτυξη αποτελεί το κέντρο βάρους ενός ισόπλευρου τριγώνου. Οποιοδήποτε άλλο σημείο εκτός του κέντρου βάρους είναι σημείο μη ισότιμης σύνθεσης των τριών επιδιώξεων.

Επιχειρησιακά επιτυγχάνεται με:

1. Επιδιώκει την επίτευξη και μεγιστοποίηση των βιολογικών στόχων (γενετική ποικιλότητα, βιολογική παραγωγικότητα)
2. οικονομικοί στόχοι (εκπλήρωση βασικών αναγκών, ισότητα, αύξηση ωφέλιμων αναγκών και υπηρεσιών)
3. κοινωνικοί στόχοι (πολιτιστική διαφοροποίηση, κοινωνική δικαιοσύνη, συμμετοχή)

Η βιώσιμη ανάπτυξη είναι η οικονομική εκείνη κατάσταση όπου οι απαιτήσεις από το περιβάλλον που τίθενται από τους ανθρώπους, και το εμπόριο μπορεί να ικανοποιηθούν χωρίς να μειώνεται η ικανότητα του περιβάλλοντος, να παρέχει την ίδια ικανοποίηση και στις μελλοντικές γενιές.

Η σύγχρονη αντίληψη βασίζεται σε συντονισμένες δράσεις όλων των φορέων στην βάση μίας αρχής που είναι κοινή η ευθύνη και η ενεργοποίησή τους θεωρείται αναγκαία, τόσο στην κατάρτιση όσο και στην εφαρμογή μιας στρατηγικής για την βιώσιμη ανάπτυξη.

ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Εκτός από το δημόσιο άλλοι φορείς είναι:

- Κάτοικοι
- Τουρίστες /επισκέπτες
- Τοπικές τουριστικές επιχειρήσεις
- Οι τουριστικοί πράκτορες
- Κρατικοί ή τοπική φορείς άσκησης τουριστικής προβολής

Η κάθε φορέας έχει διαφορετικούς σκοπούς και προοπτικές ως προς την ανάγκη, το βαθμό, το εύρος και τα μέσα προστασίας του περιβάλλοντος, για τη στήριξη του τουρισμού.

ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΣΤΟΧΟΥ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

- Περιβαλλοντικές μελέτες

- Σχεδιασμός και χάραξη ζωνών
- Υιοθέτηση Βραβείων (δημοσιοποίηση της έννοιας της βιωσιμότητας και ενημέρωση όλων των οικονομικών παραγόντων του τουρισμού για τα μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος και της συμπεριφοράς που πρέπει να υιοθετηθούν, ευαισθητοποίηση των κατοίκων της περιοχής για την ανάπτυξη του τουρισμού μέσω της επικοινωνίας με τους ιθύνοντες του τουρισμού και επιβράβευση πρωτοβουλιών και σημάτων, οικοσήμανση (Σφραγίδες περιβαλλοντικής ποιότητας οι οποίες θα αποτελούν οδηγό για τον ίδιο τον καταναλωτή (σε Εστιατόρια, πράκτορες, Ξενοδοχεία κλπ.)
- Φέρουσα Ικανότητα στην αντοχή του συστήματος να υποστηρίζει ή να δεχτεί κάποιες δραστηριότητες

ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΝΕΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ (ΗΠΙΟΥ Η ΦΙΛΙΚΟΥ) ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ένα μοντέλο τουρισμού που πληρή τις βασικές αρχές της αειφορίας και της βιώσιμης ανάπτυξης είναι ο αειφορικός τουρισμός. Ο τουρισμός αυτός διέπεται από την αρχή της αειφορικής ανάπτυξης η οποία είναι η ανάπτυξη που πραγματοποιείται σε μια περιοχή ή χώρα για να αντιμετωπιστούν οι τωρινές ανάγκες, χωρίς να θέτει σε κίνδυνο την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να αντιμετωπίσουν τις δικές τους.

Με βάση τον παραπάνω ορισμό, η αρχή της αειφορικής τουριστικής ανάπτυξης είναι η ανάπτυξη ενός τουριστικού προορισμού η οποία χρησιμοποιείται, χωρίς να καταστρέφει το περιβάλλον (φυσικό-πολιτικό- κοινωνικό- πολιτιστικό) η τους πόρους του τουριστικού προορισμού και έτσι να μπορούν και οι μελλοντικοί τουρίστες να προσελκυστούν και να απολαύσουν τόσο το περιβάλλον όσο και τους πόρους του εκάστοτε προορισμού που θα επιλέξουν.

Ο συνδυασμός των παραπάνω εννοιών καταλήγει ότι, ο αειφόρος τουρισμός είναι κάθε μορφή τουρισμού που αναπτύσσεται με την αρχή της αειφορικής τουριστικής ανάπτυξης δεν βλάπτει το φυσικό περιβάλλον (κοινωνικό- πολιτικό- οικονομικό- φυσικό) και δεν εξαντλεί η αλλοιώνει τους πόρους του.

Τα κύρια γνωρίσματα του τουρισμού είναι:

- Εφαρμόζεται σε κάθε τουριστική δραστηριότητα,
- Εξισορροπεί τις ανθρώπινες δραστηριότητες- Περιβάλλον- πόρους,
- Υποστηρίζει διαχρονικά την βιωσιμότητα κάθε τουριστικής δραστηριότητας,
- Αποτρέπει το μοντέλο υπερσυγκέντρωσης σε μια περιοχή (τουριστική),
- Προστατεύει την πολιτιστική κληρονομιά και κουλτούρα της περιοχής,
- Στοχεύει στα μακροχρόνια και όχι στα βραχυχρόνια οφέλη,
- Συντονίζει τις αρμοδιότητες των φορέων (ιδιωτών-δημοσίων) για την αποφυγή των συμφερόντων,
- Μειώνει τις επιπτώσεις της τουριστικής δραστηριότητας στο περιβάλλον,
- Λειτουργεί συμπληρωματικά στις ήδη υπάρχουσες τουριστικές δραστηριότητες
- Εφαρμόζει την αρχή της χωρητικότητας (δηλ πόσο αριθμό τουριστών μπορεί να φιλοξενήσει μια περιοχή, πόσες τουριστικές δραστηριότητες θα υπάρξουν χωρίς δυσμενείς επιπτώσεις, το μέγεθος των αντοχών των φυσικών πηγών, και την ισορροπία μεταξύ της ικανοποίησης των τουριστών και των ντόπιων φυσικών πόρων).

Συμπερασματικά ο αειφόρος τουρισμός δεν αποτελεί μια εναλλακτική μορφή τουρισμού αλλά είναι μια πολιτική της τουριστικής ανάπτυξης και σχεδιασμού που μπορεί να εφαρμοσθεί σε όλες τις μορφές του τουρισμού και ειδικότερα σε περιοχές που επικρατεί ο μαζικός τουρισμός και σε αυτές όπου βρίσκονται στα πρώτα στάδια της ανάπτυξής τους, ενθαρρύνοντας έτσι την ανάπτυξη των αειφόρων εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Περί μαζικού τουρισμού

Ο μαζικός τουρισμός είναι ο τουρισμός των μεγάλων αριθμών και αποτελεί την κυρίαρχη έκφραση της τουριστικής δραστηριότητας του αστικού πληθυσμού των ανεπτυγμένων χωρών μετά το Β' παγκόσμιο πόλεμο. Πρόκειται για το φαινόμενο που εκφράζει την ανάγκη του ανθρώπου για ψυχαγωγία, ανάπαυση φυγή από την καθημερινότητα και συνδέεται με νέες αξίες που έχουν γίνει αποδεκτές από τις σύγχρονες κοινωνίες.

Όμως ο οργανωμένος- μαζικός τουρισμός αντιμετωπίζει έντονη κριτική- και όχι άδικα- ιδίως τα τελευταία χρόνια, από τους παρατηρητές και ερευνητές που ασχολούνται με την ανάπτυξή του, εξαιτίας των προβλημάτων που προκαλεί στις κοινωνίες υποδοχής. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και πολιτισμικά προβλήματα που επιφέρει.

Τα πιο σημαντικά από αυτά εντοπίζονται στις στάσεις και αντιλήψεις του τοπικού πληθυσμού, ο οποίος χάνει σταδιακά την πολιτιστική και τοπική του ιδιαιτερότητα και αλλοτριώνεται σε μια μαζική ομοιομορφία. Να σημειώσουμε επίσης τις πιέσεις και τις εντάσεις στο πληθυσμό (θόρυβο, πολυκοσμία), την απώλεια των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας και την μόλυνση διαφόρων μορφών (πυρκαγιές στα δάση για ανέργεση ξενοδοχείων, μόλυνση των

υδάτων από ανυπαρξία αποχετευτικού δικτύου κλπ.) που ο μαζικός τουρισμός μπορεί να προκαλέσει. Επίσης τον υποβιβασμό της αισθητικής, την έλλειψη του ελέγχου και τα ειδικά προβλήματα που πολλές φορές δημιουργούν οι κακής ποιότητας τουρίστες όπως βανδαλισμοί, αλητεία κλπ. Τέλος να αναφέρουμε την κακοπληρωμένη εποχιακή εργασία αλλά και τις αυξήσεις των τιμών, αγαθών και συντελεστών παραγωγής (εργασία αγαθών, γης, φόρων) που επιβαρύνουν οικονομικά κυρίως τον ντόπιο πληθυσμό.

Οι αρνητικές επιπτώσεις για το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον και τις παραδοσιακές κοινωνίες στις χώρες ή στις περιοχές υποδοχής τουριστών, οδήγησε σε διεθνή επανεξέταση της άποψης ότι ο τουρισμός έχει αυτονόητα θετικά αποτελέσματα. Αντίθετα πολλοί σήμερα εκτιμούν ότι τα βραχυχρόνια οικονομικά οφέλη τελικά δεν αντισταθμίζουν το υψηλό κοινωνικό και περιβαλλοντικό κόστος. Παρόλο που οι απόψεις αυτές δεν έχουν ακόμα αποκρυσταλλωθεί σε συγκεκριμένη εναλλακτική πρόταση, η διέξοδος στον εναλλακτικό τουρισμό βρίσκεται ήδη στο προσκήνιο.

Με βάση τα λεγόμενα του Henri Grolleau, γενικού γραμματέα του TER (Τουρισμός στον Αγροτικό Χώρο, Παρίσι, Γαλλία), αυτό που αναζητούν στην ουσία οι κάτοικοι των πόλεων είναι να δοκιμάσουν απλές συγκινήσεις, σε ένα αληθινό κόσμο, κάνοντας απλά πράγματα. Θα μπορούσαμε επίσης να ισχυριστούμε ότι αναζητούν αληθινές συγκινήσεις, σε ένα αληθινό κόσμο, κάνοντας αληθινά πράγματα, αν δεν είχε αποδεχτεί ότι καταναλώνουν κυρίως συγκινήσεις χωρίς κινδύνους και χωρίς προσωπικές δεσμεύσεις, σε ένα κόσμο που στήθηκε γι αυτούς, συμμετέχοντας σε μη αυθεντικές δραστηριότητες». Αυτό ακριβώς που προσφέρουν οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού: αληθινές συγκινήσεις, σε ένα αληθινό κόσμο απομάκρυνση από δραστηριότητες οι οποίες μόνο μη αυθεντικές μπορούν να χαρακτηριστούν.

Από τα παραπάνω συνάγεται το συμπέρασμα ότι ο μαζικός τουρισμός αποτελεί μια μορφή τουρισμού εχθρική προς το περιβάλλον και εκφράζεται συνήθως με μεγάλες σε μέγεθος

τουριστικές δραστηριότητες που έχουν σαν σκοπό την μεγιστοποίηση του κέρδους αδιαφορώντας για τις επιπτώσεις στο περιβάλλον. Η γενεσιουργός αιτία των επιπτώσεων αυτών ήταν η απρογραμμάτιστη και μη ελεγχόμενη τουριστική ανάπτυξη προκειμένου να αντιμετωπιστεί η αυξημένη τουριστική ζήτηση σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα (Σεζόν) αφενός και αφετέρου η μη υιοθέτηση μέτρων για την προστασία του φυσικού- πολιτιστικού- κοινωνικού- οικονομικού περιβάλλοντος.

Για να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα αυτά, άρχισε να «ωριμάζει» στις σκέψεις και τις αποφάσεις όλων των εμπλεκόμενων φορέων του τουρισμού η ιδέα του εναλλακτικού τουρισμού και να υλοποιείται την τελευταία δεκαετία.

Οι πολυεθνικές εταιρίες που σήμερα διακινούν το μεγαλύτερο μέρος του μαζικού τουρισμού προσπαθούν με διάφορες εκδηλώσεις να δώσουν λύση, στις κακές επιπτώσεις του μαζικού τουρισμού.

Έτσι δημιουργούν οικολογικές μονάδες παραγωγής προϊόντων για την διατροφή των πελατών τους, αναλαμβάνουν την καθαριότητα της περιοχής τους, υιοθετούν εθνικούς δρυμούς η οικολογικά πάρκα, προστατεύουν τυχόν περιοχές διαχείμασης πουλιών και ζώων (π.χ. προστασία θαλάσσιας χελώνας), αναλαμβάνουν την φύλαξη η την συνέχιση αρχαιολογικών ανασκαφών που βρίσκονται κοντά τους και γενικά επιδεικνύουν μια ευαισθησία που λογικά θα έπρεπε να ήταν κρατική μέριμνα.

1.2 Ορισμός του εναλλακτικού τουρισμού

Ο εναλλακτικός τουρισμός προσδιορίζεται από εκείνες τις μορφές τουρισμού, οι οποίες συνδέονται με τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές κοινοτικές αξίες που επιτρέπουν τόσο στους «οικοδεσπότες» όσο και στους «φιλοξενούμενους» να υφίστανται τις θετικές αλληλεπιδράσεις και να μοιράζονται εμπειρίες. Ο εναλλακτικός τουρισμός όπως και η «αειφόρος ανάπτυξη» είναι έννοιες που χρησιμοποιήθηκαν ευρύτατα τα τελευταία χρόνια, καθότι εισάγουν καινούργια προσέγγιση και φιλοσοφία σε ένα παλιό πρόβλημα, προϋποθέτοντας εκδήλωση ενεργού ενδιαφέροντος εκ μέρους τόσο των «φιλοξενούμενων» όσο και των «οικοδεσποτών».

Ωστόσο δεν υπάρχει ένας ορισμός του εναλλακτικού τουρισμού αποδεκτός σε διεθνές επίπεδο από όλους εκείνους που με τον έναν ή με τον άλλο τρόπο εμπλέκονται στην υπόθεση της «βιομηχανίας» του τουρισμού. Ορισμένοι ερευνητές υποστηρίζουν ότι οποιαδήποτε άλλη μορφή εκτός από το μαζικό τουρισμό αποτελεί τον εναλλακτικό τουρισμό, ο οποίος υπόσχεται στους τουρίστες κάτι διαφορετικό από το μαζικό τουρισμό ενώ άλλοι προσπαθούν να τον ταξινομήσουν, διαφοροποιώντας κυρίως τα άτομα ή τις καταστάσεις στα οποία αναφέρεται.

Υπάρχει όμως ένας αριθμός συνισταμένων του εναλλακτικού τουρισμού οι οποίες είναι γενικά αποδεκτές:

Η πρώτη αφορά το γεγονός ότι ο εναλλακτικός τουρισμός εφαρμόζεται σε εκείνες τις μορφές τουρισμού, οι οποίες δεν καταστρέφουν το περιβάλλον και δεν επιφέρουν τις αρνητικές επιπτώσεις που προκαλεί ο μαζικός τουρισμός στις περιοχές που αναπτύσσεται.

Η δεύτερη αναφέρεται στο ότι ο εναλλακτικός τουρισμός θεωρήθηκε, μικρή κλίμακα ανάπτυξης του τουρισμού, που προέρχεται και οργανώνεται από τον τοπικό πληθυσμό ή τους

τοπικούς φορείς (ενδογενούς ανάπτυξη). Ο τρόπος αυτός της ανάπτυξης αφενός επιφέρει λιγότερες αρνητικές επιπτώσεις-κοινωνικές και πολιτισμικές- και αφετέρου έχει μεγαλύτερες πιθανότητες ευνοϊκής αποδοχής από τον τοπικό πληθυσμό από ότι ο μαζικός τουρισμός.

Η τρίτη αφορά στο γεγονός ότι μερικές μορφές τουρισμού θεωρούνται εναλλακτικές, διότι δεν εκμεταλλεύονται τον τοπικό πληθυσμό. Συγκεκριμένα, τα οικονομικά οφέλη από τις τουριστικές δραστηριότητες διοχετεύονται κυρίως προς τους μόνιμους κάτοικους της περιοχής ή προς τις μειονεκτικές περιοχές και όχι προς τις πόλεις ή τις άλλες χώρες, όπως συμβαίνει με το μαζικό τουρισμό.

Τέλος ο τουρισμός που δεν καταστρέφει τον πολιτισμό της κοινωνίας υποδοχής συνήθως ονομάζεται εναλλακτικός, διότι εκτός των άλλων προσπαθεί ενεργά να ενθαρρύνει το σεβασμό προς την πολιτισμική πραγματικότητα δια μέσου της εκπαίδευσης, της επιμόρφωσης και γενικότερα των οργανωμένων «συναντήσεων».

1.3 Ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΜΑΖΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΕ ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗ.

Ο εναλλακτικός τουρισμός είναι ο λεγόμενος "μαλακός" τουρισμός και ο μαζικός τουρισμός είναι ο "σκληρός" τουρισμός. Ο μαλακός και ο σκληρός τουρισμός έχουν κάποια χαρακτηριστικά τα οποία φυσικά προσδιορίζουν τη φύση του εναλλακτικού και του μαζικού τουρισμού αντίστοιχα.

Έτσι λοιπόν παρακάτω θα αναφέρουμε ορισμένα χαρακτηριστικά που προσδιορίζουν καλύτερα τη φύση των δυο αυτών μορφών.

1.3.1 Χαρακτηριστικά εναλλακτικού τουρισμού:

- Ο τύπος ταξιδιού είναι ατομικός , οικογενειακός , φιλικός.
- Το μεταφορικό μέσο επιλέγεται από αυτούς που θα κάνουν το ταξίδι.
- Το πρόγραμμα ταξιδιού συντάσσεται από του ίδιους τους τουρίστες και μπορεί να μεταβάλλεται συνεχώς.
- Η διάρκεια του ταξιδιού καθορίζεται από τους ίδιους τους τουρίστες.
- Η ασφάλεια του ταξιδιού είναι ανάλογη με την προετοιμασία και την ικανότητα των τουριστών.
- Οι εμπειρίες του ταξιδιού είναι πρωτόγνωρες και έντονες.
- Σκοπός του ταξιδιού για τους τουρίστες είναι να αποκτήσουν εμπειρίες να δουν και να μάθουν πράγματα.
- Οι δαπάνες του ταξιδιού είναι υψηλές και συχνά απρόβλεπτες.

1.3.2 Χαρακτηριστικά μαζικού τουρισμού:

- Ο τύπος ταξιδιού είναι ομαδικός τα άτομα συνήθως δεν γνωρίζονται μεταξύ τους.
- Το μέσο μεταφοράς τους είναι συνήθως το αεροπλάνο (πτήσεις charters).

- Το πρόγραμμα ταξιδιού συντάσσεται από τους οργανωτές του ταξιδιού και δεν μεταβάλλεται.
- Η διάρκεια του ταξιδιού είναι σύμφωνο με το τουριστικό πακέτο.
- Η ασφάλεια του ταξιδιού είναι εξασφαλισμένη από τους οργανωτές των ταξιδιών.
- Οι εμπειρίες που αποκτούνται κατά τη διάρκεια του ταξιδιού είναι ελάχιστες και πάντοτε στα περιθώρια των τουριστικών πακέτων.
- Σκοπός του ταξιδιού για τους τουρίστες είναι να ξεκουραστούν και να δουν αυτά που έχουν να τους δείξουν.
- Οι δαπάνες του ταξιδιού είναι μικρές.

Για να ολοκληρωθεί η σύγκριση μεταξύ εναλλακτικού και μαζικού τουρισμού πρέπει να τονιστεί και η διαφορετικότητα των απόψεων για τις μορφές αυτές του τουρισμού, των τουριστών, των τουριστικών επιχειρηματιών και των Δημόσιων τουριστικών φορέων, οι οποίοι και βλέπουν από διαφορετική σκοπιά τα αντίστοιχα τουριστικά προϊόντα.

Οι τουρίστες προτιμούν τη μια ή την άλλη μορφή τουρισμού ανάλογα με τις τουριστικές τους ανάγκες, τις γνώσεις τους, τις επιδράσεις που δέχονται και την οικονομική τους δυνατότητα χωρίς να υποστηρίζουν ιδιαίτερα τον εναλλακτικό ή τον μαζικό τουρισμό.

Αντίθετα οι τουριστικοί επιχειρηματίες υποστηρίζουν το μαζικό τουρισμό γιατί αναζητούν το μεγαλύτερο κέρδος στις μαζικές πωλήσεις των τουριστικών προϊόντων. Και είναι αυτοί που πράγματι

δημιούργησαν, ανέπτυξαν και μεγέθυναν το μαζικό τουρισμό που ακολουθεί τους κανόνες της ελεύθερης αγοράς.

Οι Δημόσιοι φορείς τουρισμού αν και "κόπτονται" για την ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού και χρηματοδοτούν πολλές μορφές του, στην πραγματικότητα αποτελούν το δεύτερο μετά τους τουριστικούς επιχειρηματίες στήριγμα του μαζικού τουρισμού γιατί αποφέρει μεγάλα οφέλη, συναλλαγματικά ή φορολογικά, που μπορεί να χρησιμοποιήσει η πολιτεία κατά το δοκούν. Η πολιτεία είναι άλλωστε, ο μεγάλος χορηγός, που με τα δάνεια ευκαιρίας που χορήγησε, τις φορολογικές απαλλαγές και τα κίνητρα της τουριστικής ανάπτυξης που καθιέρωσε, έθεσε τα θεμέλια του μαζικού τουρισμού.

1.4 Ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΧΩΡΟ.

Οι έρευνες για τον εναλλακτικό τουρισμού αναφέρονται κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες προορισμού με κύρια έμφαση στα περιβαλλοντικά βιολογικά χαρακτηριστικά των προϊόντων που προσφέρουν παρά στις αγορές εναλλακτικού τουρισμού ή στις αναπτυγμένες χώρες και τις επιχειρήσεις

οργανώσεις τουρισμού. Βασικό και παγκόσμιο χαρακτηριστικό του εναλλακτικού τουρισμού είναι ότι οι τουρίστες προέρχονται κυρίως από τις βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες και προσελκύονται στις λιγότερο αστικοποιημένες και βιομηχανικές χώρες ή περιφέρειες, οι οποίες διαθέτουν ελκυστικό φυσικό περιβάλλον.

Η παραπάνω άποψη ίσως εξηγεί γιατί στη σχετική διεθνή βιβλιογραφία δεν έχουμε εντοπίσει πλήρεις αναλύσεις ή μελέτες και προγράμματα εναλλακτικού τουρισμού για τον ευρωπαϊκό και το μεσογειακό χώρο ή για συγκεκριμένες χώρες της περιοχής. Βέβαια, υπάρχουν διάφορες προσεγγίσεις του εναλλακτικού τουρισμού σε ορισμένες χώρες ή περιφέρειες της Ευρώπης, που συναρτώνται με προσπάθειες που έγιναν την τελευταία δεκαετία και επικεντρώνονται: (i) στην αναβάθμιση του αναπτυξιακού μοντέλου μαζικού τουρισμού και στην προώθηση πολιτικών αειφορικής ανάπτυξης (κυρίως σε μεσογειακές χώρες) και (ii) σε ορισμένες εναλλακτικές μορφές τουρισμού, κυρίως αγροτουρισμού. Στη συνέχεια και μετά από σχετική ανάλυση των δεδομένων, θα αναφερθούμε συνοπτικά σε ζητήματα εναλλακτικού τουρισμού που καλύπτουν είτε συνολικά τον ευρωπαϊκό χώρο είτε ορισμένες χώρες.

Τα τελευταία χρόνια στον ευρωπαϊκό χώρο ο τουρισμός αποτελεί αντικείμενο ορισμένων διαδικασιών

αναδιάρθρωσης με βασικές αιτίες την παγκοσμιοποίηση, το διεθνή ανταγωνισμό, αλλά και την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση του πληθυσμού, παράγοντες που αναμένεται να ενταθούν ακόμα περισσότερο στο μέλλον. Λόγω έλλειψης επαρκών πληροφοριακών δεδομένων, μια ακριβής τεκμηρίωση των αλλαγών που έχουν επέλθει από τις διάφορες διαδικασίες αναδιάρθρωσης δεν είναι δυνατή. Κατά την άποψή μας ένα βασικό εργαλείο ερμηνείας και προσέγγισης της σημασίας που έχουν τα ζητήματα μελλοντικής αναδιάρθρωσης του εναλλακτικού τουρισμού αποτελεί η διακρίβωση: (ί) του τρόπου αλληλεπίδρασής του με άλλους οικονομικούς παραγωγικούς τομείς (π.χ. γεωργία) και (ίί) του τρόπου που επιδρά και των επιπτώσεων που έχει στα τοπικά πολιτιστικά και περιβαλλοντικά συστήματα. Πάντως στο μεσογειακό ιδιαίτερα χώρο δεν φαίνεται να έχει αλλάξει σημαντικά η στερεότυπη εικόνα του μεσογειακού τουρισμού «ένας ηλιόλουστος τόπος διακοπών κοντά στη θάλασσα».

Η γεωγραφική κατανομή του εναλλακτικού τουρισμού ή του περιβαλλοντικά φιλικού τουρισμού στην Ευρώπη χαρακτηρίζεται «πολωμένη». Συγκεντρώνεται κυρίως σε ορισμένες περιφέρειες της κεντρικής και βορειοδυτικής Ευρώπης με τη μικρότερη τουριστική ανάπτυξη (ή χαμηλό «τουριστικό εμπόριο», όπως

αποκαλείται) και αποδίδεται στην αυξημένη περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση του πληθυσμού, λόγω της οικολογικής καταστροφής που προκάλεσε στις περιφέρειες αυτές η εντατική βιομηχανοποίηση και αστικοποίηση. Στις περιφέρειες γύρω από τη Μεσόγειο υπάρχουν λίγα περιβαλλοντικά παραδείγματα φιλικού τουρισμού, μερικά από τα οποία οφείλονται σε πρωτοβουλίες περιβαλλοντολόγων από τη βόρεια Ευρώπη. Τούτο αποδίδεται στο «χαμηλό επίπεδο οικολογικής συνειδητοποίησης» των τοπικών κοινοτήτων της μεσογειακής περιφέρειας.

Χωρίς να συμφωνούμε με την άποψη της «υψηλής» ή «χαμηλής» περιβαλλοντικής συνειδητοποίησης (εφόσον δεν στηρίζεται σε έγκυρα επιστημονικά δεδομένα), θα αναφερθούμε στη συνέχεια συνοπτικά σε ορισμένες περιπτώσεις χωρών της βόρειας κεντρικής και μεσογειακής Ευρώπης.

Στις χώρες της βόρειας και κεντρικής Ευρώπης η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού επικεντρώνεται κυρίως σε αγροτικές περιοχές και συναρτάται με τα δίκτυα των πάρκων τις φυσικές περιοχές προστασίας και τον εσωτερικό κυρίως τουρισμό. Σε ορισμένες χώρες της κεντρικής Ευρώπης (Γαλλία, Γερμανία, Αυστρία), οι πολιτικές, τα προγράμματα σχέδια, οι προτάσεις και οι σχετικές

μελέτες για εναλλακτικές μορφές τουρισμού (εθνικών οργανισμών ή αναπτυξιακών φορέων τουρισμού και διαφόρων οργανώσεων) επικεντρώνονται στον αγροτουρισμό, και γενικότερα στον «ήπιο» ή «πράσινο» τουρισμό.

Στις μεσογειακές χώρες και περιφέρειες οι περισσότερες προσπάθειες επικεντρώνονται, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, στην αναβάθμιση των αναπτυξιακών μοντέλων μαζικού τουρισμού και στην προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης. Κατά την άποψή μας, οι προοπτικές ανάπτυξης του εναλλακτικού τουρισμού και του περιβαλλοντικά φιλικού τουρισμού γενικότερα στην Ευρώπη είναι ευνοϊκές, κυρίως λόγω της αυξανόμενης περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης του πληθυσμού και των σημαντικών πόρων που διατίθενται. Τούτο βέβαια θα εξαρτηθεί και από τη βαρύτητα και το συντονισμό των πολιτικών που θα ασκηθούν σε διάφορα επίπεδα (της Ε.Ε., διεθνών οργανισμών ή μεμονωμένων χωρών), κυρίως προς την κατεύθυνση (ί) αποφυγής της περαιτέρω υποβάθμισης και της αναβάθμισης των περιβαλλοντικών πόρων, παράκτιων (κυρίως μεσογειακών), αλλά και ορεινών της κεντρικής Ευρώπης και (ίί) σωστής διαχείρισης και αξιοποίησης των περιβαλλοντικών πόρων.

1.5 Ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.5.1 ΟΙ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο εναλλακτικός τουρισμός στην Ελλάδα αποτελεί μια περιορισμένη δραστηριότητα, που κινείται στα περιθώρια του γενικού τουρισμού τον οποίο ακολουθεί έρποντας. Αυτή η έρπουσα σχέση τονίζει τον περιθωριακό του χαρακτήρα και την εξάρτησή του από τον παραδοσιακό τουρισμό, τον τουρισμό δηλαδή των «θερινών διακοπών», που είναι η κυρίαρχη μορφή δραστηριότητας στην Ελλάδα. Η χώρα μας προσφέροντας σε αφθονία και μάλιστα κάτω από προνομιακά ευνοϊκές συνθήκες το πιο πολυσυζητημένο σήμερα τουριστικό προϊόν «ήλιος και θάλασσα», έθεσε υπό δοκιμασία τις άλλες μορφές τουρισμού, τις οποίες περιθωριοποίησε. Αυτές οι αδυναμίες σε συνδυασμό και με την έλλειψη κάποιας προγραμματισμένης και σοβαρής προσπάθειας, δεν επέτρεψαν να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για ανάπτυξη, έστω και σε περιορισμένη κλίμακα, του εναλλακτικού τουρισμού στη χώρα μας.

Στη δεκαετία του '70 που ο Ελληνικός τουρισμός σημείωσε εντυπωσιακή άνοδο, αναπτύχθηκαν παράλληλα σαν «συμπληρώματα» του κύριου ξενοδοχειακού δυναμικού μας, τα λεγόμενα συμπληρωματικά μέσα φιλοξενίας, που αντιπροσώπευαν καταλύματα της μορφής των ξενώνων, ενοικιαζομένων διαμερισμάτων και δωματίων κ.τ.λ., σε μικρά νησιά και οικισμούς της περιφέρειας καθιερωμένων τουριστικών κέντρων. Έτσι μπορούμε να πούμε ότι κατά την περίοδο αυτή δημιουργήθηκαν κατά τρόπο αυτόνομο κάποιες εστίες τουρισμού σε αγροτικές-νησιώτικες περιοχές, εξαρτημένες από μεγάλα τουριστικά κέντρα της ευρύτερης ζώνης, χωρίς ωστόσο να έχει γίνει καμιά ιδιαίτερη προσπάθεια συστηματικής και προγραμματισμένης ανάπτυξης του εναλλακτικού τουρισμού.

1.6 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1.6.1 ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Για την έννοια του αγροτουρισμού έχουν δοθεί πολλοί χαρακτηρισμοί όπως π.χ. Τουρισμός υπαίθρου, Αγροτικός τουρισμός, πράσινος τουρισμός κλπ.

Ο αγροτουρισμός ως τουριστική δραστηριότητα εμφανίζεται στις αγροτικές περιοχές με την μορφή τουριστικών καταλυμάτων (ενοικιαζόμενα δωμάτια ή παραδοσιακοί οικισμοί), τα οποία είναι κατάλληλα εναρμονισμένα με τα οικεία χαρακτηριστικά περιβάλλοντος τους με σκοπό την εξυπηρέτηση τις ανάγκες της μορφής αυτής του τουρισμού.

Τα άτομα τα οποία χρησιμοποιούν αυτή την μορφή τουρισμού είναι συνήθως μορφωμένα, ηλικιωμένοι ή ερευνητές που η οικονομική τους δυνατότητα είναι μεγάλη για το λόγο ότι βρίσκονται σε ένα στάδιο της ζωής στο οποίο δεν επιβαρύνονται από τις οικογενειακές δαπάνες αλλά και από άτομα με χαμηλό εισόδημα. Η διάρκεια των διακοπών ποικίλει ανάλογα με την επιθυμία των επισκεπτών και μπορεί να μεταβληθεί π.χ. μπορεί να είναι από ένα Σαββατοκύριακο μέχρι 10-30 μέρες. Ο αγροτουρισμός είναι αντιεποχικός και παρακολουθεί όλες τις φάσεις της Γεωργίας με τις συνεπαγόμενες εκδηλώσεις της αγροτικής ζωής. Η προέλευση των ατόμων είναι κυρίως από το εσωτερικό της Χώρας αλλά υπάρχουν και οι «εξωτερικοί τουρίστες» (από άλλη Χώρα). Οι τόποι όπου βρίσκονται τα αγροτουριστικά καταλύματα είναι κοντά στα μεγάλα αστικά κέντρα ενώ οι προσβάσεις σε αυτές γίνονται είτε με ιδιωτικά τους αυτοκίνητα είτε με τις Δημόσιες συγκοινωνίες.

Ο αγρότης- οικοδεσπότης παρέχει στο φιλοξενούμενο- τουρίστα στέγη στην παραδοσιακή της μορφή έτσι ώστε να τον κάνει να αισθανθεί ως κάτοικος της υπαίθρου. Η διαδεδομένη αυτή μορφή τουρισμού δίνει την δυνατότητα στο επισκέπτη να συμμετέχει και αυτός όπως τον ντόπιο αγρότη, στην παραγωγική διαδικασία των αγροτικών προϊόντων π.χ. της ντομάτας, πατάτας, οπωροκηπευτικών προϊόντων, την ανταλλαγή τεχνογνωσίας μέσα από εκπαιδευτικά σεμινάρια για τον τρόπο καλλιέργειας, και συγκομιδής και τέλος από την δοκιμή φρούτων ή χυμών, δηλ. απόλαυση προϊόντων κατευθείαν από την φύση. Ο αγροτουρισμός μπορεί να συνδυάσει και άλλες μορφές τουρισμού όπως του φυσιολατρικού, ορειβατικού, κυνηγετικού κλπ.

Για να εφαρμοστεί ο αγροτουρισμός σε μια περιοχή απαιτούνται και κάποιες προϋπόθεσης όπως:

- Παραγωγή- υλικοτεχνική υποδομή για τις δραστηριότητες του αγροτουρισμού,
- Υποδομή μόνιμων τουριστικών καταλυμάτων: Ενοικιαζόμενα δωμάτια σε αγροτικές κατοικίες, ξενώνες, παραδοσιακοί οικισμοί, πρόγραμμα οργανωμένων συγκροτημάτων παραδοσιακών σπιτιών,
- Συμπληρωματική υποδομή αγροτουρισμού,
- Κατάρτιση, έρευνα και εκπαίδευση,
- Φορείς και υπηρεσίες οργάνωσης της υποδομής,
- Πρόγραμμα για την προστασία και ανάπτυξη χειροτεχνικών και καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων στον αγροτικό χώρο.

Ο αγροτουρισμός ως μορφή ήπιου τουρισμού διακρίνεται ιδιαίτερα λόγω της ελληνικής πλούσιας αγροτικής ζωής που χαρακτηρίζεται από μια ποικιλία προϊόντων. Δίνει την δυνατότητα και την ευκαιρία στις περιοχές που δεν έχουν αξιοποιηθεί τουριστικά να προβάλλουν το φυσικό τους περιβάλλον και την πολιτιστική παράδοση. Παράλληλα λειτουργεί και ως συμπληρωματικό εισόδημα για τον ντόπιο πληθυσμό ενώ για τους επισκέπτες δίδεται η δυνατότητα να έρθουν ποιο κοντά και άμεσα με την φύση (Φύση, Φιλία, Φιλοξενία).

Κάθε αγροτουριστική ανάπτυξη πρέπει να επιτυγχάνει το σημείο ισορροπίας ανάμεσα στις ανάγκες και παροχές των επισκεπτών και του οφέλους των αγροτών, και να γίνεται σύμφωνα με τις αρχές της αειφορίας.

Κάθε μορφή βιομηχανοποίησης του κυρίως από τουριστικούς επιχειρηματίες, οι οποίοι ενδιαφέρονται μόνο για το κέρδος και όχι για την ανάπτυξη του και η εμπορευματοποίηση των αγροτουριστικών προϊόντων τον οδηγούν στον εκφυλισμό του.

1.6.2 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο πολιτιστικός τουρισμός είναι η ήπια τουριστική δραστηριότητα που έχει στόχο την ανάδειξη και αξιοποίηση και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και των ιστορικών και αρχαιολογικών μνημείων για την ανάπτυξη του τουρισμού στη περιοχή. Συνεπώς δίδεται η δυνατότητα στο επισκέπτη να έρθει σε επαφή και γνωριμία με το πολιτιστικό πλούτο του τουριστικού προορισμού και την συμμετοχή και παρακολούθηση των πολιτιστικών εκδηλώσεων που απορρέουν από αυτόν.

Αυτό εκδηλώνεται συνήθως με επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, ιστορικά μνημεία, παραδοσιακούς οικισμούς, κτίρια με ιδιαίτερη αρχιτεκτονική, παρακολουθήσεις συναυλιών, θεάτρων, όπερας, παραδοσιακών χωρών και τραγουδιών, θεατρικών παραστάσεων και τέλος με την συμμετοχή σε πολιτιστικές εκδηλώσεις όπως π.χ. Πανηγύρια, κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες κλπ.

Ο πολιτιστικός τουρισμός ως ήπια μορφή τουρισμού συνδυάζεται και με άλλες μορφές εναλλακτικού τουρισμού και έχει με αυτές σχέσεις αλληλεξάρτησης ή αλληλοσυμπλήρωσης, όπως π.χ. τον αγροτουρισμό (Παραδοσιακοί οικισμοί, τοπικά ήθη και έθιμα, τρόπο της αγροτικής ζωής, τοπική ενδυμασία κ.α.), τον θρησκευτικό αφού η θρησκεία αποτελεί στοιχείο του πολιτισμού (εκκλησιές, μοναστήρια, τελετές), τον Περιπατητικό (Ευρωπαϊκά μονοπάτια E4, E6, E8, τοπικά μονοπάτια), Εκπαιδευτικός (μέσα από επαφές με πανεπιστήμια, σεμινάρια, οργάνωση δικτύων και πολιτιστικών ανταλλαγών επιστημόνων, έλευση αρχαιολόγων για

ανασκαφές) Τουρισμό πόλεων (επισκέψεις- γνωριμία με τα πολιτιστικά στοιχεία της πόλης κλπ.), αθλητικό, τουρισμό υγείας.

Τα χαρακτηριστικά της πελατείας αυτής είναι:

- Μέσης και μεγάλης ηλικίας
- Υψηλό οικονομικό επίπεδο
- Υψηλό μορφωτικό επίπεδο
- Ενδιαφέρον για το πολιτισμό, τα ήθη και έθιμα άλλων λαών, τα γράμματα, τις τέχνες, τις λαϊκές παραδόσεις που προϋπάρχουν και δεν δημιουργείται από τις εμπειρίες τους.

Η Ελλάδα θεωρείται ένας από τους καλύτερους και πιο πλούσιους πολιτιστικούς τουριστικούς προορισμούς και προσελκύει μεγάλο αριθμό τουριστών κάθε χρόνο.

1.6.3 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ Η ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο τουρισμός αυτής της κατηγορίας απευθύνεται σε όλο το εύρος του εκπαιδευτικού συστήματος και ο αντικειμενικός του σκοπός είναι η μάθηση δηλ η γνωριμία με την ιστορία (Ιστορικά και Λαογραφικά στοιχεία), το φυσικό περιβάλλον (πανίδα και χλωρίδα), την αρχιτεκτονική κλπ.

Εξαιτίας του μορφωτικού του χαρακτήρα, η τουριστική του πελατεία αποτελείται κυρίως από νέους (μαθητές- σπουδαστές- φοιτητές), οι οποίοι ταξιδεύουν και κάνουν τουρισμό με την μαθησιακή τους ιδιότητα. Επίσης ο τουρισμός αυτός λειτουργεί συμπληρωματικά και με άλλες μορφές τουρισμού π.χ. αγροτουρισμό, πολιτιστικό, περιπατητικό, φυσιολατρικό, κλπ.

1.6.4 ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΟΣ - ΠΕΡΙΠΑΤΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η μορφή αυτή του τουρισμού προσανατολίζεται στην επαφή- γνωριμία και την ανάδειξη των φυσικών πόρων μιας περιοχής μέσα από την ανάπτυξη μιας σειράς δραστηριοτήτων όπως π.χ. Επισκέψεις η περιπάτους σε βιότοπους, ηφαίστεια, σπήλαια, μνημεία της φύσης, θερμοπηγές κλπ.

Με το φυσιολατρικό τουρισμό ο επισκέπτης τουρίστας έχει την δυνατότητα να έρθει σε επαφή με την πανίδα και χλωρίδα και την γεωμορφολογία μιας περιοχής και να αποκτήσει την αντίστοιχη γνώση για αυτά.

Η μορφή του τουρισμού αυτή συνδέεται και με άλλες μορφές όπως το περιπατητικό- ορειβατικό τουρισμό με τον πολιτιστικό και με τον μορφωτικό- εκπαιδευτικό . Η μορφή του είναι αντιεποχική «Τουρισμός 12 μήνες» και η πελατεία του προέρχεται από όλες τις βαθμίδες του πληθυσμού.

1.6.5 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΤΡΙΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

Η ήπια μορφή αυτή του τουρισμού χαρακτηρίζεται ως το πιο ευαίσθητο κομμάτι της τουριστικής αγοράς. Το γεγονός αυτό δημιουργεί την αντίστοιχη ευθύνη για τους κατά κύριο λόγο για τους τουριστικούς επιχειρηματίες ως προς την προσφορά υπηρεσιών προς την εξειδικευμένη αυτή τουριστική αγορά.

Το μέγεθος της πελατείας του είναι πολύ μεγάλο (ιδιαίτερα από συνταξιούχους, οι οποίοι αναζητούν ήπια κλίματα (κυρίως εκτός των μεγάλων πόλεων) για λόγους υγείας.

1.6.6 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Όπως προαναφερθήκαμε σε προηγούμενα κεφάλαια ο τουρισμός ως κοινωνικό αγαθό έγινε απαίτηση και ανάγκη για όλους τους ανθρώπους. Αυτή την απαίτηση και ανάγκη έρχεται να υπηρετήσει ο κοινωνικός τουρισμός ο οποίος απευθύνεται σε όλα τα στρώματα του πληθυσμού και ιδιαίτερα σε εκείνα με χαμηλά εισοδήματα.

Πρόκειται για μια μορφή κοινωνικής παροχής του κράτους, η οποία σκοπεύει στην ενίσχυση των χαμηλών εισοδηματικών τάξεων (άνεργοι, νέοι, ηλικιωμένοι, χαμηλόμισθοι) ενός πληθυσμού.

Απευθύνεται ιδιαίτερα σε ευπαθή ομάδες του πληθυσμού όπως π.χ. σε άνεργους, άτομα με ειδικές ανάγκες, πολύτεκνους, γυναίκες και άνδρες εν χηρεία, πρόσφυγες, και γενικότερα σε άτομα με ιδιαίτερα οικονομικά προβλήματα, οι οποίοι αποτελούν τους δικαιούχους του κοινωνικού τουρισμού.

Οι φορείς που επιδοτούν και υποστηρίζουν το πλαίσιο ανάπτυξης τους είναι σε Ευρωπαϊκό επίπεδο η Ε. Ε, σε εθνικό ο ΕΟΤ, Εργατική εστία, και η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, σε περιφερειακό οι Νομαρχίες και τέλος σε τοπικό επίπεδο οι ΟΤΑ με την συμπληρωματική υποστήριξη των αναπτυξιακών εταιρειών τους.

Η επιδότηση του Κοινωνικού τουρισμού καλύπτει όλες τις δαπάνες του ταξιδιού (έξοδα μεταφοράς, διαμονής, διατροφής, εκδρομών κλπ.). Επίσης σε ορισμένες περιπτώσεις έχουμε και χορήγηση επιδόματος διακοπών.

1.6.7 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Αποτελεί μια από τις σημαντικότερες μορφές ήπιου τουρισμού κυρίως σε χώρες που το συγκριτικό τους πλεονέκτημα είναι η θάλασσα. Περιλαμβάνει δραστηριότητες όπως π.χ. θαλάσσιες περιηγήσεις, και το ναυτικό αθλητισμό.

Η πραγματοποίηση αυτών των δραστηριοτήτων γίνεται μέσα από διάφορους τύπους σκαφών (κρουαζιερόπλοια, θαλαμηγούς, φουσκωτά, ιστιοφόρα), τους χώρους ελλιμενισμού (μαρίνες), και τις υπηρεσίες που παρέχονται σε αυτές (φύλαξη, παροχή καυσίμων, καταστήματα ναυτιλιακών ειδών).

Οι μεγάλες αγορές για τις κρουαζιέρες είναι η Καραϊβική, η Μεσόγειος, τα Αρχιπέλαγα της Ινδονησίας και Πολυνησίας, η Βόρειος Θάλασσα. Η οργάνωσή της γίνεται από τους αντίστοιχους Tour- Operators. Αυτή η τουριστική δραστηριότητα χαρακτηρίζεται για την πολυτέλεια άνεση και χλιδή και διαθέτει ένα αυστηρό πρόγραμμα. Ο θαλάσσιος τουρισμός με τις κρουαζιέρες συνδυάζεται και με άλλες μορφές τουρισμού π.χ. Θρησκευτικό, πολιτιστικό αφού το πρόγραμμα της κρουαζιέρας διαθέτει επισκέψεις σε μνημεία των λιμανιών/ πόλεων, τοπικές αγορές, εξωτικούς τόπους, παραδοσιακά λιμάνια. Η διάρκεια ποικίλει από 3 μέρες έως 1- μήνα.

Ο θαλάσσιος τουρισμός πραγματοποιείται και με πλοία της γραμμής που συνδέουν τα διάφορα λιμάνια μιας χώρας. Η μορφή αυτή είναι

μαζική και το ταξίδι χαρακτηρίζεται κουραστικό δύσκολο και δαπανηρό.

1.6.8 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο αθλητισμός και τα σπορ έχουν σπουδαία θέση στην ζωή των ανθρώπων και των κοινωνιών και παίζουν σπουδαίο ρόλο στην διαμόρφωση της τουριστικής κίνησης, και στους τόπους που προσφέρονται γι αυτήν την απασχόληση. Άλλωστε αυτή η επίδοση αποτελούσε από την αρχαιότητα μια από τις σημαντικότερες απασχολήσεις του ανθρώπου.

Ο αθλητικός τουρισμός είναι η τουριστική δραστηριότητα η οποία εκδηλώνεται με την διεξαγωγή των αθλητικών εκδηλώσεων (Παγκόσμιο πρωτάθλημα ποδοσφαίρου, στίβου, πανελλήνια και πανευρωπαϊκά πρωταθλήματα, Ολυμπιακοί αγώνες κλπ.). Εξαιτίας της παρακολούθησης των εκδηλώσεων που έχουν παγκόσμια εμβέλεια, αφού προσελκύουν μεγάλο αριθμό αθλητών και επισκεπτών από όλο τον κόσμο.

Αποτελεί εναλλακτική μορφή τουρισμού με την οποία οι επισκέπτες αναπτύσσουν παράλληλα με την κύρια τουριστική τους δραστηριότητα και δευτερεύουσες π.χ. αθλητικές αφού επιδίδονται και σε αγωνίσματα του μαζικού τουρισμού (Θαλάσσιο Σκι, τένις, πόλο, γκολφ, ιππασία κλπ.).

Για την Ελλάδα, «κοιτίδα» του αθλητικού πνεύματος και της παράδοσης από αρχαιοτάτων χρόνων, κορυφαία στιγμή αποτελεί η διοργάνωση των Ολυμπιακών αγώνων, πρόκληση και δοκιμασία συγχρόνως. Και αυτό γιατί τα οφέλη (κοινωνικά & οικονομικά) από μια τέτοια οργάνωση είναι μεγάλα για το κράτος και την αναβάθμιση του

βιοτικού επιπέδου του πληθυσμού με την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού, την προβολή της χώρας μέσα από τις παράπλευρες δραστηριότητες και την διάδοση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

1.6.9 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΥΓΕΙΑΣ

Η τουριστική αυτή δραστηριότητα απευθύνεται είτε α) σε άτομα που πάσχουν από κάποια ασθένεια είτε β) από άτομα υγιή που χρειάζονται μια ανανέωση από το στρες των καθημερινών ρυθμών των μεγαλουπόλεων.

Ο τουρισμός υγείας αναπτύσσεται κυρίως σε περιοχές που είναι προικισμένες από την φύση με φυσικούς πόρους (Θερμές πηγές) και τεχνητούς (κέντρα υγείας, θαλασσοθεραπεία, κλπ.). Συνήθως τα συναντάμε σε περιοχές με ήπια κλίματα με πλούσιους περιβαλλοντικούς πόρους (καθαρός αέρας, θάλασσα κλπ.).

Στο τουρισμό Υγείας εκτός από την κάλυψη των παθήσεων και χαλάρωσης δίνεται η δυνατότητα στους επισκέπτες να αναπτύξουν και άλλες τουριστικές δραστηριότητες π.χ. περίπατους, αθλητικές, πολιτιστικές κ.α.

Η μορφή αυτή τουρισμού συνδυάζεται και με άλλες μορφές τουρισμού όπως το αθλητικό, πολιτιστικό, κοινωνικό με τις επιχορηγήσεις σε χαμηλόμισθους συνταξιούχους για λουτροθεραπείες. Επίσης επιδοτήσεις γίνονται και από ασφαλιστικούς οργανισμούς διαμέσων των προγραμμάτων που προσφέρουν (Κέντρα αποθεραπείας π.χ. κούρα στην Γερμανία, Γαλλία).

1.6.10 ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΣ – ΟΡΕΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο χειμερινός τουρισμός είναι η τουριστική δραστηριότητα που συνδέεται με τα χιονοδρομικά κέντρα και γενικότερα με το σύνολο των τουριστικών ενεργειών που διεξάγονται κατά την διάρκεια του χειμώνα. Άλλες μορφές που συνδέονται με το χειμερινό τουρισμό είναι ο ορειβατικός τουρισμός και οι διακοπές στα ορεινά θέρετρα (ορεινός τουρισμός), που αποτελούν το σύνολο των δραστηριοτήτων που εκδηλώνονται στις ορεινές περιοχές και διεξάγονται σε όλη την διάρκεια του έτους. Τα αθλήματα αυτά είναι η χιονοδρομία, παγοδρομία, η ελκηθοδρομία και η αναρρίχηση.

Οι τουρίστες αυτής της κατηγορίας τουρισμού προέρχονται από τάξεις με μεγάλη οικονομική επιφάνεια. Πρόκειται για άτομα νεαρής η μέσης ηλικίας κυρίως εύποροι που ξοδεύουν τρεις (3) φορές περισσότερο από το μέσο τουρίστα του μαζικού τουρισμού. Συνήθως αφιερώνουν τα Σαββατοκύριακά τους αλλά και μέρος από τις κύριες η δεύτερες διακοπές για να κάνουν χιονοδρομίες.

Εξαιτίας της γεωλογικής της μορφολογίας η Ελλάδα είναι μια από τις πιο ορεινές χώρες της Ευρώπης αφού ο ορεινός πληθυσμός αποτελεί σημαντικό μέρος του συνολικού πληθυσμού. Με βάση αυτό διαθέτει όλες τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού καθόλη την διάρκεια του χρόνου. Αναφορικά με τον Χειμερινό τουρισμό πληρεί τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού κυρίως το πρώτο τρίμηνο του έτους (Ιανουάριο- Μάρτιο).

Ο Χειμερινός- ορειβατικός τουρισμός αποτελεί μια λύση του μαζικού τουρισμού εξαιτίας του αντιεποχικού του χαρακτήρα και μπορεί να συνδυαστεί και με άλλες μορφές του εναλλακτικού τουρισμού (π.χ. αθλητικό τουρισμό, πολιτιστικό κλπ.).

1.6.11 ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η ανάγκη ενημέρωσης και επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων αυξάνει όλο και περισσότερο. Άτομα που συνδέονται με κοινά ενδιαφέροντα και κοινούς στόχους, συνεδριάζουν, συσκέπτονται, συναποφασίζουν.

Επειδή δεν είναι δυνατόν, πάντα τα άτομα αυτά όταν συνεδριάζουν να προέρχονται από τον ίδιο γεωγραφικό χώρο, γι' αυτό καθορίζουν με κάποια κριτήρια έναν κοινό τόπο για την συνάντησή τους.

Η μετακίνηση αυτή είναι τουριστική μετακίνηση, που σε συνάρτηση με τον ταξιδιωτικό σκοπό αποτελεί αυτό που λέμε «συνεδριακό τουρισμό».

Συνέδριο ονομάζεται η συνάντηση ατόμων με κοινά ενδιαφέροντα και ιδιότητα με σκοπό τη συζήτηση και ανάπτυξη κοινού θέματος και ενδεχομένως τη λήψη αποφάσεων.

Ο συνεδριακός τουρισμός θεωρείται μια εναλλακτική μορφή τουρισμού την οποία οι σύνεδροι εξαιτίας των ήπιων εναλλακτικών προϊόντων (πολιτιστικά, ιστορικά, περιβαλλοντικά), και οι επιχειρηματίες που φιλοξενούν τα συνέδρια, αλλά και οι δημόσιοι τουριστικοί φορείς που δημιουργούν κίνητρα εναντίον της τουριστικής εποχικότητας (φθηνά εισιτήρια στους πολιτιστικούς χώρους, φθηνές

τιμές διαμονής) η συνδυασμό δραστηριοτήτων στα πλαίσια του συνεδρίου.

1.6.12 Τουρισμός περιπέτειας

Ο τουρισμός περιπέτειας πρόκειται για μια μορφή τουρισμού με έντονο το στοιχείο του απροσδόκητου, του άγνωστου και της έκπληξης. Φωτογραφικά σαφάρι, περιπλανήσεις σε άγνωστες περιοχές, κωπηλασία σε ορμητικούς ποταμούς κλπ. αποτελούν μερικά από τα χαρακτηριστικά του γνωρίσματα. Τα άτομα που κάνουν αυτής της μορφής τουρισμό είναι συνήθως νέοι άνθρωποι, κατά κύριο δε λόγο ελεύθεροι επαγγελματίες και στελέχη επιχειρήσεων.

Επίσης θα πρέπει να σημειωθεί ότι η ζήτηση για τουρισμό περιπέτειας προβλέπεται να σημειώσει διεθνώς αύξηση, έρχεται δε να καλύψει μια ανάγκη του σύγχρονου ανθρώπου των μεγαλουπόλεων για εκτόνωση από το στρες που του προκαλεί ο σύγχρονος τρόπος ζωής και η ανία της ρουτίνας

1.6.13 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

Ο τουρισμός εκθέσεων πρόκειται ουσιαστικά για μια μορφή τουρισμού που αναπτύσσεται δυναμικά ολοένα και περισσότερο. Σε αυτήν υπάγονται κάθε είδους εκθέσεις που συνήθως οργανώνονται σε μεγά-

λα αστικά κέντρα, ώστε οι επισκέπτες τους να μπορούν να συνδυάσουν την επαγγελματική τους ενημέρωση με κάποια μορφή τουρισμού, όπως για παράδειγμα τουρισμό πόλης, μορφωτικό τουρισμό κλπ.

Για την ανάπτυξη του τουρισμού εκθέσεων απαιτείται εκτός άλλων και η δημιουργία της κατάλληλης υποδομής και ανωδομής και συγκεκριμένα σύγχρονων εκθεσιακών χώρων, που να είναι κατάλληλα εξοπλισμένοι και να διαθέτουν τους αναγκαίους βοηθητικούς χώρους, δηλαδή εστιατόρια, καφετέριες, ταχυδρομείο, γραφείο εξυπηρέτησης επισκεπτών, χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων, ιατρείο κλπ.

1.6.14 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΟΛΗΣ

Ο τουρισμός πόλης πρόκειται για μια μορφή τουρισμού που έχει σαν κύριο χαρακτηριστικό ότι τα άτομα που μετέχουν σε αυτόν ταξιδεύουν σε μια πόλη και την περιηγούνται για μερικές ημέρες, συνήθως τρεις ως τέσσερις. Οι περιηγήσεις αυτές συνδέονται άμεσα με το μορφωτικό τουρισμό και ιδιαίτερα με διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα, ενώ τα επαγγελματικά ταξίδια παίζουν και αυτά με τη σειρά τους σημαντικό ρόλο.

Ο τουρισμός πόλης πραγματοποιείται κατά κύριο λόγο από άτομα ανώτερης μορφωτικής και εισοδηματικής στάθμης, που

κατοικούν κατά το πλείστο σε μεγάλα αστικά κέντρα και που ταξιδεύουν τις περισσότερες φορές χωρίς να συνοδεύονται από τις οικογένειές τους. Τα ταξίδια αυτά οργανώνονται σε μεγάλο ποσοστό από τουρ οπερέιτορς, ταξιδιωτικά /τουριστικά γραφεία και αεροπορικές εταιρίες.

Επίσης θα πρέπει να ειπωθεί ότι ένας ακόμα πόλος έλξης για πολλά άτομα που κάνουν αυτής της μορφής τουρισμό, είναι η νυκτερινή ζωή, η διασκέδαση, τα ψώνια, οι ενδιαφέρουσες εκδρομές και τέλος το ωραίο περιβάλλον.

1.6.15 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΧΕΙΜΑΣΗΣ

Ο τουρισμός παραχείμασης αναφέρεται στις τουριστικές δραστηριότητες ατόμων που κατά τη διάρκεια του χειμώνα κάνουν διακοπές μικρής ή μεγάλης διάρκειας σε χώρες με ήπια κλίματα, για να αποφύγουν τις αντίξοες καιρικές συνθήκες, που επικρατούν στους τόπους της μόνιμης διαμονής τους.

Τα άτομα που πραγματοποιούν αυτής της μορφής τουρισμό είναι "ατά το πλείστο άτομα της τρίτης ηλικίας που αντιμετωπίζουν πρόβλημα υγείας και που έχουν ελεύθερο χρόνο στη διάθεσή τους και σταθερό εισόδημα.

Η ανάπτυξη του τουρισμού παραχείμασης με ταχύτερους ρυθμούς θα εξαρτηθεί από πολλούς παράγοντες, κυρίως όμως από την αρτιότητα των τουριστικών πακέτων παραχείμασης και την τιμή διάθεσής τους στην τουριστική αγορά. Στη διαμόρφωση χαμηλών τιμών τουριστικών πακέτων παραχείμασης θα συμβάλουν η καθιέρωση ειδικών χαμηλών ναύλων από τα διάφορα μέσα μαζικής μεταφοράς, καθώς επίσης η πραγματοποίηση εκπνώσεων στις υπηρεσίες φιλοξενίας που προσφέρουν τα διάφορα τουριστικά καταλύματα κατά τη χειμερινή περίοδο.

1.6.16 ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ Η ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο οικοτουρισμός ορίζεται ως μια περιβαλλοντικά υπεύθυνη ταξιδιωτική δραστηριότητα σε σχετικά άθικτες φυσικές περιοχές με στόχο την απόλαυση και γνωριμία των φυσικών αλλά και των ενταγμένων στο φυσικό περιβάλλον αγαθών. Όντας μία περιορισμένων περιβαλλοντικών επιπτώσεων δραστηριότητα ή μη καταναλωτική ο οικοτουρισμός εκτός του ότι προσφέρει ευχαρίστηση απόλαυση και γνώσεις εμπειρίες στον επισκέπτη, διατηρεί και ενισχύει τη ευημερία τοπικών κοινοτήτων, που θεωρούνται αναπόσπαστο τμήμα μιας τέτοιο δραστηριότητας και αναπτυξιακής διαδικασίας.

Οι δραστηριότητες οικότουρισμού παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλία, καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα περιβαλλοντικών πόρων. Όλες αυτές οι δραστηριότητες συναρτώνται με εμπειρίες που βασίζονται και εξαρτώνται από τα χαρακτηριστικά και τις συνθήκες κάθε χώρου οικότουρισμού. Οι προκαλούμενες εμπειρίες μπορούν να διακριθούν σε δύο κατηγορίες:

- Άμεσες εμπειρίες που σχετίζονται με την ενεργό συμμετοχή του επισκέπτη σε διάφορες δραστηριότητες (π.χ. υπαίθριας αναψυχής) ή κοινωνικά-πολιτιστικά δρώμενα.

- Έμμεσες εμπειρίες, ή συχνά αποκαλούμενες «υποκατάστατες δραστηριότητες και αισθητικές εμπειρίες». Στην περίπτωση αυτή ο οικότουρίστας δεν αποκομίζει εμπειρίες από ενεργό συμμετοχή σε δραστηριότητες ή από άμεση κατανάλωση φυσικών ή πολιτιστικών πόρων, αλλά απολαμβάνει τους πόρους μέσω ορισμένων μορφών αναπαράστασης (φωτογράφιση) ή παρατήρησης της άγριας πανίδας και χλωρίδας.

Οι μορφές οικότουρισμού συναρτώνται με συγκεκριμένους τόπους ή χώρους, τα είδη περιβαλλοντικών πόρων που διαθέτουν και τις διάφορες δραστηριότητες που ασκούνται σε αυτούς τους χώρους. Σχετικά με το χωρικό πλαίσιο, διακρίνουμε αφενός μορφές που αναπτύσσονται σε φυσικές περιοχές ή σε απομακρυσμένες, άθικτες και συνήθως ακατοίκητες περιοχές (ορεινές αλλά και νησιωτικές/ παράκτιες), αφετέρου μορφές που αναπτύσσονται σε σχέση με αγροτικούς/ παραδοσιακούς οικισμούς και τις ασκούμενες δραστηριότητες (παραγωγικές, πολιτιστικές) του τοπικού πληθυσμού.

1.7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

α) Ο εναλλακτικός τουρισμός εξελίσσεται δυναμικά γιατί ικανοποιεί πιεστικές ψυχοβιολογικές ανάγκες του ανθρώπου της εποχής μας, με σχετικά χαμηλό κόστος, συμβάλλοντας στη συγκράτηση του πληθυσμού στις απειλούμενες με αποψίλωση περιοχές. Είναι επομένως μια δραστηριότητα με έντονο και κοινωνικό περιεχόμενο, γεγονός που δεν πρέπει να ξεχνιέται σ' όλες τις διαδικασίες των πολιτικών μας επιλογών.

β) Η τάση, του σύγχρονου ανθρώπου για πιο «ήπιες» μορφές τουρισμού, το οικολογικό κίνημα και γενικά οι προσπάθειες σε παγκόσμια κλίμακα, για καλύτερη ποιότητα ζωής, ευνοούν την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού που φέρνει τον άνθρωπο κοντά στη φύση και τον ισορροπεί. Γι' αυτό κι όλες οι αναπτυσσόμενες χώρες σήμερα χρησιμοποιούν στα πλαίσια της οικονομικής και κοινωνικής τους στρατηγικής και τον εναλλακτικό τουρισμό σαν μηχανισμό «κοινωνικών προσφορών» υπέρ των καταναλωτών τουριστών και «οικονομικών κινήτρων» υπέρ της

αγροτικής οικονομίας για τη συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στις ορεινές και νησιώτικες περιοχές.

γ) Στην Ελλάδα ο εναλλακτικός τουρισμός είναι δραστηριότητα, που αναπτύσσεται στα περιθώρια του γενικού τουρισμού, από τον οποίο και εξαρτάται στην πρώτη τουλάχιστον φάση της ανάπτυξής του.

δ) Ο εναλλακτικός τουρισμός για την Ελλάδα, που αντιμετωπίζει σοβαρό γεωργικό και δημογραφικό πρόβλημα. (αστικοποίηση σε βάρος της υπαίθρου), μπορεί ν' αποτελέσει σημαντικό παράγοντα συγκράτησης του πληθυσμού στα ορεινά χωριά και στα άγονα νησιά, αν λειτουργήσει σαν συμπληρωματική δραστηριότητα, που θα βελτιώνει το οικογενειακό εισόδημα του αγρότη, χωρίς να τον απομακρύνει από τις παραδοσιακές γεωργικές του ενασχολήσεις.

ε) Η χώρα μας διαθέτει τις «πρώτες ύλες», δηλαδή τα φυσικά και πολιτιστικά στοιχεία, που είναι απαραίτητα για την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού και φαίνεται να είναι δεδομένη και η αναπτυξιακή συναίνεση του πληθυσμού που αποτελεί κι αυτή βασική προϋπόθεση. Χρειάζεται βέβαια και η κατάλληλη υποδομή για να μετουσιωθούν οι πρώτες ύλες και η θέληση σε πράξη και σε προϊόν, μέσα από ένα ορθολογικό προγραμματισμό, που θα επισημαίνει τις επιδεκτικές για ανάπτυξη περιοχές που θα προωθεί σ' αυτές τις προσφορότερες για κάθε περίπτωση μορφές.

στ) Την πρωτοπορία στην ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού θα έχουν βέβαια οι «φυσικοί» του φορείς, οι γεωργικές οργανώσεις και οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, χωρίς αυτό ν' αποκλείει τη δράση

και του ιδιωτικού τομέα, σε περιπτώσεις που διστάζουν να επέμβουν οι παραπάνω κοινωνικοί φορείς. Η σημερινή τους διστακτικότητα εξηγείται από την έλλειψη πείρας σε τουριστικές δραστηριότητες και ακόμα από άγνοια των πρόσφατων θεσμικών πλαισίων, που τους εξασφαλίζουν ουσιαστικά κίνητρα για αναπτυξιακές πρωτοβουλίες.

ζ) Ο εναλλακτικός τουρισμός στην Ελλάδα μπορεί και πρέπει ν' αναπτυχθεί, γιατί είναι αίτημα της εποχής. Χρειάζεται όμως την κρατική φροντίδα που πρέπει να εκδηλωθεί όχι μόνο με κίνητρα, αλλά και με έργα. Και χρειάζεται ακόμα την κινητοποίηση όλων των φορέων του τουριστικού τομέα που εμπλέκονται στο τουριστικό κύκλωμα, να οργανώσουν την «παραγωγή» και τη διάθεση του προϊόντος και να πείσουν τον καταναλωτή τουρίστα, να το καταναλώσει.

η) Σαν γενικό συμπέρασμα μπορούμε να διατυπώσουμε χωρίς επιφύλαξη την άποψη ότι η ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού στην Ελλάδα θα δώσει την ευκαιρία στον σύγχρονο κουρασμένο άνθρωπο της «βιομηχανικής κοινωνίας», να αναζωογονηθεί έστω και για λίγο, σ' ένα ήσυχο, ήρεμο και «ανθρώπινο» περιβάλλον.

1.8 ΦΟΡΕΙΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο κάθε φορέας έχει το δικό του ρόλο στην ανάληψη και εφαρμογή των διαφόρων μορφών του εναλλακτικού τουρισμού με κοινό στόχο την αμοιβαία στρατηγική προβολή τους:

Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ)

Είναι το θεσμοθετημένο όργανο το οποίο ασκεί και διαμορφώνει την ελληνική τουριστική πολιτική.

Αναπτυξιακές Εταιρίες Α.Ε.

Επιχειρήσεις ιδιωτικού δικαίου που ιδρύονται από τους Δήμους και αποτελούν βασικό εργαλείο για την ανάπτυξη κάθε Νομού αφού μέσα από την σύγχρονη υποδομή και μορφή της οργάνωσής της, εκτελούνται σειρά προγραμμάτων που στηρίζουν αναπτυξιακά το Νόμο.

Νομαρχιακές Επιτροπές Τουριστικής Προβολής

Επιτροπές οι οποίες συστήνονται από την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση μετά από απόφαση του Νομάρχη και στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των Αναπτυξιακών Εταιριών, Συλλογικοί φορείς των Ξενοδοχειακών και Τουριστικών επιχειρήσεων, εκπρόσωποι από το Επιμελητήριο και συλλογικοί φορείς των επαγγελματιών του Νομού.

Κύρια δραστηριότητα είναι η προβολή του Νομού και ο συντονισμός των ενεργειών των εμπλεκόμενων φορέων και οργανώσεων του Δημοσίου και του Ιδιωτικού τομέα με στόχο την καλύτερη παρουσίαση των τουριστικών πόρων και ιδιαιτεροτήτων του Νομού.

Επίσης στόχο αποτελεί η υποστήριξη των επιμέρους ενεργειών, π.χ. συμμετοχή σε τουριστικές εκθέσεις, οργάνωση εκδηλώσεων, έκδοση διαφημιστικού υλικού, φιλοξενίες.

Δημοτικές Επιχειρήσεις Τουριστικής Ανάπτυξης

Πρόκειται για δημοτικές επιχειρήσεις οι οποίες είναι υπεύθυνες για την προώθηση της τουριστικής ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο με στόχο την ανάδειξη των πολιτιστικών και φυσικών πόρων και την ένταξή τους στην αγορά του τουρισμού.

Οικολογικές οργανώσεις

Οργανώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα οι οποίες φροντίζουν για την προστασία του περιβάλλοντος και ειδικότερα, την προστασία των διαφόρων σπάνιων ειδών χλωρίδας και πανίδας.

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο Αγροτουρισμός αναφέρεται στις δραστηριότητες υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού, οι οποίες εντάσσονται στον αγροτικό χώρο και στα του αγροτικού περιβάλλοντος και της αγροτικής ζωής.

Είναι μια πρόσφατη σχετικά μορφή τουρισμού, που εξαπλώνεται με γρήγορο ρυθμό γιατί έρχεται να ικανοποιήσει την ανάγκη για τη φύση και τη ξεκούραση των κατοίκων των βιομηχανικών κύρια χωρών, που αναζητούν να βρουν στις αγροτικές ζώνες του βιομηχανοποιημένου κόσμου και κάτω από απλά μέσα φιλοξενίας, μια διέξοδο από την καθημερινή πίεση.

Ο αγροτουρισμός για την Ελλάδα αποτελεί μια σημαντική παραγωγική δραστηριότητα που επηρεάζει έμμεσα και έμμεσα με τις πολλαπλασιαστικές της ενέργειες καιρούς τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής.

Σημαντικοί τομείς της οικονομίας επηρεάζονται θετικά από την τουριστική δραστηριότητα όπως η γεωργική παραγωγή , η μεταποίηση , το εμπόριο και οι υπηρεσίες , στο βαθμό που οι κλάδοι αυτοί ,εντείνουν την επιχειρηματική τους δράση για να ικανοποιήσουν τις αυξημένες καταναλωτικές ανάγκες του τουριστικού κυκλώματος.

Σήμερα αρχίζει να γίνεται συνείδηση ότι η ανάπτυξη των ήπιων μορφών τουρισμού, ο τουρισμός στον αγροτικό χώρο και ιδιαίτερα ο αγροτουρισμός, που χαρακτηρίζεται από τα στοιχεία του σεβασμού στον άνθρωπο και στο περιβάλλον, είναι οι πλέον κατάλληλες μορφές τουρισμού που θα μπορούσαν να συμβάλουν: στην καλύτερη γνωριμία και επικοινωνία των κατοίκων της Ευρώπης που διευρύνεται και ανακατατάσσεται, στην καλύτερη γνωριμία και επαφή των

κατοίκων της Ευρώπης με τον φυσικό πλούτο της αλλά και στη συνειδητοποίησή τους ότι οι φυσικοί πόροι αυτής της ηπείρου πρέπει να προστατευθούν, όχι μόνο για τους σημερινούς κατοίκους αλλά και για τις επόμενες γενιές και στη “διαπαιδαγώγηση” όλων των πολιτών της Ευρώπης στην “ανεκτικότητα” της διαφοράς, είτε αυτή είναι πολιτισμική είτε θρησκευτική.

Ο “αγροτουρισμός” τα τελευταία 20 χρόνια αποτελεί για την Ευρώπη μια προσπάθεια να συγκρατηθεί και να αναχαιτισθεί η επιθετικότητα του “βιομηχανοποιημένου τουρισμού”, να ενταχθούν οι αγροτικές κοινωνίες σε έναν αναλογικότερο καταμερισμό του εθνικού τουριστικού εισοδήματος, να εξασφαλίσουν οι αγρότες συμπληρωματικό εισόδημα, να αναβιώσουν οι παραδοσιακοί οικισμοί, να προταχθεί η πολιτιστική κληρονομιά στο τουριστικό αγαθό, να μετατραπεί ο τουρίστας σε περιηγητή, οδοιπόρο και ταξιδιώτη, να εξανθρωπιστούν οι σχέσεις του επισκέπτη με τους κατοίκους της χώρας και όλοι μαζί να γίνουν ευαίσθητοι στην αξία της φύσης και των πόρων της, ανεξάρτητα από εθνικότητα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι φυσικό επόμενο τώρα ιδίως που τόσο η Ελλάδα όσο και στα λοιπά κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο τουρισμός να έχει να αναχθεί σε σημαντική και καθοριστική οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα για τα κράτη, να έλκει ολοένα και μεγαλύτερο ενδιαφέρον.

Ενδιαφέρον που εστιάζεται κυρίως αφ' ενός μεν στην αναζήτηση νέων και προσοδοφόρων μορφών τουριστικής ανάπτυξης ,κι αφ' έτερου στην ανακάλυψη τουριστικών δραστηριοτήτων που να συνδυάζουν το οικονομικό ,κοινωνικό και συλλογικό στοιχείο του φαινομένου.

Μέσα σ' αυτό ακριβώς το πλαίσιο της προβληματικής αναζήτησης βρίσκεται και η νέα δραστηριότητα που έχει αποκληθεί **αγροτουρισμός** , δραστηριότητα που δίνει τη δυνατότητα ανάπτυξης του αγροτικού και του τουριστικού τομέα ταυτόχρονα και η οποία μπήκε στη ζωή μας και σαν όρος τα τελευταία χρόνια.

Πρόκειται για μια νέα στη σύλληψη της ιδέα , και ουσιαστικά ιδέα που αποτελεί απάντηση και πρόκληση απέναντι στο βιομηχανοποιημένο τουρισμό και παράλληλα μια ευκαιρία αύξησης των εισοδημάτων των γεωργών , που ειδικά στην Ελλάδα πήρε σάρκα και οστά με τη νομική μορφή του « αγροτο -τουριστικού συνεταιρισμού».

Και το κυριότερο είναι ,ενώ τέτοιας μορφής και σημασίας προσπάθειες υποστηρίζονται και μάλιστα επιδοτούνται από την Ε.Ε και συνεπώς αφορά ευρύτατες μάζες του γεωργικού πληθυσμού , στον τόπο μας η ιδέα αυτή βρήκε απήχηση και πέρασε στην πράξη μέσα από τους γυναικείους αγροτουριστικούς συνεταιρισμούς . δίνοντας με το αυτό και το είδος της πρωτοτυπίας που ακολουθήθηκε στη χώρα μας , γεγονός που αυξάνει ακόμα περισσότερο το ενδιαφέρον της ερευνάς αυτού του πειράματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Αναφέρεται στις δραστηριότητες υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού, οι οποίες εντάσσονται στον αγροτικό χώρο και στα του αγροτικού περιβάλλοντος και της αγροτικής ζωής. Είναι πολύ περιοριστική η άποψη που συνδέει το φαινόμενο του αγροτουρισμού αποκλειστικά με την ανάληψη από τουρίστες αλλοδαπούς ή ημεδαπούς γεωργικών απασχολήσεων σε περιόδους αιχμής ή σε περιοχές που υπάρχει εργατικών χεριών. Ο αγροτουρισμός αναφέρεται σε μορφές ή κατηγορίες τουριστικών δραστηριοτήτων που εντάσσονται οργανικά και αρμονικά οικονομικά κοινωνικά φυσικά

στον αγροτικό χώρο και είναι συμπληρωματικές η δεν έρχονται σε σύγκρουση με άλλες οικονομικές και κοινωνικές δραστηριότητες που χαρακτηρίζουν τον αγροτικό χώρο. Κατά συνέπεια ο αγροτικός μπορεί εκ των πραγμάτων να εξυπηρετήσει ή και να συνδυαστεί με διάφορες άλλες μορφές τουρισμού όπως ορεινός, φυσιολατρικός, εσωτερικός, χωρίς κατ' ανάγκη να ταυτίζεται. Επίσης ο αγροτικός τουρισμός δεν περιορίζεται στην παροχή στέγης και κλίνης, αλλά περιλαμβάνει μικρές μονάδες παραγωγής ειδών λαϊκής τέχνης, οικοτεχνία, χειροτεχνία, μονάδες άθλησης και σπορ, κάβες κρασιού, καθώς επίσης και βιοτεχνικά προϊόντα (Κεντήματα, υφαντά, κεραμικά, κλπ.).

Στον αγροτικό τουρισμό έχουμε να κάνουμε με ποικίλη προσφορά, ζήτηση και κατανάλωση πόρων, οι οποίοι αποτελούν μέρος της αγροτικής, παραγωγικής και κοινωνικής δομής και τμήμα του αγροτικού τοπίου και περιβάλλον. Επίσης στον ίδιο χώρο συνυπάρχουν, συχνά ασύνδετες με αυτόν, μορφές τουριστικής δραστηριότητας και προσφοράς (υποδομή και υπηρεσίες) αστικού χαρακτήρα. Στην προκειμένη περίπτωση θα μπορούσε να διαφοροποιηθεί η προσφορά σε δύο κατηγορίες όπως προτείνει ο GLAWSON

— Προσφορά προσανατολισμένη στους πόρους , δηλαδή εξαρτημένη ή βασισμένη στη γεωγραφική κατανομή και ιδιότητες των πόρων. Προσφορά προσανατολισμένη στον καταναλωτή - χρήστη , με την έννοια ότι η σχετική υποδομή δημιουργείται και κατανέμεται στο χώρο, σε άμεση συνάρτηση με τη ζήτηση και τις ανάγκες του χρήστη, όπως αυτές διαμορφώνονται στα πλαίσια λειτουργίας του αστικού χώρου.

Οι κατηγορίες δραστηριοτήτων που προτείνονται θεωρείται ότι συναρθρώνονται αρμονικά με τους πόρους, εντάσσονται στην οικονομική και κοινωνική δομή του αγροτικού χώρου και παράλληλα αξιοποιούν και προστατεύουν το αγροτικό τοπίο, βασικό στοιχείο έλξης για τουρισμό και υπαίθρια αναψυχή.

α. Παραγωγή - κύρια υλικοτεχνική υποδομή για δραστηριότητες αγροτουρισμού.

(1) Υποδομή μόνιμων τουριστικών καταλυμάτων.

— Ενοικιαζόμενα δωμάτια σε αγροτικές κατοικίες, κατά προτεραιότητα στους παραδοσιακούς οικισμούς ή αναστήλωση παλαιών σπιτιών (3 δωμάτια ή κλίνες).

— Τουριστικά καταλύματα σε αγροκτήματα - φάρμες): έχει εφαρμοστεί στην Αγγλία, Δανία, Αυστρία. Παροχή δυνατοτήτων γνωριμίας της ελληνικής αγροτικής ζωής και υπαίθρου.

— Τουριστικά καταλύματα σε ξενώνες, δυναμικότητας 20 δωματίων ή 50 κλινών από δημοτικούς ή κοινοτικούς φορείς, ως και από κοινωνικούς φορείς και οργανώσεις.

— Πρόγραμμα δεύτερης κατοικίας σε αγροτικούς παραδοσιακούς οικισμούς: προώθηση ολοκληρωμένου προγράμματος για να ικανοποιηθεί η συγκεκριμένη ανάγκη, με την παράλληλη προστασία και την οικονομική τόνωση του παραδοσιακού χώρου. — Πρόγραμμα οργανωμένων συγκροτημάτων παραδοσιακών σπιτιών: φορείς όπως ο Ε.Ο.Τ., Πανεπιστήμια, κλπ. αναλαμβάνουν με διάφορα σχήματα - οργάνωση, διαχείριση και εκμετάλλευση κέντρων μελέτης -

καλοκαιρινών μαθημάτων- διακοπών (Η πρακτική που ακολουθήθηκε από τον Ε.Ο.Τ. ήταν η υπογραφή με τους ιδιοκτήτες συμβολαίων παραχώρησης 11ετούς επικαρπίας, στο Πήλιο, Μάνη, κλπ.)

(2) Υποδομή συμπληρωματικού τουριστικού εξοπλισμού

— Μουσεία ή τόποι υπαίθρου - αγροτικής ζωής: κτίρια αντιπροσωπευτικά, συλλογές, κλπ.

— Συγκοινωνιακή υποδομή και εξοπλισμός στο υφιστάμενο ή επεκτεινόμενο δίκτυο εθνικών πάρκων, ζωνών αναψυχής, κλπ.

— Υποδομή ημιμόνιμων εγκαταστάσεων παραθερισμού - αναψυχής

β. Συμπληρωματική υποδομή αγροτουρισμού

(1) Εκπαίδευση, έρευνα και ανάπτυξη

— Πρόγραμμα σχολών - εργαστηρίων για εκπαίδευση και επιμόρφωση στην καλλιτεχνική βιοτεχνία και χειροτεχνία.

— Πρόγραμμα επιμόρφωσης επιστημονικού και εργατοτεχνικού προσωπικού σε θέματα πολιτιστικής κληρονομιάς.

(2) Φορείς και υπηρεσίες οργάνωσης της υποδομής καταλυμάτων στον αγροτικό χώρο. Προτείνονται ενδεικτικά τα Παρακάτω σχήματα:

— Οργάνωση της υποδομής καταλυμάτων σε αγροκτήματα: η Αγροτική Τράπεζα συνιστά ειδικά γραφεία για την όλη οργάνωση - διαχείριση των υπηρεσιών, και ο Ε.Ο.Τ. έχει την ευθύνη (προδιαγραφές - έλεγχοι) για την Ποιότητα των εγκαταστάσεων.

— Οργάνωση της υποδομής καταλυμάτων για τις ανάγκες διακοπών των ερ γαζομένων. Τα εργατικά συνδικάτα συστήνουν ένα φορέα με

σκοπό την παροχή στα μέλη τους προγραμμάτων διακοπών και είναι σε πολύ προσιτές Τιμές (μια μορφή κοινωνικού τουρισμού). Δημιουργία ενιαίων οικιστικών συγκροτημάτων και οργάνωση προγραμμάτων ανταλλαγών τουριστών - εργατών με αντίστοιχους οργανισμούς του εξωτερικού (π.χ. την δανέζικη ΕΓΟΙΚΕΕΕΙ

— Οργάνωση υποδομής καταλυμάτων από δημοτικές - κοινοτικές επιχειρήσεις, με τη δημιουργία ξενώνων σε παραδοσιακά κτίσματα.

(3) Πρόγραμμα για την προστασία και ανάπτυξη χειροτεχνικών και αυθεντικών παραδοσιακών οικοτεχνικών και καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων στον αγροτικό χώρο: κεραμική, αργυροχοΐα, πλεκτική, ταπητουργία, υφαντική, κλπ. Σημειωτέον ότι η ελληνική αγορά ειδών λαϊκής τέχνης κατακλύζεται από απομιμήσεις παραδοσιακών προϊόντων που κατασκευάζονται στο εξωτερικό (Ταϊβάν, Χονγκ Κονγκ). Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την μη αξιοποίηση - ανάδειξη της πλούσιας παράδοσης στη λαϊκή τέχνη και χειροτεχνία, ενώ κάθε άλλο Παρά συντελεί στην αύξηση της συναλλαγματικής αποδοτικότητας.

Βασική επιδίωξη της πολιτείας δεν πρέπει να είναι η μετατροπή του αγρότη σε ξενοδόχο, αλλά οι τουριστικές δραστηριότητες να λειτουργήσουν συμπληρωματικά προς τις άλλες δραστηριότητες των κατοίκων (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία , κλπ.). Συνεπώς η ανάπτυξη της μορφής αυτής αποτελεί συμπληρωματική δραστηριότητα για τον τοπικό πληθυσμό και προϋποθέτει την παράλληλη ανάπτυξη της γεωργίας, αλιείας, βιοτεχνίας και εντάσσεται αρμονικότερα στο

περιβάλλον ελαχιστοποιώντας έτσι το κόστος οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό του μαζικού τουρισμού.

Οι στόχοι της ανάπτυξης του αγροτουρισμού είναι: η συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στην ύπαιθρο, η αύξηση του αγροτικού εισοδήματος, προώθηση των αγροτικών και βιοτεχνικών προϊόντων, η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, η διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας και τέλος η μείωση του κοινωνικού κόστους ανάπτυξης του τουρισμού στις αστικές και παραθαλάσσιες περιοχές.

Στην Ελλάδα το κύριο μέρος του μέχρι τώρα προγράμματος περιορίστηκε στην ενθάρρυνση δημιουργίας γυναικείων αγροτουριστικών συνεταιρισμών.

2.2 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ

Το χαρακτηριστικό γνώρισμα του αγροτικού τουρισμού ,όπως προσδιοριστικέ παραπάνω είναι ότι προϊόν που προφέρει για κατανάλωση <<παράγεται>> αποκλειστικά αγροτική περιοχή και διατίθενται χωρίς καμία διάκριση σ οποιοδήποτε καταναλωτή τουρίστα . Είναι μια κλασική περίπτωση τουριστικής τοποθεσίας ,που ο τόπος εγκατάστασης προσδιορίζεται από τις υπάρχουσες <<πρώτες Ύλες >>. Ο τόπος εγκατάστασης εδώ είναι η αγροτική περιοχή , οι

πρώτες ύλες είναι οι φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι της και το προϊόν που παράγεται ο αγροτουρισμός .

Αντίθετα η έννοια του τουρισμού των αγροτών ανήκει στο καταναλωτικό μέρος του τουρισμού και χαρακτηρίζεται αποκλειστικά από την επαγγελματική ιδιότητα των καταναλωτών τουριστών, που πρέπει να είναι οπωσδήποτε αγρότες ,οι οποίοι μπορούν να κάνουν τουρισμό σ οποιαδήποτε τόπο . Σε αντίθεση με τον αγροτικά τουρισμό όπου οι αγρότες είναι παραγωγοί του αγροτουριστικού προϊόντος, στην περίπτωση του τουρισμού των αγροτών ,οι αγρότες είναι καταναλωτές του οποιουδήποτε τουριστικού προϊόντος , όπως είναι αντίστοιχα και οι νέοι (τουρισμός των νέων), τα άτομα της τρίτης ηλικίας (τουρισμός τρίτης ηλικίας).

2.3 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

.

ΣΤΟΧΟΣ - ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Το πρόγραμμα έχει σαν στόχο να συμβάλλει στη γενικότερη Αγροτική ανάπτυξη ιδίως των εσωτερικών ζωνών των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών της Οδηγίας της 75/268/ΕΟΚ. Λόγω του περιορισμένου των διατιθέμενων κατά περίπτωση ΠΕΠ σχετικών πιστώσεων και προκειμένου να επιτευχθεί το μέγιστο δυνατό αποτέλεσμα, θεωρούμε ότι η υλοποίηση του προγράμματος θα πρέπει να στηριχθεί κυρίως:

- στη συγκέντρωση πόρων ιδίως σε μικρές γεωγραφικά και πληθυσμιακά περιοχές.
- στα προσθετικά αποτελέσματα άλλων δράσεων και
- στον ορθολογικό σχεδιασμό και υλοποίηση σε τοπικό επίπεδο.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Στα ΠΕΠ και στα πλαίσια του αγροτουρισμού - αγροβιοτεχνίας είναι δυνατή η κατασκευή και ανάπτυξη των παρακάτω επενδύσεων.

1. Κατασκευή Τουριστικών καταλυμάτων
 - Ξενοδοχεία τύπου επιπλωμένων διαμερισμάτων Γ' τάξης, Μονόχωρα (studios) ή Δίχωρα διαμερίσματα.
 - Ενοικιαζόμενα διαμερίσματα (μονόχωρα ή δίχωρα) συνολικού εμβαδού κτίσματος μέχρι 200 τ.μ. (κτιριακές κατασκευές εκτός σχεδίου οικισμού πόλεως).
 - Τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες (μονόχωρες ή δίχωρες).
 - Τουριστικές οργανωμένες κατασκηνώσεις (CAMPING).
 - Επενδύσεις σε τουριστικά καταλύματα που ήδη λειτουργούν.
 - Ανακαίνιση Οικισμών (βελτίωση κατοικίας).
2. Κέντρα εστίασης
3. Εργαστήρια παραδοσιακής Βιοτεχνίας
4. Πολιτιστικά κέντρα και εκθεσιακοί χώροι

5. Αθλοπαιδιές

6. Διατήρηση, σήμανση, αξιοποίηση αξιοθέατων της περιοχής

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

- Ολοκληρωμένης τουριστικής ανάπτυξης μιας περιοχής με την πραγματοποίηση μέρους ή του συνόλου των δράσεων που προβλέπονται με την αριθ. 193/95 κοινή απόφαση βάση εγκεκριμένου σχεδίου ανάπτυξης.
- Μεμονωμένων παρεμβάσεων για την ανάδειξη του αγροτικού τοπίου και της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των νέων αγροτών, χωρίς να αποκλείονται και παραγωγικές επενδύσεις εφόσον από την εφαρμογή τους προβλέπονται να προκύψουν προσθετικά αποτελέσματα.

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΎΨΟΥΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Το ύψος ενίσχυσης προσαρμόζεται σαν ποσοστό της επιλέξιμης δαπάνης και δίνεται στους κατωτέρω πίνακες.

Παραγωγικές Επενδύσεις

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ	ΑΤΟΜΙΚΑ	ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ	ΑΝΩΤΑΤΗ	
	ΣΧΕΔΙΑ		ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ	ΔΑΠΑΝΗ
	Στα πλαίσια	Στα πλαίσια	ΕΥΡΩ	ΔΡΧ(2002)
	ολοκληρωμένης	μεμονωμένης		
	παρέμβασης	παρέμβασης		
Νέοι Γεωργοί (ηλικίας μέχρι 40 ετών που δεν έχουν συμπληρώσει 5 έτη στη Γεωργία)	60%	60%	100.000	34.075.000
Λοιπά φυσικά πρόσωπα	60%	40%	100.000	34.075.000
Αγροτικοί Συνεταιρισμοί	60%	40%	100.000	34.075.000
Ο.Τ.Α.	60%	40%	100.000	34.075.000
Λοιπά μη φυσικά πρόσωπα	60%	40%	100.000	34.075.000
Βελτίωση κατοικίας				
ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ		ΠΟΣΟΣΤΟ	ΑΝΩΤΑΤΗ	
		ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	ΕΠΙΛΕΞΙΜΗ	ΔΑΠΑΝΗ

		ΕΥΡΩ	ΔΡΧ(2002)
Νέοι γεωργοί που εγκαταστάθηκαν μετά την 1.1.95	30%	30.000	10.222.500

Μικρά Δημόσια έργα υποδομής

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ	Κοινοτική συμμετοχή	Εθνική συμμετοχή	Ανώτατη Επιλέξιμη Δαπάνη ΕΥΡΩ ΔΡΧ(2002)
ΟΤΑ	75%	25%	250.000 85187500

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Οι περιοχές παρέμβασης καθορίζονται με βάση τον κατάλογο του παραρτήματος της αριθ. 412968/5172/95 εγκυκλίου του Υπ. Γεωργίας, συνεκτιμώντας επί πλέον κριτήρια, όπως:

- το βαθμό επηρεασμού τους από κοινωνικοοικονομικά προβλήματα (ανεργία, τάση μείωσης πληθυσμού, αναμόρφωση ΚΑΠ, απουσία εναλλακτικών πηγών απασχόλησης, κλπ.)
- τα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα (βασική υποδομή, φυσικά και πολιτιστικά στοιχεία)
- τη συμπληρωματικότητα των προγραμματιζόμενων ενεργειών, με δράσεις, που υλοποιήθηκαν ή προγραμματίζονται να υλοποιηθούν στα πλαίσια άλλων προγραμμάτων, με στόχο την αύξηση της προστιθέμενης αξίας των διατιθέμενων πιστώσεων στην περιοχή

- δεν έχουν αναπτύξει ή δεν προσφέρονται για ανάπτυξη του μαζικού τουρισμού.
- Αναπτυξιακός Νόμος 2601/1998

2.4 ΞΕΝΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο αγροτικός τουρισμός είναι μια πρόσφατη σχετικά μορφή Τουρισμού, που εξαπλώνεται με γρήγορο ρυθμό γιατί έρχεται να ικανοποιήσει την ανάγκη για τη φύση και τη ξεκούραση των κατοίκων των βιομηχανικών κύρια χωρών, που αναζητούν να βρουν στις αγροτικές ζώνες του βιομηχανοποιημένου κόσμου και κάτω από απλά μέσα φιλοξενίας, μια διέξοδο από την καθημερινή πίεση Αυτή η κοινωνικό ψυχολογική ανάγκη του 'ανθρώπου της βιομηχανικής κοινωνίας σε συνδυασμό με το συνεταιριστικό κίνημα που τα τελευταία χρόνια ολοένα και διευρύνεται, ιδιαίτερα στον Ευρωπαϊκό χώρο, όπως επίσης και η κρίση της μεγάλης γεωργικής εκμετάλλευσης (αγροκτήματα), που την οδήγησε σε αναζήτηση συμπληρωματικής δραστηριότητας σε συσχετισμό και με το γενικότερο πρόβλημα της γεωργικής υπερπαραγωγής, έφεραν στο προσκήνιο τον

αγροτουρισμό με έντονη. παρουσία στις βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες. Στις λιγότερο αναπτυγμένες νότιες περιοχές της Ευρώπης, όπως για παράδειγμα στην Ιταλία, όπου ο γεωργικός τομέας δεν έχει δυνατότητες για υψηλές αποδόσεις, ο τουρισμός επεμβαίνει εξισορροπητικά σαν μια εναλλακτική λύση προσφοράς ευκαιριών απασχόλησης και συμπληρωματικού εισοδήματος στους αγρότες

Αυτή η διαφορετική προβληματική ανάμεσα βορρά και νότου στην ανάπτυξη του αγροτουρισμού, δίνει και το στίγμα των δύο ξεχωριστών μορφών του αγροτουρισμού: μεγάλης γεωργικής εκμετάλλευσης στο αγρόκτημα και της συμπληρωματικής δραστηριότητας του μικρού αγρότη στο χωριό. Η αναφορά σε εμπειρία από την ανάπτυξη του αγροτικού Τουρισμού σε άλλες χώρες θα μας διευκολύνει να βρούμε κι εμείς σι Έλληνες την «ταυτότητα» της μορφής που μπορούμε ν' αναπτύξουμε.

α) Γαλλία

Η Γαλλία μπορεί να θεωρηθεί η Ευρωπαϊκή χώρα, όπου ο αγροτικός τουρισμός σημείωσε την πιο εντυπωσιακή ανάπτυξη ξεκινώντας από το 1952 με την ίδρυση της οργάνωσης που στόχευε στην προσφορά πολιτιστικών γνώσεων, πληροφοριών και εκπαιδευτικών σεμιναρίων στους αγρότες που ήθελαν ν' ασχοληθούν με τον αγροτουρισμό. Τον «πράσινο τουρισμό» (« ν όπως τον απεκάλεσαν για να τον ξεχωρίσουν από τον «γαλάζιο τουρισμό» που ήταν και εξακολουθεί να είναι η κυρίαρχη μορφή του τουρισμού των διακοπών στη θάλασσα, που προώθησαν κύρια στις νότιες περιοχές E - 1 για να βελτιώσουν το αγροτικό εισόδημα και να συγκρατήσουν τον πληθυσμό στην ύπαιθρο

μέσω ειδικών προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης, που πρόβλεπαν και τη δημιουργία αγροτικών καταλυμάτων Έστί επίσης μα το 1954 ιδρύθηκαν τα αγροτικά καταλύματα της Γαλλίας, που ήταν κυρίως διαμερίσματα στ' αγροκτήματα ή στ' αγροτικά σπίτια. Σύμφωνα με τους δημιουργούς τους οι «αγροικίες» αυτές είχαν τέσσερις βασικούς στόχους: α) Να δώσουν τη δυνατότητα σε οικογένειες χαμηλού εισοδήματος να περάσουν τις διακοπές τους σε μερικές περιοχές, όπου οι τιμές διαμονής ήταν προσαρμοσμένες στην αγοραστική τους δυναμικότητα. β) Να συμβάλουν αποτελεσματικά στην βελτίωση των συνθηκών ζωής του αγρότη. γ) Να αγωνισθούν ενάντια στην έξοδο του αγροτικού πληθυσμού και δ) Να ευνοήσουν μια κοινωνική προσέγγιση ανάμεσα στους ταξιδιώτες των πόλεων και των κατοίκων της υπαίθρου

Οι ιδιοκτήτες των αγροτικών καταλυμάτων οργανώθηκαν κατά περιφέρειες σε Ενώσεις, οι οποίες με τη σειρά τους δημιούργησαν το 1955 Ομοσπονδία. Στο τέλος του 1983 στην Ομοσπονδία ανήκαν 91 Ενώσεις με συνολική δυναμικότητα 160.000 κλινών, που κατατάσσονταν στις ακόλουθες κατηγορίες: 31.000 ιδιωτικά αγροτικά καταλύματα προοριζόμενα για διακοπές σε σπίτια ή διαμερίσματα σπιτιών μέσα στο αγρόκτημα ή σ' ένα χωριό. 4.000 δωμάτια σπιτιών (διευθετημένα για φιλοξενία τουριστών μέσα στο αγρόκτημα ή στο χωριό. 600 εγκαταστάσεις φιλοξενίας για κατασκηνώσεις σε αγροκτήματα (1250 γήπεδα για υπαίθριες κατασκηνώσεις 300 καταλύματα για παιδιά που φιλοξενούνται σε αγροκτήματα μέσα σε οικογενειακό περιβάλλον. 250 καταλύματα - σταθμοί για εξυπηρέτηση

των διερχομένων, συνήθως ομαδικά (πεζοπόροι, ποδηλάτες, έφιπποι κ.α.). Οι πελάτες των αγροικιών όλων των μορφών και κατηγοριών κατά τη διάρκεια των διακοπών τους προστατεύονται από ειδικό κανονισμό σε ότι αφορά τη διαμονή, τις εξυπηρετήσεις και τις τιμές

Πρέπει ακόμα να σημειώσουμε ότι ο ρόλος της Εθνικής Ομοσπονδίας Αγροτικών Καταλυμάτων Γαλλίας, όπως καθορίζεται στο καταστατικό της και υλοποιείται μέσω των περιφερειακών Ενώσεων Αγροτικών Καταλυμάτων, είναι ευρύτατος. Συγκεκριμένα πληροφορεί, συμβουλεύει και βοηθά τους αγρότες στην οργάνωση και διαχείριση των αγροτικών καταλυμάτων. Χωροταξιθετεί, κατατάσσει και ελέγχει επίσημα τις αγροικίες. Αντιπροσωπεύει τους ιδιοκτήτες και τους χρήστες των αγροικιών στις περιφερειακές αρχές. Διευκολύνει και συντονίζει, σε επίπεδο περιφερειακό, όλους εκείνους που άμεσα ή έμμεσα μπορούν να συμβάλουν στην προώθηση της κίνησης των αγροικιών. Εξασφαλίζει τη διαφήμιση σε επίπεδο τοπικό και περιφερειακό. Διευκολύνει τους χρήστες στις κρατήσεις δωματίων στις αγροικίες. Αντιπροσωπεύει τους ιδιοκτήτες και τους χρήστες των αγροικιών στην Ομοσπονδία. Εκδίδει ετήσια επετηρίδα για τη δράση κάθε Περιφερειακής Ένωσης. Οι Περιφερειακές αυτές Ενώσεις και τα Κέντρα (1 διοικούνται από εκπροσώπους των ιδιοκτητών, των χρηστών και των Κρατικών υπηρεσιών που ασχολούνται στην περιφέρεια με τη γεωργία, την οικονομία και τον τουρισμό. Εκπρόσωποι των Κέντρων αυτών συμμετέχουν με νόμο στις Περιφερειακές Επιτροπές Τουρισμού. Οι περισσότερες αγροικίες ανήκουν σε ιδιώτες, υπάρχουν όμως και αρκετές που ανήκουν στους

δήμους. Ακόμα πρέπει να σημειώσουμε ότι το κράτος στη Γαλλία δίνει μέσο πρόθεμα δάνεια μέσω της Credit agricole και επιδοτήσεις μέσω του Υπουργείου Γεωργίας, για τη δημιουργία καταλυμάτων προς εξυπερετήση του αγροτουρισμού.

β) Αγγλία

Ο αγροτουρισμός στην Αγγλία αναπτύχθηκε κύρια στη νοτιοδυτική Αγγλία και στην Ουαλία, περιοχές αραιοκατοικημένες, όπου για τους αγρότες είναι μια σημαντική πηγή εισοδήματος. Τόσο το Υπουργείο Γεωργίας, όσο και άλλες γεωργικές οργανώσεις, έχουν σαν στόχο την ανάπτυξη του αγροτικού Τουρισμού, χωρίς ν' αντικαταστήσουν άλλες δραστηριότητες. Αρχικά οι μορφές αγροτουρισμού ήταν του τύπου στη συνέχεια όμως δημιουργήθηκαν και οι άλλες γνωστές μορφές φιλοξενίας σε ενοικιαζόμενα δωμάτια στα αγροτικά σπίτια, σε μικρά διαμερίσματα, σε κατασκηνώσεις μέσα στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις ή κοντά σ' αυτές, που φιλοξενούσαν και τους εποχούμενους τουρίστες μια κατηγορία πολύ σημαντική για την οικονομία του αγροκτήματος. Οι μορφές αυτές αναπτύσσονται πάντα σε αγροτικές περιοχές και με δυνατότητες για απευθείας αγορές αγροτικών προϊόντων και συμμετοχή σε διάφορες ψυχαγωγικές δραστηριότητες. Το κράτος (Υπουργείο Γεωργίας) μέσω κοινωνικοοικονομικών συμβούλων, προσφέρει υπεύθυνες συμβουλές στους αγρότες για τις μεθόδους οργάνωσης της αγροτικής εκμετάλλευσης στα θέματα του αγροτουρισμού. Επίσης ενεργό ανάμιξη έχει και η Τοπική Αυτοδιοίκηση, στο βαθμό που εγκρίνει τα προγράμματα οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής και παρέχει

κίνητρα για επενδύσεις, που αφορούν την βελτίωση των αγροτικών σπιτιών. Τα δάνεια που χορηγούνται για αγροτικές επενδύσεις φθάνουν μέχρι 30.000 λίρες κατά εκμετάλλευση και δεν ξεπερνούν το 80% της συνολικής δαπάνης.

Στην Αγγλία ο τουρισμός χαρακτηρίστηκε σαν ένα μέσο αύξησης του εισοδήματος και των ευκαιριών απασχόλησης στις αγροτικές περιοχές, τις οποίες βοήθησε να συγκρατήσουν τον πληθυσμό τους. Ιδιαίτερα ο αγροτουρισμός πρόσφερε «εξειδικευμένες διακοπές» με δραστηριότητες στις αμαξοδρομίες στο ψάρεμα και στο κυνήγι και με δυνατότητες παρακολούθησης παραδοσιακών εκδηλώσεων, όπως οι γνωστές ιπποδρομίες, τα ράλι και οι ελεύθερες παρακολουθήσεις.

γ) Αμερική

Στη βόρεια Αμερική ή έξοδος στο ύπαιθρο για ψυχαγωγία έχει διαμορφώσει μια μορφή τουριστικής εξόδου, γνωστής σαν (ψυχαγωγία). για την οποία έγιναν πάρα πολλές έρευνες. Η διασπορά των πόλεων, οι μεγάλοι αυτοκινητόδρομοι, το προκλητικό τοπίο σε συνδυασμό και με την πίεση στις αστικές και βιομηχανικές περιοχές, ήταν οι κυριότεροι λόγοι που παρακίνησαν τους Αμερικανούς να βγουν στο ύπαιθρο. Υπήρχε όμως και ένας άλλος λόγος: η αγάπη του Αμερικανού για την αγροτική ζωή, τη ζωή του θρυλικού «cow-boy» στο λιβάδι, στον κάμπο και το αγρόκτημα. Έτσι ο αγροτουρισμός με τη μορφή των διακοπών στο αγρόκτημα (βρήκε πρόσφορο έδαφος για ανάπτυξη όχι μόνο από πλευράς συνθηκών γενικότερου περιβάλλοντος και τουρίστα - καταναλωτή, αλλά και από πλευράς του κτηματία - επιχειρηματία που είδε στον αγροτουρισμό ένα μέσο

αύξησης των εισοδημάτων του. Στην Αμερική μια έκδοση πληροφορεί το κοινό για τα αγροκτήματα διακοπών, που λειτουργούν σ' όλες τις Πολιτείες. Από την χωροταξική τους κατανομή διαπιστώνει κανείς ότι τα Περισσότερα αγροκτήματα που προσφέρουν διακοπές, βρίσκονται στην περιφέρεια μεγάλων αστικό βιομηχανικών και τουριστικών κέντρων και απευθύνονται στους κουρασμένους κατοίκους των πόλεων που αναζητούν σε αγροτικό περιβάλλον μια διέξοδο από την καθημερινή πίεση

Πρόσφατη σχετικά έρευνα (1979) που έγινε στην περιοχή της Μασαχουσέτης για τις διακοπές σε αγροκτήματα, έδωσε χρήσιμες πληροφορίες για τον αγροτουρισμό στην Αμερική Πάνω από Το 1/2 των αγροκτημάτων διακοπών βρίσκονται σε περιοχές, που η κυριότερη οικονομική τους δραστηριότητα είναι ο τουρισμός και ότι το 1/3 των πελατών τους προτίμησαν το αγρόκτημα για να συμμετέχουν στις τουριστικές δραστηριότητες της περιοχής. Αυτό δείχνει μια σημαντική εξάρτηση του αγροτουρισμού από τον γενικό τουρισμό. Σχεδόν όλοι οι εκμεταλλευτές των αγροκτημάτων επιτρέπουν στους πελάτες - τουρίστες να συμμετέχουν στις γεωργικές και κτηνοτροφικές δραστηριότητες του κτήματος και βρίσκουν ότι η φροντίδα των ζώων είναι η πιο δημοφιλής δραστηριότητα, μετά το βόσκισμα. Από τις εκτός αγροκτήματος δραστηριότητες των τουριστών, η πιο δημοφιλής είναι η πεζοπορία και ακολουθούν το κολύμπι, το ψάρεμα και η ιππασία. Άλλο χαρακτηριστικό γνώρισμα της αγοράς είναι ότι το μεγαλύτερο μέρος των πελατών προέρχεται από τις μεγάλες αστικό βιομηχανικές περιοχές της Αμερικής και αντιπροσωπεύει αστικό πληθυσμό

(υπαλλήλων, επαγγελματιών και επιχειρηματιών). Οι περισσότεροι από τους ιδιοκτήτες των αγροκτημάτων του τύπου αυτού, ανήκουν σε μια Ένωση, μέσω της οποίας κάνουν και τη διαφήμισή τους. Επίσης η έρευνα απέδειξε ότι οι επιχειρήσεις του αγροτουρισμού στο αγρόκτημα είναι πολύ αποδοτικές.

2.5 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΕΛΛΑΔΑ

Ο αγροτικός τουρισμός σαν μια μορφή του γενικού τουρισμού, που «ασκείται» σε περιοχές ,δεν μπορεί να θεωρηθεί ένα «αυτόνομο φαινόμενο» ξεκομμένο από τις φυσικές του πηγές, τον τουρισμό και την γεωργία. Έτσι για να έχουμε κάποιες εκτιμήσεις για το ρόλο που μπορεί να παίξει στην όλη οικονομική και κοινωνική μας ανάπτυξη , θα πρέπει να εξεταστεί μέσα στα φυσικά του πλαίσια . Η σκιαγράφηση επομένως της τουριστικής μας οικονομίας και η επισήμανση των δομών του γεωργικού τομέα , αποτελούν προϋπόθεση για μια προσέγγιση σε εκτιμήσεις για τη σπουδαιότητα του αγροτικού τουρισμού στην Ελλάδα.

Ο τουρισμός για την Ελλάδα αποτελεί μια σημαντική παραγωγική δραστηριότητα που επηρεάζει Έμμεσα και έμμεσα με τις

πολλαπλασιαστικές της ενέργειες καιρούς τομίες της οικονομικής και κοινωνικής ζωής. Τα 6.5 εκατομμύρια των ξένων επισκεπτών της το 1985 που ενισχύουν τη συναλλαγματική μας οικονομία με 1.5 δις. Δολάρια και η απασχόληση μόνο στα αμιγή τουριστικά επαγγέλματα (ξενοδοχεία , πρακτορεία, εστιατόρια μεταφορές ψυχαγωγία ,καταστήματα λαϊκής τέχνης), πάνω από 160.000 εργαζόμενων ,δίνουν το μέγεθος της σημασίας του τουρισμού στην εθνική μας οικονομία .Αλλά και άλλοι εξίσου σημαντικοί τομείς της οικονομίας επηρεάζονται θετικά από την τουριστική δραστηριότητα όπως η γεωργική παραγωγή , η μεταποίηση , το εμπόριο και οι υπηρεσίες , στο βαθμό που οι κλάδοι αυτοί ,εντείνουν την επιχειρηματική τους δράση για να ικανοποιήσουν τις αυξημένες καταναλωτικές ανάγκες του τουριστικού κυκλώματος . Το πιο χαρακτηριστικό όμως γνώρισμα του ελληνικού τουρισμού είναι η διασπορά σ` ολόκληρο τον εθνικό χώρο της τουριστικής προσφοράς, που καθιστά τον κλάδο αυτόχρονα περιφερειακή δραστηριότητα Ο περιφερειακός χαρακτήρας του ελληνικού τουρισμού αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι Περίπου το 80% των διανυκτερεύσεων των ξένων τουριστών το 1985 πραγματοποιήθηκαν σε Περιφερειακά τουριστικά κέντρα και ότι το 60% συγκεντρώθηκαν σε τρία νησιωτικά συγκροτήματα (Κρήτη, Νησιά Αιγαίου, Ιόνια Νησιά), Αλλά και των ημεδαπών τουριστών η ροή στον εθνικό χώρο κατευθύνεται κύρια προς την περιφέρεια, η οποία δέχεται το 68% των τριών εκατομμυρίων περίπου Ελλήνων που υπολογίζονται ότι «εγκαταλείπουν» κάθε χρόνο τα σπίτια τους, για να πραγματοποιήσουν κάποιες ιδιόρρυθμες «διακοπές». Η ιδιορρυθμία

ενός μεγάλου μέρους των εσωτερικών μετακινήσεων συνίσταται στο γεγονός ότι οι «διακοπές» γίνονται στο πατρικό σπίτι του χωριού, που σχετικά πρόσφατα έχει εγκαταλειφθεί. Η γεωγραφική διασπορά των τουριστικών μας πόρων, η συγκέντρωση της διεθνούς τουριστικής μας ζήτησης στην περιφέρεια (ηπειρωτική και νησιώτικη) και η φυγόκεντρη δύναμη του προσωρινού μετανάστη» των αστικών κέντρων προς τη «γενετή αποτελούν βασικά στοιχεία που μπορούν να στηρίξουν την ανάπτυξη του αγροτουρισμού στην Ελλάδα.

Η δομή της γεωργίας μας μέσα στην οποία εντάσσεται και ο αγροτουρισμός είναι τέτοια, που σε σύγκριση με τον δυναμικό τουρισμό, παρουσιάζει μια εντελώς διαφορετική εικόνα. Το πιο χαρακτηριστικό γνώρισμα του - τομέα, είναι η πληθυσμιακή συρρίκνωση των αγροτικών περιοχών. Μια σειρά από ιστορικούς, κοινωνικούς και οικονομικούς λόγους (οικιστική διασπορά, πολύ τεμαχισμός του κλήρου, μικρός κλήρος, φτώχεια του εδάφους, χαμηλή παραγωγικότητα, χαμηλό εισόδημα, έλλειψη κοινωνικής και πολιτιστικής υποδομής κ.τ.λ.), οδήγησαν στην αστικοποίηση (εσωτερικές μετακινήσεις) ή στη μεταναστευτική φυγή, τον αγροτικό πληθυσμό. Ανάμεσα στις απογραφές της τελευταίας 20ετίας (1961-1981) ο αγροτικός πληθυσμός μειώθηκε κατά 727.250 άτομα (19,8%), όταν την ίδια περίοδο στην περιφέρεια της Πρωτεύουσας, ο πληθυσμός αυξήθηκε κατά 1.174.622 άτομα (63,4%) για να ξεπεράσει τα τρία εκατομμύρια και να καλύψει το 1/3 του πληθυσμού της Ελλάδας. Οι περιοχές που δέχτηκαν την μεγαλύτερη πληθυσμιακή αφαίμαξη, ήταν της Θράκης, της Ηπείρου, της δυτικής Μακεδονίας,

του Ανατολικού Αιγαίου και των Ιονίων Νησιών, ενώ τα αστικά κέντρα που απορρόφησαν τους περισσότερους «μετανάστες», ήταν πέρα από την Αθήνα, η Θεσσαλονίκη, η Πάτρα, ο Βόλος και η Λάρισα. Κάτι επίσης χαρακτηριστικό για τον αγροτικό πληθυσμό είναι ότι η φθίνουσα εξέλιξη της φυσικής του αύξησης είναι εντονότερη από εκείνη των άλλων κατηγοριών πληθυσμού (αστικού, ημιαστικού). Σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του 1981, η φυσική αύξηση του πληθυσμού σε κάθε 1.000 κατοίκους ήταν στις αστικές περιοχές 8,4 στις ημιαστικές 4,3 και στις αγροτικές 0,9. Είναι μια διαπίστωση κι αυτή που δημιουργεί πρόσθετους προβληματισμούς για την επιβίωση του πληθυσμού της αγροτικής Περιφέρειας, καθώς εντάσσεται, όπως χαρακτηριστικά ειπώθηκε μέσα σ' ένα σύνθετο πλέγμα πολλών και από διαφορετικές κατευθύνσεις παραμέτρων της ελληνικής πραγματικότητας. Στη συρρίκνωση του αγροτικού πληθυσμού περιοχών που βρίσκονται στην Περιφέρεια μεγάλων τουριστικών κέντρων, συνέβαλε σε κάποιο βαθμό και ο ίδιος ο τουρισμός με τους συμφερότερους όρους εργασίας και αμοιβής που προσφέρει.

Παρόλη αυτή τη μαζική έξοδο, οι αγροτικοί οικισμοί που ξεπερνούν τις 10.000, εξακολουθούν να προσφέρονται ως τόποι για να φιλοξενήσουν τον κόσμο που θα τους επισκεφτεί. Τονίσαμε με έμφαση το πληθυσμιακό πρόβλημα της αγροτικής υπαίθρου, γιατί αυτό είναι το «χειροπιαστό» αποτέλεσμα, μιας σειράς καταστάσεων που είναι γνωστές και δεν εξετάζονται εδώ. Η υπαίθρος χρειάζεται ανθρώπους για να επιβιώσει και μάλιστα ανθρώπους παραγωγικής

ηλικίας... Να γιατί το δημογραφικό πρόβλημα ποσοτικό και ποιοτικό, έχει άμεση προτεραιότητα.

Μέσα λοιπόν απ' αυτές τις συμπληγάδες, μιας δραστηριότητας που ενήμεροι (τουρισμός) και μιας που φθίνει τουλάχιστον (γεωργία), πως μπορεί να περάσει ο αγροτικός τουρισμός και να περάσει μάλιστα με επιτυχία; Πρέπει να τονίσουμε κάτι σημαντικό: ο αγροτουρισμός δεν είναι πανάκεια που θα λύσει το αγροτικό πρόβλημα στις προβληματικές περιοχές. Μπορεί όμως να το απαλύνει και σε μερικές περιπτώσεις να πλησιάσει τη λύση του, Πράγμα όχι λίγο. Είναι Πάντως γεγονός ότι ο αγροτουρισμός θα ωφεληθεί τόσο από τον ανερχόμενο τουρισμό, παίρνοντας το μερίδιο που μπορεί ν' αποσπάσει, όσο και από την προβληματική γεωργία, στο βαθμό που η προβληματικότητα ενεργεί σαν κίνητρο-ερέθισμα, για ανάληψη «σωστικών» πρωτοβουλιών. Τέτοιες πρωτοβουλίες-επεμβάσεις, που συν δέονται άμεσα με τον αγροτουρισμό, προβλέπονται και από το Πενταετές Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1983- 1987, για την ανάπτυξη του τουρισμού σε παραδοσιακές ζώνες (οικισμούς), για την ενίσχυση μικρών μονάδων οικογενειακής εκμετάλλευσης, για την αξιοποίηση φυσικών πόρων κ.τ.λ. Είναι επομένως βέβαιο ότι κάτω απ' αυτές τις συνθήκες, που διαμορφώνει η ελληνική πραγματικότητα, ο αγροτουρισμός πρέπει και μπορεί ν' αναπτυχθεί για να βοηθήσει αποτελεσματικά τη συγκράτηση του πληθυσμού στις προβληματικές αγροτικές περιοχές, εξασφαλίζοντάς του τις απαραίτητες υλικές και πολιτιστικές παροχές,

που θα εξουδετερώνουν τη τάση του για φυγή μέσου του μηχανισμού απόκτησης συμπληρωματικού εισοδήματος.

Η συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο με την εξασφάλιση συμπληρωματικού εισοδήματος στην αγροτική οικογένεια είναι το πρώτιστο καθήκον. Από εκεί και πέρα μέσα από τις δυνατότητες του αγροτουρισμού, ακολουθεί η αξιοποίηση του γεωργικού μόχθου (παραγωγή), η διεύρυνση της δραστηριότητάς του σε μεταποιητικούς τομείς (παραδοσιακή βιοτεχνία, λαϊκή τέχνη), η προστασία και προβολή του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, η αναζωογόνηση των παραδοσιακών οικισμών, η βελτίωση της κοινωνικής και πολιτιστικής υποδομής της περιοχής, η διεύρυνση γενικά του ορίζοντα των ενδιαφερόντων του αγρότη κ.τ.λ. Έτσι μπορούμε να κλείσουμε το κεφάλαιο αυτό κάνοντας τη γενική διαπίστωση ότι ο αγροτουρισμός έχει μια ιδιαίτερη σημασία για την Ελλάδα, όχι μόνο γιατί μπορεί να συμβάλει στη συγκράτηση του πληθυσμού στις προβληματικές αγροτικές περιοχές, αλλά κύρια ν' αλλάξει την εικόνα της ελληνικής υπαίθρου.

2.6 ΜΟΡΦΕΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.

Οι κυρίαρχες μορφές αγροτουρισμού σε διεθνές επίπεδο είναι, όπως είδαμε, οι διακοπές σε αγροκτήματα και οι διακοπές σε αγροτικά

καταλύματα (αγροικίες) που βρίσκονται μέσα στον αγροτικό οικισμό. Κάποιες παραλλαγές των αγροτικών καταλυμάτων, ιδιαίτερα στη Γαλλία, εξυπηρετούν ειδικές κατηγορίες ταξιδιωτών-τουριστών (κατασκηνωτές, διερχόμενοι, παιδικές κατασκηνώσεις). Η Ελλάδα με τη μεγάλη οικιστική της διασπορά, με την πολυνησιακή της συγκρότηση, με την αποκεντρωμένη μνημειακή της τοπογραφία, με το εναλλασσόμενο τοπίο, με τις μορφολογικές της αντιθέσεις και με τις διαφοροποιημένες κλιματολογικές της συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις για ανάπτυξη μιας πλατιάς κλίμακας μορφών αγροτουρισμού.

Οι μορφές αυτές μπορούν να καταταχθούν σε δύο κατηγορίες: Πρώτο στον αμιγή αγροτουρισμό, όπου οι φιλοξενούμενοι-τουρίστες, πέρα αγροτικής περιοχής (κολύμπι, ψάρεμα, πεζοπορία, ορειβασία, κυνήγι, ιππασία κ.τ.λ.). Δεύτερο στον σύνθετο αγροτουρισμό, όπου οι τουρίστες, πέρα από τις παραπάνω δραστηριότητες, που μπορούν να αναπτύξουν μάλλον περιθωριακά, ικανοποιούν κύρια, κάποιες προσωπικές ανάγκες τους, που εξειδικεύουν τον αγροτουρισμό της περιοχής (υγείας, αθλητισμού, φυσιολατρίας, θρησκείας, πολιτισμού κ.τ.λ.).

Στην πρώτη κατηγορία του αμιγή αγροτουρισμού, μπορούμε να διακρίνουμε τις ακόλουθες μορφές-τοποθεσίες:

α) Αγροκτήματα διακοπών

Πρόκειται για μεγάλα συνήθως αγροκτήματα, όπου οι πελάτες-Τουρίστες, μπορούν να φιλοξενηθούν, είτε σε ξεχωριστούς ξενώνες, είτε σε δωμάτια της αγροικίας και να ασχοληθούν κατά τη διάρκεια των

διακοπών τους και με αγροτικές εργασίες. Τέτοιου προορισμού αγροκτήματα είναι άγνωστα στην Ελλάδα. Ωστόσο θα μπορούσε πειραματικά να ξεκινήσει κάποια προσπάθεια με τη δημιουργία αγροικιών σε αγροκτήματα που ανήκουν στο Κράτος, στα Πανεπιστήμια (Γεωπονικές και Δασοπονικές Σχολές), ή σε άλλους δημόσιους Οργανισμούς και στην Εκκλησία, όπου μάλιστα μαζί με τη φιλοξενία-διακοπές, θα προσφέρονταν και επιμορφωτικά προγράμματα εργασίας στην αγροτική οικονομία. Αυτά τα Προγράμματα εργασίας θ' απευθύνονται κύρια στους φοιτητές και στα στελέχη των συνεταιριστικών οργανώσεων.

Ένα τέτοιο Πρόγραμμα «διακοπές-εργασία» φοιτητών σε αγρόκτημα του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης είχε θετικά αποτελέσματα. Σημειώνουμε ότι η επαγγελματική επιμόρφωση των γεωργών ανήκει στους τομείς που ενισχύονται από την ΕΚ (Οδηγία 72 και επομένως και από την άποψη αυτή η προώθηση του αγροτουρισμού σε αγροκτήματα διακοπών είναι χρήσιμη και ωφέλιμη.

β) Αγροτουριστικά χωριά

Πρόκειται για αγροτικούς οικισμούς που προσφέρουν φιλοξενία σε δωμάτια σπιτιών ή σε ξεχωριστά σπίτια-ξενώνες και όπου, οι φιλοξενούμενοι-τουρίστες περνούν τις διακοπές τους, ασχολούμενοι με αγροτικές εργασίες ή με ψυχαγωγικές δραστηριότητες, που τους προσφέρει ο αγροτικός τρόπος ζωής, ή το ύπαιθρο (ιππασία, κυνήγι, πεζοπορία, κολύμπι κ.τ.λ.). Είναι η μορφή αγροτουρισμού, που αναπτύσσεται αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα αυτόνομα με τις δυνάμεις της αγοράς, στην περιφέρεια των καθιερωμένων τουριστικών κέντρων,

που έχουν απαραίτητα προσπέλαση στην θάλασσα. Η χωρική διεύρυνση των αγροτουριστικών χωριών από την επιρροή των τουριστικών και αστικών κέντρων κι έμμεσα της θάλασσας, θα συντελείται στο βαθμό, που η κρατική παρέμβαση θα δημιουργήσει τις συνθήκες για ίσους όρους προσπέλασης στην τουριστική αγορά. Αυτό, όπως είπαμε κι αλλού, θα γίνει σε μια δεύτερη φάση ανάπτυξης του αγροτουρισμού στην Ελλάδα, όπου οι τουρίστες θα έχουν λόγους να προτιμούν και το βουνό εξίσου όσο προτιμούν σήμερα τη θάλασσα

γ) Ψαροχώρια

Είναι τα παραλιακά χωριά και κύρια οι νησιώτικοι οικισμοί, όπου οι προσφερόμενες διακοπές συνδέονται άμεσα με τη ζωή των ψαράδων και με τις ψυχαγωγικές δραστηριότητες της θάλασσας. Πρόκειται για τους πιο πολυσυζητημένους σήμερα τόπους αγροτουρισμού, όπου οι τουρίστες φιλοξενούνται σε απλά καταλύματα και περνούν τις διακοπές τους ανάμεσα στη θάλασσα, στο καφενείο του χωριού, στη φιλική συζήτηση με τον ψαρά και τον αγρότη και στο ομαδικό γλέντι -φαγοπότι, που είναι καθημερινή πράξη της ζωής του χωριού. Και η πελατεία της μορφής αυτής σήμερα εξαρτάται σ' ένα μεγάλο βαθμό από το πιο κοντινό τουριστικό αστικό κέντρο, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι τα ψαροχώρια δεν διατηρούν μια αυτοδύναμη υπόσταση για ορισμένους αναχωρητές», που παρακάμπτοντας τα εμπορικά κυκλώματα, αναζητούν ένα ήσυχο και γαλήνιο τόπο για αυτοσυγκέντρωση, διαλογισμό και ατενίσει. Η αύρα της θάλασσας και το πρωινό αγιάζι του νησιού, διευκολύνουν αυτές

τις λειτουργίες. Σ' αυτούς τους τόπους οι άνθρωποι, όχι μόνο ξεκουράζονται-χαλαρώνουν, αλλά «θεραπεύονται», έστω και παροδικά από το άγχος, την αρρώστια της εποχής μας.

δ) Παραδοσιακό οικισμό

Οι παραδοσιακοί οικισμοί δεν διαφέρουν «λειτουργικά» από τις προηγούμενες μορφές αγροτουρισμού, γιατί έχουν τις ίδιες χρήσεις κι εξυπηρετούν τις ίδιες ανάγκες ανάπαυσης και ψυχαγωγίας των τουριστών της αγροτικής περιοχής. Η μόνη διαφορά είναι η αρχιτεκτονική όψη τους και η «πολεοδομική» οργάνωσή τους, που έχουν έντονα στοιχεία από τη λαϊκή παράδοση του τόπου και από την Κοινωνική οργάνωση των κατοίκων τους. Αυτά τα στοιχεία που συνθέτουν ένα «μνημειακό σύνολο», λειτουργούν σαν πόλος έλξης επισκεπτών σε σημείο που απ' αυτό και μόνο το λόγο, οι παραδοσιακοί οικισμοί τείνουν να εξελιχθούν σε αυτοδύναμα τουριστικά κέντρα κι έτσι μέσα από τον τουρισμό να αναβιώσουν. Πρέπει να σημειώσουμε ότι η αναστηλωτική διαδικασία των οικισμών αυτών αρκετοί απ' αυτούς είναι σε μεγάλο βαθμό εγκαταλειμμένοι πέρα από τις χρονοβόρες γραφεί κρατικές διατυπώσεις που απαιτεί η προστατευτική νομοθεσία, αντιμετωπίζει και δύο σοβαρά προβλήματα: ένα οικονομικό κι ένα νομικό. Το οικονομικό, που είναι πρόβλημα των κατοίκων του οικισμού, συνίσταται στο γεγονός ότι μεταξύ του κόστους μιας συνηθισμένης κατασκευής και μιας αναστηλωτικής (παραδοσιακά υλικά, ακριβοπληρωμένοι μάστορη κ.τ.λ.), υπάρχει σημαντική διαφορά, που ξεπερνά τα όρια αντοχής του

φτωχού συνήθως ιδιοκτήτη. Εδώ πρέπει να έλθει το κράτος και όχι μόνο να καλύψει τη διαφορά αυτή, αλλά και να επιδοτήσει γενναία το συνολικό κόστος.

Το νομικό πρόβλημα συνδέεται με το ιδιοκτησιακό καθεστώς, που είναι έντονο σε οικισμούς που έχουν εγκαταλειφθεί από πολλά χρόνια, όπου δύσκολα μπορούν ν' αναγνωριστούν οι σημερινοί ιδιοκτήτες ή και όταν αναγνωριστούν, αρνούνται να συναινέσουν στην αναστήλωση κι αξιοποίηση των παραδοσιακών σπιτιών. Στις προσπάθειες για αναβίωση των παραδοσιακών οικισμών της Χάλκης και του Καστελλόριζου για τουριστική αξιοποίηση, εμφανίστηκαν τέτοια ανυπέρβλητα εμπόδια κι έγιναν προτάσεις για νομοθετική ρύθμιση του ζητήμα. Το ζωντάνεμα των παραδοσιακών οικισμών δεν ικανοποιεί μόνο τις ανάγκες του αγροτουρισμού, αλλά κύρια συμβάλει αποφασιστικά στη διατήρηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

ε) Ορεινά χωριά

Πρόκειται για αγροτικούς οικισμούς που βρίσκονται σε ορεινές περιοχές και προσφέρουν φιλοξενία σε τουρίστες, οι οποίοι προτιμούν το βουνό και τις ψυχαγωγικές δραστηριότητες που προσφέρουν (ορειβασία, υλοτομία, τυροκομία κ.τ.λ.). Το ορεινό χωριό προσφέρεται και για «αεροθεραπεία» για τους ανθρώπους που έχουν ανάγκη από τον καθαρό αέρα του βουνού. Στην Ελβετία όλα τα ορεινά χωριά που διαθέτουν τα γνωστά «σανατόρια», σήμερα λειτουργούν σαν «κέντρα υγείας», προσφέροντας στους τουρίστες-ασθενείς» ένα «θεραπευτικό» πρόγραμμα (ι που περιλαμβάνει υγιεινή τροφή,

περιπάτους, ατμό λουτρά (γυμναστική κ.τ.λ. Το ορεινό χωριό είναι μια μικρή παραλλαγή του αγροτουρισμού του χωριού, που εμφανίζεται σαν η κλασική μορφή προσφοράς αγροτικού τουρισμού.

στ) Χωριά ιδιαίτερου φυσικού κάλλους

Πρόκειται για χωριά που βρίσκονται σε προνομιακές από τη φύση τοποθεσίες, στις όχθες λίμνης ή ποταμού, σε βουνοπλαγιές, σε βιότοπους, σε χαράδρες, ή ακόμα σε φυσικούς μετασχηματισμούς (Μετέωρα, καταρράκτες, ηφαίστεια, απολιθωμένα δάση, σπήλαια κ.τ.λ.), όπου οι τουρίστες ξεκουράζονται απολαμβάνοντας την ομορφιά της φύσης και τη θαλπωρή των απλών καταλυμάτων κοντά στις φιλόξενες αγροτικές οικογένειες. Είναι κι αυτή μια παραλλαγή των άλλων μορφών αγροτουρισμού, με χαρακτηριστικό γνώρισμα την ιδιαιτερότητα του φυσικού κάλλους, που πολλές φορές κατοχυρώνεται και προστατεύεται από το νόμο, σαν στοιχείο της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και της οικολογικής μας ισορροπίας. (Ν. 1650/1986).

Στη δεύτερη κατηγορία του σύνθετου αγροτουρισμού, όπου υπάρχει και το στοιχείο ικανοποίησης κάποιας προσωπικής ανάγκης, μπορούμε να ξεχωρίσουμε τις ακόλουθες μορφές-τοποθεσίες.

α) Κέντρα ιαματικού τουρισμού

Πρόκειται για περιοχές με ιαματικές πηγές, γνωστές σαν «λουτρό πόλεις», όπου σε ειδικά «υδροθεραπευτήρια» οι τουρίστες-«ασθενείς», υπόκεινται σε κάποιες θεραπευτικές αγωγές, σ' ένα συνδυασμό αποτοξίνωσης και σωματικής χαλάρωσης. Η φιλοξενία προσφέρεται σε ξενώνες μικρά ξενοδοχεία κι ενοικιαζόμενα

διαμερίσματα ή δωμάτια. Το ειδικό κίνητρο επιλογής του ιαματικού κέντρου για «θεραπευτικό τουρισμό» είναι η ύπαρξη στην περιοχή του θερμοπηγών που ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες θεραπευτικές ανάγκες του τουρίστα. Στην Ελλάδα κατά ευτυχή συγκυρία όλες οι θερμοπηγές και σαν επακόλουθο οι λουτροπόλεις» (λουτροχωριά για την κυριολεξία), βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές κι έχουν όλα τα στοιχεία να ενταχθούν στον αγροτουρισμό. Η ένταξή τους και η προσαρμογή τους στις ανάγκες του σύγχρονου τουρίστα, διευκολύνεται από το γεγονός ότι τα υδροθεραπευτήρια-θερμοπηγές ανήκουν κατά κανόνα στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

β) Χιονοδρομικά Κέντρα

Πρόκειται για ορεινά κυρίως χωριά, στην περιοχή των οποίων λειτουργεί οργανωμένο χιονοδρομικό κέντρο, που αποτελεί το στοιχείο έλξης των τουριστών-χιονοδρόμων. Στις Ελβετικές και Ιταλικές Άλπεις οι χιονοδρομικές δραστηριότητες έχουν διαμορφώσει ένα ιδιόρρυθμο τουρισμό, τον «αλπινισμό», που στηρίζει οικονομικά όλα τα χωριά της περιοχής, τα οποία προσφέρουν τη φιλοξενία τους στους τουρίστες που λατρεύουν το χιόνι και ανήκουν θα λέγαμε στο «λευκό τουρισμό». Χαρακτηριστική περίπτωση μετά - σχηματισμού αγροτικής περιοχής σε τουριστική με δραστηριότητα τα χειμερινά σπορ είναι και το Τυρόλο της Αυστρίας, όπου ενώ το 1918 το 61% του πληθυσμού ασχολούνταν στη γεωργία, σήμερα το μεγαλύτερο μέρος των ορεινών αγροκτημάτων (111 £ που ξεπερνούν τις 16.000, επιδίδονται στον ορεινό αγροτουρισμό

Στα ορεινά τμήματα της Ελλάδας, όπου οι μορφολογικές και κλιματολογικές συνθήκες το επιτρέπουν, μπορούν να αξιοποιηθούν τα υπάρχοντα ή να δημιουργηθούν νέα χιονοδρομικά Κέντρα με άμεση συνέπεια τα γύρω χωριά να οργανωθούν τουριστικά, εντασσόμενα στον αγροτικό τουρισμό. Η πελατεία αυτών των Κέντρων- χωριών θα είναι σχεδόν αποκλειστικά Έλληνες, που θα προέρχονται από τα μεγάλα αστικά κέντρα της ηπειρωτικής Ελλάδας. Το πέρασμα του χιονοδρομισμού από την «αριστοκρατία» στην μεσοαστική τάξη με τάση να οικόποιοιθεί, αποτελεί θετικό στοιχείο για τη σύζευξη του αγροτουρισμού με τον χιονοδρομισμό.

γ) Αθλητικά κέντρα

Πρόκειται για περιοχές με αθλητικές εγκαταστάσεις, όπου προσφέρονται όλες οι δυνατότητες για ανάπαυση και άθληση. Τα αθλητικά κέντρα εντάσσονται στον αγροτικό τουρισμό, στον βαθμό που βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές σαν ανεξάρτητοι οικισμοί ή σαν εγκαταστάσεις που οι συμπληρωματικές ανάγκες των αθλητών (ύπνο, τροφή, ψυχαγωγία), εξυπηρετούνται από τον κοντινότερο αγροτικό οικισμό. Τα αθλητικά κέντρα, όταν δεν λειτουργούν σαν χ για πρωταθλητισμό, όπου αποσύρονται να προετοιμαστούν οι ποδοσφαιριστές για τους κρίσιμους αγώνες ή οι πρωταθλητές στίβου να προπονηθούν για τις διεθνείς διοργανώσεις, μπορούν να παίξουν ένα κοινωνικό ρόλο και να γίνουν χώροι συνάντησης των νέων, φιλίας και αλληλο γνωριμίας. Έτσι ταυτίζονται με τα κέντρα νεότητας, που δεν είναι άσχετα με τον αγροτικό τουρισμό, αφού «ιδεολογικά» και Πρακτικά κινούνται στους ίδιους χώρους κι εξυπηρετούν τους ίδιους

σκοπούς. Το πέρασμα των νέων στα Προγράμματα του κοινωνικού τουρισμού και οι προσπάθειες του Υφυπουργείου Νέας Γενιάς για δραστηριότητες της υπαίθρου (αθλητισμός, φυσιολατρία, Θάλασσα κ.τ.λ.), αποτελούν θετικά στοιχεία υπέρ του αγροτικού τουρισμού.

δ) Camping-caraving

Πρόκειται για χώρους ειδικά διαμορφωμένους, όπου οι «εποχούμενοι» τουρίστες κατασκηνώνουν για να περάσουν τις διακοπές τους κοντά στη φύση και με «φυσικό» τρόπο. Η διαφορά ανάμεσα είναι ότι στα πρώτα οι κατασκηνωτές μένουν σε αντίσκηνα, ενώ στα δεύτερα σε τροχόσπιτα. Και στις δύο περιπτώσεις οι διαμορφωμένοι χώροι, που συνήθως είναι σε πευκόφυτες περιοχές κοντά στη Θάλασσα, διαθέτουν εγκαταστάσεις με κοινόχρηστους χώρους και άλλες λειτουργίες, που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των τουριστών. κατασκηνωτών. Το χαρακτηριστικό γνώρισμα των και είναι ότι οι πελάτες τους ανήκουν στους συνειδητούς φυσιολάτρες, όπου την ιδεολογία την κάμνουν πράξη ζωής, ζώντας κατά «πρωτόγονο» τρόπο στο αντίσκηνό τους αυτοεξυπηρετούμενοι. Πρέπει να σημειώσουμε ότι οι κατασκηνωτικοί αυτοί χώροι, βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές, μακριά από τα αστικά κέντρα, συνήθως στον περίγυρο αγροτικών οικισμών, με τους οποίους συνδέονται οικονομικά, κοινωνικά και πολιτισμικά. Ακριβώς αυτές οι διασυνδέσεις των και με το αγροτικό περιβάλλον και με τις αγροτικές κοινότητες, επιβεβαιώνουν τις σχέσεις των εξειδικευμένων αυτών μορφών τουρισμού με τον αγροτουρισμό.

ε) Παιδικές κατασκηνώσεις

Πρόκειται για εγκαταστάσεις σε αγροτικές περιοχές, όπου το καλοκαίρι κατά τη διάρκεια των σχολικών διακοπών, φιλοξενούνται παιδιάμικρής κατά κανόνα ηλικίας, στα οποία προσφέρονται μαζί με την πλήρη φιλοξενία και πρόγραμμα μορφωτικό-ψυχαγωγικό. Παρά το γεγονός ότι πρόκειται για «κατασκηνώσεις», τα παιδιά φιλοξενούνται σε ειδικά καταλύματα, που ανήκουν είτε στο κράτος (Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών), είτε σε άλλους Οργανισμούς (ΟΤΑ, Τράπεζες, μεγάλες εταιρίες κ.τ.λ.). Εδώ Πρέπει να σημειώσουμε ότι οι κατασκηνώσεις των Τραπεζών και άλλων εταιριών είναι «κλειστές» με την έννοια ότι φιλοξενούν μόνο τα παιδιά των υπαλλήλων τους, στα πλαίσια άσκησης μιας μορφής κοινωνικών παροχών. Οι παιδικές κατασκηνώσεις, που πολλές φορές διατηρούν και αθλητικές εγκαταστάσεις, εκτός του ότι βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές (βουνό ή Θάλασσα),απαραίτητα είναι κοντά σε αγροτικές κοινότητες και από την άποψη αυτή συνδέονται άμεσα με τον αγροτικό τουρισμό. Οι ΟΤΑ είναι οι πιο κατάλληλοι φορείς να προωθήσουν στις περιοχές τους τις παιδικές κατασκηνώσεις, συμβάλλοντας στη διατήρηση της σωματικής και ψυχικής υγείας των παιδιών και στη διάδοση της αγάπης για τη φύση.

2.7 ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.

Ο αγροτουρισμός από τη φύση του και από τους στόχους που επιδιώκει, δεν μπορεί τουλάχιστον για την ελληνική πραγματικότητα, ν' αφηθεί ελεύθερος στον μηχανισμό μιας αυτόνομης ανάπτυξης. Και τούτο γιατί ακόμα κι αν αναπτυχθούν κάποιες πρωτοβουλίες αυτής της μορφής είναι σχεδόν βέβαιο ότι για να επιβιώσουν θα γίνουν αρκετές ουσίες σε βάρος του φυσικού και πολιτιστικού μας περιβάλλοντος. Υπάρχουν δυστυχώς τέτοια παραμορφωτικά παραδείγματα αυτόνομης ανάπτυξης, ευτυχώς λίγα, που ανάγκασαν το κράτος να επέμβει «πυροσβεστικά». Η «πυροσβεστική» επέμβαση δεν είναι βέβαια λύση. Χρειάζεται πρόληψη και «αγωγή», λειτουργίες δηλαδή που θα ελέγχουν και θα κατευθύνουν την ανάπτυξη του αγροτουρισμού. Αυτές οι λειτουργίες εκφράζονται μέσα από μια σειρά μέτρων και από διάφορες πολιτικές κατευθύνσεων, που τείνουν να κάμουν πράξη τους αναπτυξιακούς στόχους του αγροτουρισμού.

Τα μέτρα και οι πολιτικές για την ανάπτυξη του αγροτικού Τουρισμού στην Χώρα μας έχουν σχεδόν διατυπωθεί «έμμεσα» κατά την ανάλυση των επί μέρους θεμάτων που προηγήθηκαν. Έτσι θα

περιοριστούμε εδώ να καταγράψουμε μερικά από τα πιο βασικά, που νομίζουμε ότι πρέπει ιδιαίτερα να τονιστούν.

α) Καταγραφή όλων των φυσικών και πολιτιστικών στοιχείων του εθνικού μας χώρου, που αποτελούν τις «πρώτες ύλες» του αγροτουρισμού, καθώς και τις υπάρχουσες εστίες αγροτουρισμού στην Ελλάδα, με σκοπό τον καταρτισμό ενός «Χάρτη Αγροτουρισμού», που θα περιλαμβάνει δύο μέρη: στο ένα μέρος θα καταγράφονται τοπογραφικά όλα τα φυσικά και πολιτιστικά στοιχεία στα οποία στηρίζεται η ανάπτυξη του αγροτικού τουρισμού και στο άλλο θα περιγράφονται με μορφή οδηγού οι υπάρχουσες αγροτουριστικές περιοχές και τα διάφορα ειδικά κέντρα αγροτικού Τουρισμού (σύνθετες μορφές).

β) Καθορισμός πλαισίου γενικών αρχών, που θα διέπουν την ανάπτυξη του αγροτικού τουρισμού και θα καλύπτουν όλες τις δραστηριότητες από τη φάση της «παραγωγής» μέχρι τη φάση της διάθεσης του αγροτουριστικού προϊόντος. Ιδιαίτερα πρέπει να καθοριστεί με σαφήνεια η έννοια του αγροτουρισμού σαν συμπληρωματικής ευκαιριακής δραστηριότητας του αγρότη και να διακριθεί από τις παρόμοιες επαγγελματικές τουριστικές δραστηριότητες. Μια πρώτη προσέγγιση προς την κατεύθυνση αυτή μπορεί να θεωρηθεί και η μελέτη αυτή.

γ) Δημιουργία της απαραίτητης αγροτουριστικής υποδομής και άνω δομής (προβολή τουριστικών πόρων, δρόμοι, μεταφορικά μέσα, καταλύματα, κέντρα ψυχαγωγίας κ.τ.λ.) καθώς και της αναγκαίας

αστικής και κοινωνικής υποδομής, για την υποδοχή και εξυπηρέτηση των Τουριστικών ρευμάτων.

δ) Καταρτισμός γενικού προγράμματος αγροτουρισμού σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο καθώς επίσης και ειδικών προγραμμάτων με τις προβλεπόμενες από την ΕΚ προδιαγραφές για τη χρηματοδότησή τους από τα Κοινοτικά Ταμεία

ε) Χαρακτηρισμός άμεσης προτεραιότητας για ανάπτυξη αγροτουρισμού των προβληματικών περιοχών με ιδιαίτερη έμφαση στις παραμεθόριες περιοχές, όπου γενικότεροι εθνικοί λόγοι επιβάλλουν σωστικές παρεμβάσεις.

στ) Εξασφάλιση της απαραίτητης συναίνεσης των κατοίκων της περιοχής για ανάπτυξη του αγροτουρισμού, μέσα από δημοκρατικές διαδικασίες, όπου θα συνειδητοποιούνται όχι μόνο τα οφέλη, αλλά και οι θυσίες που συνεπάγεται η ανάπτυξη αυτή για τον γηγενή πληθυσμό.

ζ) Θέσπιση μηχανισμών σωστικών επεμβάσεων, που θα αποτρέπουν παραμορφωτικές καταστάσεις, οφειλόμενες στις ανεξέλεγκτες δραστηριότητες της αυτόνομης τουριστικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές.

η) Θέσπιση μέτρων ελαχιστοποίησης των εκροών αγροτουριστικού εισοδήματος από την περιοχή και εξασφάλισης κινήτρων για ανάληψη πρωτοβουλιών από τον γηγενή πληθυσμό (ενθάρρυνση επιχειρηματικής εντοπιότητας).

θ) Εξασφάλιση απαραίτητων προϋποθέσεων στον αγρότη της αγροτουριστικής περιοχής για ανάπτυξη παράλληλων δραστηριοτήτων του μεταποιητικού τομέα, Θα καλύπτουν τις καταναλωτικές και «προσωπικές» ανάγκες των τουριστών (είδη λαϊκής τέχνης, ενθύμια, λειτουργικά είδη, διακοσμητικά κ.τ.λ.).

ι) Διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας στον αγροτικό χώρο με τη σωστή χρήση της γης, την προστασία της χλωρίδας και πανίδας και γενικά τη διαφύλαξη της πολιτιστικής και τουριστικής κληρονομιάς μας.

ια) Αποκατάσταση των αγροτικών σπιτιών στους παραδοσιακούς οικισμούς για εξυπηρέτηση των αναγκών του αγροτουρισμού, με τη θέσπιση ειδικών κινήτρων που θα διευκολύνουν την αναστήλωση και με τη ρύθμιση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος σε περιπτώσεις μακρόχρονης εγκατάλειψης.

ιβ) Καταρτισμός ειδικών προγραμμάτων επαγγελματικής επιμόρφωσης των αγροτών σε θέματα που αφορούν τις τουριστικές διαδικασίες και δραστηριότητες για να μπορέσουν ν' ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του αγροτουρισμού.

ιγ) Δημιουργία του απαραίτητου οργανωτικού φορέα, που θ' αναλάβει να τον αγροτικό τουρισμό, τόσο στον τομέα του προγραμματισμού και της ανάπτυξης, όσο και στον τομέα του

ιδ) Προτίμηση με τη θέσπιση οικονομικών κινήτρων, των κοινωνικών φορέων (ΟΤΑ, Γεωργικοί Συνεταιρισμοί, Εταιρίες Λαϊκής Βάσης κ.τ.λ.),

για ανάληψη πρωτοβουλιών ανάπτυξης αγροτουριστικών δραστηριοτήτων.

ιε) Δημιουργία πρότυπων κρατικών αγροκτημάτων, για ανάπτυξη αγροτουρισμού μέσα στο αγρόκτημα και για τη χρησιμοποίησή τους σαν κέντρων εφαρμογής προγραμμάτων εκπαιδευτικού αγροτουρισμού.

ιστ) Θέσπιση κινήτρων «παλιννόστησης» των εσωτερικών μεταναστών στις περιοχές της καταγωγής τους, τόσο για ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, όσο και για κατανάλωση των τουριστικών υπηρεσιών του τόπου με την ιδιότητα του προσωρινού επισκέπτη-τουρίστα.

ιζ) Προώθηση των μορφών αγροτουρισμού, που παρουσιάζουν για την Ελλάδα συγκριτικά πλεονεκτήματα, όπως ο «γαλαζοπράσινος» τουρισμός στις παρυφές των τουριστικών και αστικών Κέντρων και οι σύνθετες μορφές αγροτουρισμού όπως τα κέντρα ιαματικού τουρισμού, τα χιονοδρομικά κέντρα, τα αθλητικά κέντρα κ.τ.λ.

ιη) Χρησιμοποίηση όλων των τεχνικών και των λειτουργιών του μάρκετινγκ στον αγροτουρισμο με ιδιαίτερη έμφαση στην ερευνά της αγοράς, στη διαμόρφωση και προώθηση του προϊόντος και στη διαφήμιση, με την οποία θα πρέπει να προβάλλει και το ιδεολογικό στοιχείο του αγροτουρισμού.

2.8 ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Οι ήπιες μορφές τουρισμού και ιδιαίτερα ο αγροτουρισμός θα μπορούσαν να συμβάλουν στην καλύτερη γνωριμία και επικοινωνία των κατοίκων της Ευρώπης

Στη σημερινή κινητικότητα των λαών ο τουρισμός αποκτά για την Ευρώπη μια νέα διάσταση, πέρα από το συμβατικό περιεχόμενό του ως πηγής εθνικού εισοδήματος για τις ελκυστικές τουριστικά χώρες και ως αγαθού ποιότητας ζωής για τους τουρίστες. Αποτελεί μια ευκαιρία προσέγγισης των κατοίκων της Ευρώπης, καθώς και των κοινωνιών που αναπτύσσονται στα πλαίσια της Ευρώπης αλλά με διαφορετικές πολιτισμικές και θρησκευτικές παραδόσεις.

Ο μαζικός συμβατικός τουρισμός στην Ευρώπη ήταν και είναι ως σήμερα, στο μεγαλύτερο ποσοστό του, τουρισμός επίσκεψης μουσείων, μνημείων, ιστορικών χώρων, φαγητού και διασκέδασης (πολλές φορές κακής ποιότητας), χωρίς να δίνεται η ευκαιρία

επικοινωνίας των επισκεπτών με τους κατοίκους της χώρας που επισκέπτονται.

Σήμερα αρχίζει να γίνεται συνείδηση ότι η ανάπτυξη των ήπιων μορφών τουρισμού, ο τουρισμός στον αγροτικό χώρο και ιδιαίτερα ο αγροτουρισμός, που χαρακτηρίζεται από τα στοιχεία του σεβασμού στον άνθρωπο και στο περιβάλλον, είναι οι πλέον κατάλληλες μορφές τουρισμού που θα μπορούσαν να συμβάλουν: στην καλύτερη γνωριμία και επικοινωνία των κατοίκων της Ευρώπης που διευρύνεται και ανακατατάσσεται, στην καλύτερη γνωριμία και επαφή των κατοίκων της Ευρώπης με τον φυσικό πλούτο της αλλά και στη συνειδητοποίησή τους ότι οι φυσικοί πόροι αυτής της ηπείρου πρέπει να προστατευθούν, όχι μόνο για τους σημερινούς κατοίκους αλλά και για τις επόμενες γενιές και στη “διαπαιδαγώγηση” όλων των πολιτών της Ευρώπης στην “ανεκτικότητα” της διαφοράς, είτε αυτή είναι πολιτισμική είτε θρησκευτική.

Σήμερα, κατά τη γνώμη μας, αρχίζει να αναδεικνύεται καθαρότερα η άποψη ότι ο “αγροτουρισμός” δεν πρέπει να συγχέεται με τον “αγροτικό τουρισμό” και τα “ενοικιαζόμενα δωμάτια”. Και αυτό διότι, σε πολύ γενικές γραμμές, ο αγροτουρισμός αναπτύσσεται μεν στον αγροτικό χώρο, μπορεί όμως να προσφέρεται από “κάθε μορφής επιχείρηση” και μάλιστα χωρίς “ειδικές ποιοτικές προδιαγραφές”.

Η αγροτουριστική παραγωγή αποτελεί τελικά ένα σύνολο ήπιων μορφών τουρισμού οι οποίες έχουν σκοπό να ανταποκριθούν στις σύγχρονες ανάγκες και προσδοκίες των τουριστών που επιθυμούν να μετατραπούν, με αυξητική τάση, σε περιηγητές. Οι υπηρεσίες αυτές

σχετίζονται

κυρίως:

Με προσφορά καταλύματος, με διατροφή, με τοπικές πολιτιστικές δραστηριότητες, με υπαίθριες δραστηριότητες, με πληροφόρηση των περιηγητών και με άλλες αναγκαίες υπηρεσίες.

Ο παραπάνω ενδεικτικός κατάλογος υπηρεσιών αναφέρεται διότι δείχνει την πολυμορφία των ιδιωτικών και δημοσίων φορέων οι οποίοι χρειάζεται να συμμετέχουν για να καλυφθούν οι ανάγκες των περιηγητών αλλά αναδεικνύει συγχρόνως και το γεγονός ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει σήμερα ο αγροτουρισμός είναι “η οργάνωση των υπηρεσιών και της προσφοράς”.

Ο “αγροτικός τουρισμός” και ο “αγροτουρισμός” τα τελευταία 20 χρόνια αποτελούν για την Ευρώπη μια προσπάθεια να συγκρατηθεί και να αναχαιτισθεί η επιθετικότητα του “βιομηχανοποιημένου τουρισμού”, να ενταχθούν οι αγροτικές κοινωνίες σε έναν αναλογικότερο καταμερισμό του εθνικού τουριστικού εισοδήματος, να εξασφαλίσουν οι αγρότες συμπληρωματικό εισόδημα, να αναβιώσουν οι παραδοσιακοί οικισμοί, να προταχθεί η πολιτιστική κληρονομιά στο τουριστικό αγαθό, να μετατραπεί ο τουρίστας σε περιηγητή, οδοιπόρο και ταξιδιώτη, να εξανθρωπιστούν οι σχέσεις του επισκέπτη με τους κατοίκους της χώρας και όλοι μαζί να γίνουν ευαίσθητοι στην αξία της φύσης και των πόρων της, ανεξάρτητα από εθνικότητα.

Ο τουρισμός γενικά, κυρίως δε σε χώρες μικρές σαν την Ελλάδα, αποτελεί μια ανθρώπινη δραστηριότητα η οποία εντάσσεται στις προσπάθειες οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, περιέχει όμως πολλά στοιχεία αστάθειας στις σχέσεις ανθρώπου και περιβάλλοντος και

περικλείει πολλούς κινδύνους. Αρκεί να θυμηθούμε ότι σε μικρές κοινωνίες (π.χ. νησιά) ο ανθρώπινος πληθυσμός στην τουριστική περίοδο μπορεί και να δεκαπλασιαστεί, με όλα τα επακόλουθα αυτής της αύξησης για τους τοπικούς φυσικούς πόρους, τους ρυθμούς ζωής της συγκεκριμένης κοινότητας και τον πολιτισμό της. Σε αυτή την κλίμακα του κοινωνικού φαινομένου της απότομης πληθυσμιακής επίθεσης η συμβατική λύση που δίνει ο βιομηχανοποιημένος τουρισμός είναι κατ' ανάγκη επιθετική. Μεγάλα ξενοδοχειακά συγκροτήματα βιάζουν πολλές φορές το περιβάλλον, “πακέτα” για την καλύτερη “εκμετάλλευση” των τουριστών ετοιμάζονται, αγροτικά προϊόντα γεμάτα χημικά στοιχεία και κακότεχνα προϊόντα “δήθεν” λαϊκής τέχνης παράγονται.

Ο αγροτουρισμός στην Ελλάδα δεν έχει παράδοση συγκρινόμενος με άλλες χώρες της E.E, έχει όμως τη μικρή αλλά αξιοπρόσεκτη ιστορία του που διδάσκει πώς μπορεί να υλοποιηθεί και να πετύχει ένα πρόγραμμα αγροτουρισμού σε μια νέα περιοχή. Από την ως σήμερα εμπειρία και σύμφωνα με την έκθεση του εμπειρογνώμονα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Henri Grolleau, το πιο επιτυχημένο πρόγραμμα δομημένου αγροτουρισμού έχει αποδειχθεί το δίκτυο των Γυναικείων Αγροτουριστικών Συνεταιρισμών, που ξεκίνησε το 1983 ως ιδέα και πρωτοβουλία του Συμβουλίου Ισότητας των δύο φύλων και λειτουργεί με αυξανόμενη επιτυχία ως σήμερα έχοντας ανοίξει τον δρόμο σε πολλούς νέους γυναικείους αγροτικούς συνεταιρισμούς σε πολλά μέρη της Ελλάδας. Τα πρώτα προγράμματα είναι της Πέτρας στη Λέσβο, του Αγίου Γερμανού και των Ψαράδων

στις Πρέσπες, στα Μαστιχοχώρια της Χίου, στα Αμπελάκια της Θεσσαλίας, στη Μαρώνεια της Θράκης, στην Αράχοβα της Βοιωτίας.

Εξάλλου αρκετές αναπτυξιακές εταιρείες που στηρίζονται από τις περιφέρειες, τις νομαρχίες και την τοπική αυτοδιοίκηση καθώς και ιδιωτικές επιχειρήσεις με παραδοσιακούς ξενώνες, αγροτοβιοτεχνικές και αγροτοοικοτεχνικές μονάδες έχουν προωθήσει επιτυχημένα αγροτουριστικά προγράμματα τα οποία δείχνουν ότι ο αγροτουρισμός: συμβάλλει θετικά στη βιώσιμη περιφερειακή οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, εξασφαλίζει αυταπασχόληση και προσωπικό εισόδημα δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας, ιδιαίτερα για νέους και γυναίκες, συμβάλλει στη διαφύλαξη του περιβάλλοντος, αναδεικνύει και διατηρεί την πολιτιστική κληρονομιά και αξιοποιεί τα τοπικά αγροτικά προϊόντα (όπως η προσπάθεια του αγροτουριστικού προγράμματος Επιδαύρου Αργολίδας σε συνδυασμό με τις ετήσιες πολιτιστικές τοπικές εκδηλώσεις του "Ιουλίου").

Δυστυχώς στην Ελλάδα δεν υπάρχει εθνικός σχεδιασμός για τον αγροτουρισμό, δεν υπάρχει εθνική πολιτική για τις ήπιες μορφές τουρισμού και ο ΕΟΤ παραμένει στηρίζοντας κυρίως τις συμβατικές μορφές τουρισμού. Γίνεται προσπάθεια αξιοποίησης του αγροτουρισμού από την περιφέρεια και τη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση και τους ΟΤΑ αλλά με μικρά τις περισσότερες φορές αποτελέσματα.

Τα υπουργεία Γεωργίας, Εθνικής Οικονομίας και Ανάπτυξης και μερικοί άλλοι φορείς χειρίζονται προγράμματα σημαντικής χρηματοδότησης για τον αγροτουρισμό αλλά δυστυχώς ακόμη δεν έχει

εξασφαλισθεί η προσδοκώμενη και αναγκαία αγροτουριστική τεχνική και στελεχιακή υποδομή.

Δεν υπάρχει “θεσμικό πλαίσιο”, δεν υπάρχουν ειδικές ποιοτικές προδιαγραφές ούτε σήματα ποιότητας και διάκρισης ανάμεσα στις “αγροτουριστικές μονάδες”.

Η έρευνα αγοράς, η προβολή και η διαφήμιση είναι δύσκολο να γίνουν από τους ίδιους τους αγρότες.

Δεν υπάρχει κεντρικός φορέας συντονισμού-πληροφόρησης - προώθησης και προβολής του αγροτουρισμού στην Ελλάδα.

Δεν είναι στις προτεραιότητες του ΕΟΤ η δημιουργία ενός εναλλακτικού “πράσινου πακέτου” τουρισμού, παρ' όλο που η ζήτηση από τους περιηγητές είναι αυξημένη.

Ως τότε όλα αυτά θα μένουν ασυντόνιστα και αναξιοποίητα; Η επιστημονική έρευνα δεν έχει δώσει ακόμη καθαρά μετρήσιμα στοιχεία της ποσοτικής συμβολής του αγροτουρισμού και των ήπιων μορφών τουρισμού στο εθνικό ακαθάριστο τουριστικό προϊόν.

Η κυβέρνηση πάντως και οι υπεύθυνοι για την ανάπτυξη της χώρας έχουν ήδη στη διάθεσή τους πολλά στοιχεία προκειμένου να σχεδιάσουν εθνική πολιτική προώθησης των ήπιων μορφών τουρισμού. Αρκεί να το κάνουν. Πιστεύουμε ότι η προώθηση αυτή των μορφών τουρισμού μπορεί να συμβάλει: α) στη στήριξη του αγροτικού χώρου ο οποίος αστικοποιείται και ο οποίος αποτελεί σήμερα την “κιβωτό” των πολιτισμικών χαρακτηριστικών μας, β) στη χρησιμοποίηση αναξιοποίητων ανθρώπινων πόρων δημιουργώντας δυνατότητες αυταπασχόλησης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

α) Ο αγροτουρισμός είναι μια νέα μορφή σύγχρονου τουρισμού ,που εξελίσσεται δυναμικά γιατί ικανοποιεί πιεστικές ψυχοβιολογικές ανάγκες του ανθρώπου της εποχής μας, με σχετικά χαμηλό κόστος, και παράλληλα γιατί συμπληρώνει το εισόδημα της αγροτικής οικογένειας, συμβάλλοντας στη συγκράτηση του πληθυσμού στις απειλούμενες με αποψίλωση αγροτικές περιοχές. Είναι επομένως μια δραστηριότητα με έντονο και κοινωνικό περιεχόμενο, γεγονός που δεν πρέπει να ξεχνιέται σ' όλες τις διαδικασίες των πολιτικών μας επιλογών.

β) Η τάση, του σύγχρονου ανθρώπου για πιο «ήπιες» μορφές τουρισμού, το οικολογικό κίνημα και γενικά οι προσπάθειες σε

παγκόσμια κλίμακα, για καλύτερη ποιότητα ζωής, ευνοούν την ανάπτυξη του αγροτουρισμού, που φέρνει τον άνθρωπο κοντά στη φύση και τον ισορροπεί. Γι' αυτό κι όλες οι αναπτυγμένες χώρες σήμερα χρησιμοποιούν στα πλαίσια της Οικονομικής και κοινωνικής τους στρατηγικής και τον αγροτουρισμό σαν μηχανισμό «κοινωνικών προσφορών» υπέρ των καταναλωτών - τουριστών και «Οικονομικών κινήτρων» υπέρ της αγροτικής Οικονομίας για τη συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στις ορεινές και νησιώτικες περιοχές.

γ) Στην Ελλάδα ο αγροτουρισμός είναι πρωτόγνωρη δραστηριότητα, που αναπτύσσεται στα περιθώρια του γενικού τουρισμού, από τον οποίο και εξαρτάται στην πρώτη τουλάχιστον φάση της ανάπτυξής του. Η ανάπτυξη αυτή έγινε αυτόνομα, γι' αυτό και όπου αναπτύχθηκαν κάποιες εστίες αγροτουρισμού, συνοδεύτηκαν με καταστάσεις, που είχαν δυσμενείς συνέπειες ιδιαίτερα στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον και στην ποιότητα ζωής του πληθυσμού της υπαίθρου.

δ) Ο αγροτουρισμός για την Ελλάδα, που αντιμετωπίζει σοβαρό γεωργικό και δημογραφικό πρόβλημα. (αστικοποίηση σε βάρος της υπαίθρου), μπορεί ν' αποτελέσει σημαντικό παράγοντα συγκράτησης του πληθυσμού στα ορεινά χωριά και στα άγονα νησιά, αν λειτουργήσει σαν συμπληρωματική δραστηριότητα, που θα βελτιώνει το οικογενειακό εισόδημα του αγρότη, χωρίς να τον απομακρύνει από τις παραδοσιακές γεωργικές του ενασχολήσεις.

ε) Η Χώρα μας διαθέτει τις «πρώτες ύλες», δηλαδή τα φυσικά και πολιτιστικά στοιχεία, που είναι απαραίτητα για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού και φαίνεται να είναι δεδομένη και η αναπτυξιακή συναίνεση του πληθυσμού των αγροτικών περιοχών, που αποτελεί κι αυτή βασική προϋπόθεση. Χρειάζεται βέβαια και η κατάλληλη υποδομή και άνω δομή, για να μετουσιαστούν οι πρώτες ύλες και η θέληση σε πράξη και σε προϊόν, μέσα από ένα ορθολογικό προγραμματισμό, που θα επισημαίνει τις επιδεκτικές για ανάπτυξη περιοχές που θα προωθεί σ' αυτές τις προσφορότερες για κάθε περίπτωση μορφές αγροτουρισμού.

στ) Την πρωτοπορία στην ανάπτυξη του αγροτουρισμού θα έχουν βέβαια οι «φυσικοί του φορείς, οι γεωργικές οργανώσεις και οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, χωρίς αυτό ν' αποκλείει τη δράση και του ιδιωτικού τομέα, σε περιπτώσεις που διστάζουν να επέμβουν οι παραπάνω κοινωνικοί φορείς. Η σημερινή τους διστακτικότητα εξηγείται από την έλλειψη πείρας σε τουριστικές δραστηριότητες και ακόμα από άγνοια των πρόσφατων θεσμικών πλαισίων, που τους εξασφαλίζουν ουσιαστικά κίνητρα για αναπτυξιακές πρωτοβουλίες. Πάντως εκείνο που πρέπει να τονιστεί είναι ότι στην επιλογή των αναπτυξιακών φορέων πρέπει να κυριαρχεί περισσότερο ρεαλισμός και λιγότερο δογματισμός, για να επιλεγούν οι μορφές και τα σχήματα, που κάτω από τη σημερινή ελληνική πραγματικότητα θα φέρουν τα καλύτερα αποτελέσματα και για την οικονομία και για τον αγροτικό κόσμο.

ζ) Ο αγροτουρισμός στην Ελλάδα μπορεί και πρέπει ν' αναπτυχθεί, γιατί είναι αίτημα της εποχής και δυνατότητα - «υποχρέωση» του συνεταιριστικού κινήματος. Χρειάζεται όμως την κρατική φροντίδα που πρέπει να εκδηλωθεί όχι μόνο με κίνητρα, αλλά και με έργα. Και χρειάζεται ακόμα την κινητοποίηση όλων των φορέων του τουριστικού και γεωργικού τομέα που εμπλέκονται στο αγροτουριστικό κύκλωμα, να οργανώσουν την «παραγωγή» και τη διάθεση του προϊόντος και να πείσουν τον καταναλωτή τουρίστα, να το καταναλώσει. Σ' αυτές τις διαδικασίες είναι ανάγκη να επιστρατευθούν ύλες οι τεχνικές και οι λειτουργίες του marketing και προπάντων οι λειτουργίες δημοσίων σχέσεων, που θα τονίζουν ιδιαίτερα το ιδεολογικό περιεχόμενο του αγροτουρισμού.

η) Σαν γενικό συμπέρασμα μπορούμε να διατυπώσουμε χωρίς επιφύλαξη την άποψη ότι η ανάπτυξη του αγροτουρισμού στην Ελλάδα θα ανακουφίσει την αγροτική οικογένεια και παράλληλα θα δώσει την ευκαιρία στον σύγχρονο κουρασμένο άνθρωπο της «βιομηχανικής κοινωνίας», να αναζωογονηθεί έστω και για λίγο, σ' ένα ήσυχο, ήρεμο και «ανθρώπινο» περιβάλλον.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο παρακάτω κεφάλαιο θα μελετήσουμε ένα σύμπλεγμα δασών το οποίο θα βοηθήσει στην ανάπτυξη του αγροτουρισμού, λόγω του φυσικού του πλούτου και του ιδιαίτερου φυσικού κάλλους που διαθέτει.

Θα αναλύσουμε λεπτομερώς τη χλωρίδα, τη πανίδα, τη βλάστηση, το τοπίο, το ανάγλυφο του εδάφους, το κλίμα κ.α, ώστε να αποδείξουμε ότι το σύμπλεγμα των δασών αυτών είναι τα κατάλληλα να φιλοξενήσουν μια καινούριου είδους μορφή τουρισμού για την περιοχή, τον Αγροτουρισμό.

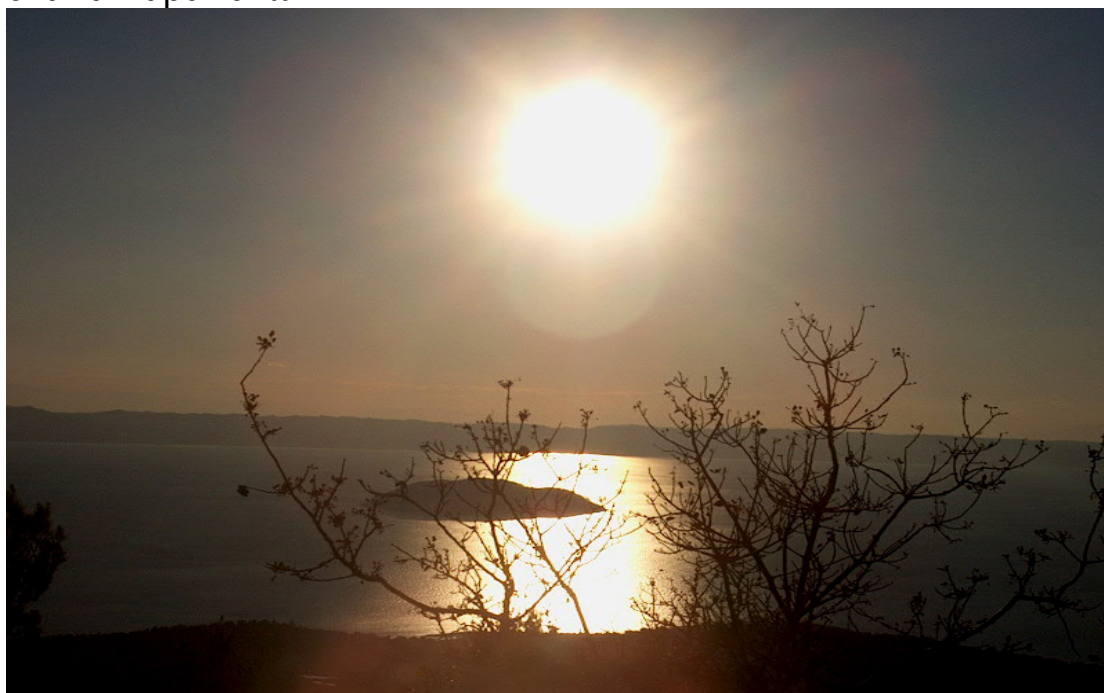
Ο Ν. Μαρμαράς είναι αρκετά ανεπτυγμένος στο θερινό τουρισμό, όμως από τη στιγμή που έχει κι άλλες δυνατότητες γιατί να μην δοκιμάσει και σε μια άλλη μορφή τουρισμού που είναι εξίσου κερδοφόρα και πιστεύω και πιο ευχάριστη απασχόληση για τους κατοίκους.

Θα προβληθούν επίσης και κάποιες πρότυπες μελέτες για επιχειρήσεις.

Ας δούμε όμως αναλυτικότερα τα παραπάνω.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Χρώματα! Χρώματα! Χρώματα ! Αυτή είναι η λέξη που μας έρχεται ξανά και ξανά στο νου όταν προσπαθούμε να περιγράψουμε την εντύπωση που μας κάνει η ελληνική ομορφιά. Τα ήθη και τα έθιμα αναβιώνουν σε όλη την Ελλάδα με τοπικό χαρακτήρα και χρώμα. Τα προϊόντα της Ελληνικής γης έχουν ιδιαίτερη γεύση, άρωμα και χρώμα σε κάθε τόπο που παράγονται. Τα υφάσματα, τα κεραμικά και άλλα αντικείμενα μικροτεχνίας δημιουργούνται μέσα από τη συνέχιση παραδοσιακών τεχνών με περισσή φαντασία, αισθητική, μέτρο και τα ζωηρά τους χρώματα δεν μας αφήνουν αδιάφορους, αντίθετα μας συγκινούν. Η Ελληνική φύση, η βλάστηση, η χλωρίδα και η πανίδα είναι εικόνες γεμάτες χρώματα, ήχους και λάμψη και δίνουν ζωή σε όλα τα παραπάνω.

Ένας τέτοιος τόπος είναι η Σιθωνία, η δεύτερη χερσόνησος της Χαλκιδικής. Τόπος ευλογημένος μεταξύ δύο κόλπων: του Τωρωναίου και του Σιγγιτικού. Στην ανατολή αντικρίζει κανείς το Άγιο Όρος του Θεού, στη δύση κοιτάζει τον Όλυμπο το όρος των Θεών: παλιά και νέα ευλογία μαζί. Τόπος γι' αυτό προικισμένος με σπάνιες φυσικές καλλονές. Εδώ συνδυάζεται απίθανα το γαλάζιο της θάλασσας με το

χρυσοκίτρινο της αμμουδιάς και το πράσινο της στεριάς. Εδώ οι θαυμάσιες εναλλαγές: βράχου-αγκάλης, λοφίσκου-ακρογιαλιάς, βουνού-κόλπου συγκλονίζουν τον επισκέπτη και τον παροτρύνουν να μείνει για να απολαύσει τη δροσιά της διάφανης θάλασσας, να αισθανθεί τη ζεστασιά του ήλιου και να αναζωογονηθεί στα υπέροχα σκιερά δάση.

Στη Σιθωνία βρίσκεται ο Νέος Μαρμαράς, τόπος όπου το παρόν συνεργάζεται με το παρελθόν και ετοιμάζει το ελπιδοφόρο μέλλον. Ο παραδοσιακός οικισμός του Παρθενώνα συνυπάρχει αρμονικά με το σύγχρονο(Μαρμαρά). Ο Νέος Μαρμαράς βρίσκεται 125χλμ από τη Θεσσαλονίκη όπου υπάρχει και το κοντινότερο αεροδρόμιο. Στον Πολύγυρο 60χλμ βρίσκεται το πλησιέστερο νοσοκομείο ενώ το κοντινότερο κέντρο υγείας βρίσκεται στον Άγιο Νικόλαο 23χλμ από το Μαρμαρά. Το χωριό διαθέτει αγροτικό ιατρείο, πολιτιστικούς και αθλητικούς συλλόγους, δημοτικό, γυμνάσιο, λύκειο.

Συγκινούν οι περίπατοι στους παλαιοντολογικούς, κλασσικούς και βυζαντινούς χώρους και μαγεύουν οι διαδρομές στα δάση και στον ορεινό όγκο του Ίταμου. Το όρος Ίταμος είναι η ψηλότερη κορυφή της Σιθωνίας και εκεί μπορείς να βρεθείς ακολουθώντας τη διαδρομή Νέος Μαρμαράς-Παρθενώνας-Ασκαμνιά-Ψαριά-Ίταμος τοποθεσίες τις οποίες θα εξετάσουμε αναλυτικά. Το όρος Ίταμος πήρε το όνομα του από το σπάνιο είδος κωνοφόρου δέντρου, γνωστό από την αρχαιότητα για τις δηλητηριώδεις ιδιότητες των φύλλων και του κορμού του. Η χερσόνησος της Σιθωνίας επιλέχθηκε και κατατάχθηκε στο δίκτυο Φύση 2000(Natura 2000) σαν ιδιαίτερα σημαντική περιοχή με την ονομασία «Ίταμος». Η επιλεγμένη περιοχή εκτείνεται στην διοικητική περιοχή των δήμων Σιθωνίας και Τορώνης. Ας αναλύσουμε όμως την κάθε περιοχή ξεχωριστά και ας δούμε τις προοπτικές ανάπτυξης στον αγροτουρισμό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 ΠΑΡΘΕΝΩΝΑΣ

Σκαρφαλωμένος στις πλαγιές του όρους Ίταμος, ο παραδοσιακός οικισμός του Παρθενώνα, το παλαιότερο χωριό της Σιθωνίας μαγεύει στην κυριολεξία τον επισκέπτη του, «κλέβοντας την καρδιά του με την εξαιρετή αρχιτεκτονική του και την αρμονία των χρωμάτων του κτισμένος σε υψόμετρο 350μ, σε μία κατάφυτη πλαγιά του όρους Ίταμος(Δραγουντέλης),4.5χλμ από το Νέο Μαρμαρά, κάνει την πρώτη ιστορική του εμφάνιση στον Ηρόδοτο, ο οποίος αναφέρει σαν μία από τις 11 πόλεις τις Σιθωνίας, ενώ ανά τους αιώνες της ύπαρξης του αναφέρεται σαν Παρθενόπολις-Παρθένι-Παρθενώνας-Παρθενών. Ένα ανοιχτό «μπαλκόνι» στον Τορωναίο κόλπο ο Παρθενώνας διατηρεί ανέπαφο τον παραδοσιακό αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό χαρακτήρα του 19^{ου} αιώνα. Ένα χωριό αριστούργημα παραδοσιακής αρχιτεκτονικής, αρμονίας χρωμάτων και ιδιαίτερης αισθητικής, δίνει τη ματιά, τη ν αιτία μα και την αφορμή να περιπλανηθεί πάνω από τις δασωμένες πλαγιές του Ίταμου στα βαθυγάλανα νερά του Τορωναίου κόλπου. Στο παλιό πέτρινο διώροφο δημοτικό σχολείο του χωριού στεγάζεται σήμερα το λαογραφικό μουσείο του πολιτιστικού συλλόγου Παρθενών.

Η περιοχή του δήμου Σιθωνίας υποδέχεται και φιλοξενεί κάθε έτος μεγάλο αριθμό παραθεριστών. Η ευαισθητοποίηση του πληθυσμού της χώρας μας κατά τα τελευταία έτη σε θέματα περιβάλλοντος, συντέλεσε στην αλματώδη αύξηση του αριθμού των επισκεπτών σε δασικές περιοχές. Η ένταξη της περιοχής του Ίταμου (Δραγουντέλη) στο δίκτυο φύση 2000 θα αυξήσει ακόμα περισσότερο τον αριθμό των επισκεπτών στη περιοχή. Ο συνολικός αριθμός των τουριστών στην χερσόνησο της Σιθωνίας διέρχεται από την περιοχή του Δήμου. Ορισμένοι δε από τους επισκέπτες, χρησιμοποιούν την περιοχή του δάσους για την άσκηση δραστηριοτήτων υπαίθριας αναψυχής.

Ο αυξανόμενος αριθμός των τουριστών, η προσέλευση επισκεπτών στην περιοχή του δικτύου φύση 2000 «Ίταμος», σε συνδυασμό με την παραδοσιακά ασκούμενη από τους κατοίκους υπαίθριο αναψυχή στο σύμπλεγμα Δ. Δασών (Δραγουντέλι) συντέλεσε στην αύξηση της ζήτησης χώρων παραθέρισης.

Η σημαντικότερη επιδίωξη της σύγχρονης δασοπονίας πολλαπλών σκοπών και της ορθολογικής διαχείρισης είναι η μεγιστοποίηση της αειφορικής παραγωγής όλων των αγαθών ή υπηρεσιών που δύναται να παράγει το δάσος.

Η Σιθωνία αποτελεί τμήμα της Διοικητικής περιοχής του Δήμου. Η περιοχή του Δήμου καλύπτει το βόρειο μέρος της. Εκτείνεται σε βόρειο πλάτος : 40°07' έως 40°14' και γεωγραφικό μήκος : 23°41' έως 23°55' από τον μεσημβρινό του Γκρήνουιτς. Το σύμπλεγμα Δημόσιων Δασών Σιθωνίας βρίσκεται στο βόρειο και κεντρικό μέρος της χερσονήσου

Σιθωνίας. Είναι κατ' εξοχή λοφώδης και ορεινή περιοχή με χαμηλό υψόμετρο 0 – 828 μέτρα. Το Σύμπλεγμα υπάγεται :

Διοικητικά : Στον δήμο Σιθωνίας κ' στον Δήμο Τορώνης.

Οικονομικά : Στην ΔΟΥ Πολυγύρου.

Δικαστικά : Στο Ειρηνοδικείο Συκίας, στο πρωτοδικείο Πολυγύρου και το εφετείο Θεσ/νίκης.

Δασοπολιτικά : Στο δασονομείο Ν. Μαρμαρά, στο Δασαρχείο Πολυγύρου, στη διεύθυνση Δασών Χαλκιδικής και την Περιφερειακή Δ/ση Κεντρικής Μακεδονίας.

Η οδική απόσταση του Δασούς από τον Ν. Μαρμαρά είναι 5χλμ περίπου ενώ από την πόλη το Πολύγυρου 40χλμ περίπου όπου βρίσκεται και το γενικό Νοσοκομείο και από το αστικό κέντρο της Θεσ/νίκης 120χλμ όπου βρίσκεται και το πλησιέστερο αεροδρόμιο.

Στην περιοχή των Δημοσίων Δασών τα οποία μελετάμε ασκούνται οι ακόλουθες εκμεταλλεύσεις:

- α) Δασοπονία: στο δάσος ασκείται εντατική δασοπονική εκμετάλλευση, μετά την ανόρθωση των συστάδων που είχαν καταστραφεί κατά το παρελθόν από πυρκαγιές. Στο μέλλον θα ακολουθήσει εντατικότερη εκμετάλλευση του δασοκτήματος με την εφαρμογή της δασοπονικής διαχείρισης.
- β) Γεωργία: οι καλλιεργούμενες εκτάσεις εντός των δημοσίων δασών ανέρχονται σε 559,4 Ha, αποτελούν κυρίως ελαιώνες, σιτηρά και εγκαταλελειμμένους αγρούς.
- γ) Κτηνοτροφία: στα δάση του Συμπλέγματος ασκείται χαλαρά ποιμενική κτηνοτροφία. Σήμερα το κτηνοτροφικό κεφάλαιο των τριών Δ. Διαμερισμάτων ανέρχεται σε 1020 πρόβατα και 4740 αίγες, συνολικά 5760 μικρά ζώα. Λόγω της φθίνουσας χρήσης του δάσους για βοσκή, του μικρού κτηνοτροφικού κεφαλαίου και της μικρής έκτασης των χώρων αναψυχής δεν αναμένεται να υπάρχουν επιπτώσεις στην ασκούμενη κτηνοτροφία.
- δ) Θηραματοπονία: στα δάση του Συμπλέγματος ζουν σπάνια και προστατευμένα είδη θηλαστικών και πτηνών. Για τον λόγο αυτό τα πλέον ευαίσθητα τμήματα των δασών έχουν ανακηρυχθεί

καταφύγια θηραμάτων και προστατεύονται από τις σχετικές διατάξεις.

Τα καταφύγια θηραμάτων είναι:

- 1) Δραγουντελίου έκτασης 85.000στρ. μόνιμο καταφύγιο.
- 2) Παρθενώνα – Μανωλακούδι έκτασης 23.000στρ. προσωρινό έως 31/7/03
- 3) Ν.Διαπορου έκτασης 3.000στρ. προσωρινό έως 18/8/06
- 4) Σιθωνίας έκτασης 50.000στρ. προσωρινό έως 31/7/02
- 5) Κτήμα Καρρά έκτασης 17.000στρ. μόνιμο καταφύγιο.

Τα παραπάνω καταφύγια βρίσκονται το ένα δίπλα στο άλλο αποτελώντας στην ουσία μια ενιαία σημαντική έκταση. Η θήρα σαν δραστηριότητα δασικής αναψυχής ασκείται σύμφωνα με τις διατάξεις του δασικού κώδικα και την εκδιδόμενη κατ' έτος απόφαση του Υπουργού Γεωργίας από πληθώρα κατοίκων αλλά και επισκεπτών. Ασκείται στο Β-ΒΑ-ΒΔ και Δ μέρος της βόρειας Σιθωνίας στα δημόσια Δάση της Νικήτης, του Αγ. Νικολάου, στα ιδιωτικά δάση Τριποτάμου και Λακάρρα και στο Δημοτικό Δασός Ν. Μαρμαρά, τα οποία αποτελούν συνεχόμενη ενιαία μεγάλης έκτασης περιοχή.

ε) Μελισσοκομία: στην περιοχή των δημοσίων δασών, όπως και σε ολόκληρη την περιοχή της Σιθωνίας ασκείται εντατική μελισσοκομία με σημαντικό αριθμό κυψελών. Η παραγωγή μελιού της Ν. Χαλκιδικής είναι η υψηλότερη στην χώρα μας. Ο συνεταιρισμός μελισσοκόμων που εδρεύει στη Νικήτη απαριθμεί 150 μέλη, είναι άρτια οργανωμένος, διαθέτει συνεταιριστικό εργοστάσιο συσκευασίας μελιού με δυναμικότητα 180 – 200 τόνους, η δε την παραγωγή του πευκόμελου κυρίως στο εξωτερικό. Το υπόλοιπο μέρος της παραγωγής των μελισσοκόμων του δήμου Σιθωνίας, η οποία ανέρχεται συνολικά σε 400 τόνους διατίθεται χωρίς να συσκευαστεί.

στ) Αλιεία : Σε όλα τα Δ. Διαμερίσματα υπάρχουν επαγγελματίες αλιείς. Ο στόλος αποτελείται από 50 επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη η δε παραγόμενη ποσότητα αλιευμάτων ανέρχεται σε 250 τόνους. Μεγάλος είναι και ο αριθμός των ερασιτεχνικών ψαράδων.

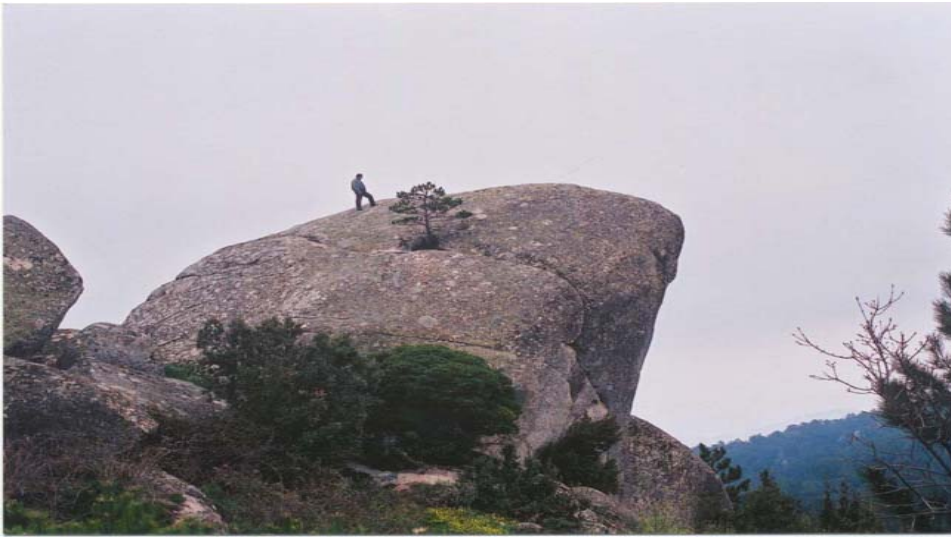
- ζ) Τουρισμός: Στην περιοχή του Δήμου ο Τουρισμός είναι πολύ ανεπτυγμένος, η οργάνωση βρίσκεται σε υψηλό σημείο με πολυτελή ξενοδοχεία και κάμπινγκ. Η περιοχή προσφέρει τον ιδανικό συνδυασμό διακοπών σε θάλασσα και βουνό, προσελκύοντας πλήθος τουριστών. Στην περιοχή του Δήμου υπάρχουν 32 ξενοδοχεία δυναμικότητας 4000 κλινών, πάνω από 200 ιδιωτικές επιχειρήσεις ενοικιαζόμενων δωματίων και 15 κάμπινγκ. Ιδιαίτερη ανάπτυξη παρουσιάζουν και οι παραθεριστικοί οικισμοί, που λόγω του μεγάλου αριθμού τους δεν αναφέρονται αναλυτικά.
- η) Δασική αναψυχή: Στο δασόκτημα ασκούνται χαλαρά δραστηριότητες δασικής αναψυχής, τόσο από τους κατοίκους όσο και από τους ξένους τουρίστες. Η ανάπτυξη των δραστηριοτήτων αναψυχής στην περιοχή προβλέφθηκε πολλές φορές κατά το παρελθόν.

3.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

3.2.1 Α. ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Στο κεφάλαιο αυτό εξετάζεται το φυσικό περιβάλλον του δασοκτήματος αναφέροντας γενικά τους παράγοντες που συνθέτουν τον βιότοπο του δάσους (έδαφος – κλίμα κλπ) ακολούθως δε τους παράγοντες που συνθέτουν την βιοκοινότητα.

1. Ανάγλυφο – Γεωλογία

Το ανάγλυφο στη περιοχή του δασοκτήματος είναι κυματοειδές με άφθονες κορυφές και ράχες, που η συνέχεια τους διακόπτεται από πλήθος ρεμάτων. Οι κυριότερες κορυφές είναι: Πέτρος(299μ.), Καρβουνάς(567μ.), Κατέρτι(480μ.), Αναιτης(528μ.), Πολυέλαιος(827μ.), Σημείο(808μ.), Κώστας(720μ.), και Ίταμος(753μ.).

Γεωλογικά η περιοχή του δήμου Σιθωνίας ανήκει στην Περιοδοτική ζώνη και συγκεκριμένα στην ενότητα Μελισσοχωρίου – Χολομώντα.

Πετρογραφική αποτελείται από πυριγενή, από μεταμορφωμένα και ημιμεταμορφωμένα σχιστώδη πετρώματα του τριαδικού μεσοιουρασικού αιώνα και ιζηματογενείς σχηματισμούς. Ειδικότερα έχουμε:

α) Πυριγενή πετρώματα τα οποία εμφανίζονται στο μεγαλύτερο μέρος των δασών του Συμπλέγματος Σιθωνίας. Επικρατούν οι βιοτιπικοί και διμαρμαρυγιακοί γρανοδιορίτες τύπου Σιθωνίας.

β) Μεταμορφωμένα πετρώματα κυρίως μοσχοβιτικοί και διμαρμαρυγιακοί γνεύσιοι και μαρμαρυγιακίι σχιστόλιθοι.

γ) Ημιμεταμορφωμένα πετρώματα κυρίως φυλλίτες, χαλαζίτες, χαλαζιτικούς ψαμμίτες κ.α. τα οποία εμφανίζονται κατά θέσεις μαζί με τους σχιστόλιθους.

δ) Ιζηματογενείς σχηματισμοί αποτελούμενοι από ερυθρές αργίλους, αλλουβιακές αποθέσεις προϊόντα αποσάθρωσης των ρεμάτων και παράκτιες αποθέσεις.

2. Έδαφος

Γενικά τα εδάφη προέρχονται από αποσάθρωση των πυριγενών πετρωμάτων, είναι αμμώδη έως αμμοπηλώδη, μέτρια όξινα έως όξινα, με χονδρόκοκκο υφή, ποικίλου βάθους, (κατά θέσεις αβαθή αμμώδη ή βραχώδη), περιορισμένης υδατοικανότητας και γονιμότητας, φτωχά σε βάσεις. Καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της βόρειας Σιθωνίας.

Μικρό μέρος της περιοχής καλύπτουν εδάφη προερχόμενα από την αποσάθρωση μεταμορφωμένων και ημιμεταμορφωμένων πετρωμάτων, ιλλυοπηλώδη έως αμφοιπηλώδη, όξινα έως πολύ όξινα, λεπτόκοκκου έως μέτριας υφής, ποικίλου βάθους, ικανοποιητικής υδατοικανότητας και γονιμότητας, μέτρια εφοδιασμένα σε βάσεις.

Ελάχιστη και τοπικής σημασίας είναι η εμφάνιση εδαφών που προέρχονται από την αποσάθρωση ασβεστόλιθων, αργιλώδη έως αργιλοπηλώδη, με λεπτόκοκκο υφή, μέτρια όξινα έως αλκαλικά, ποικίλου βάθους, καλής υδατοικανότητας και γονιμότητας εφοδιασμένα σε βάσεις.

Μόνο τα αλλουβιανά εδάφη είναι βαθιά έως πολύ βαθιά, ιλλυοπηλώδη, ικανοποιητικής γονιμότητας χρησιμοποιούμενα κυρίως στην γεωργία.

3. Τοπογραφία

Στην περιοχή μελέτης απαντώνται όλες οι εκθέσεις. Οι κλίσεις που επικρατούν είναι κυρίως οι μέτριες έως μέτριες κλίσεις απαντώνται στο κατώτερο και στο ανώτερο Α – ΒΑ και Δ – ΒΔ μέρος της κορυφογραμμής του όρους Ίταμος. Πολύ ήπιες έως ήπιες κλίσεις εμφανίζονται κατά μήκος των ραχών και κατά θέσεις στο κεντρικό μέρος του δασοκτήματος κυρίως στις αγροτικές εκτάσεις. Απότομες και πολύ απότομες κλίσεις εμφανίζονται κατά θέσεις στα ρέματα, στο ανατολικό κεντρικό μέρος (κορυφή Κώστας) και το Δ. κεντρικό μέρος (κορυφή Καρβουνάς).

4. Κλίμα

Ο πλησιέστερος μετεωρολογικός σταθμός βρίσκεται στο Πόρτο Καρράς στο Νέο Μαρμαρά σε ευθεία απόσταση λιγότερο από 1χλμ. από τα όρια του δασοκτήματος σε υψόμετρο 1μ. Λόγω της θέσης του σταθμού και της μικρής απόστασης αυτού από το δάσος, θεωρούμε ότι τα μετεωρολογικά στοιχεία του ανταποκρίνονται στις συνθήκες που επικρατούν, ιδιαίτερα στο κατώτερο μέρος αυτού. Τα στοιχεία του σταθμού για την περίοδο 1969 – 1975 αναφέρονται στους πίνακες και τα διαγράμματα που επισυνάπτονται και τα οποία παραθέτουν το μέσο μηνιαίο ύψος βροχής, την μέση θερμοκρασία και την μέση μηνιαία σχετική υγρασία.

Από αυτά προκύπτει ότι:

Το μέγιστο ύψος βροχής είναι 614,5 χιλιοστά το ελάχιστο ύψος βροχής είναι 293,0 χιλιοστά. Το μέσο ετήσιο ύψος βροχής είναι 470,6 χιλιοστά. Η μέγιστη μέση θερμοκρασία είναι 24,62°C και σημειώνεται τον Ιανουάριο.

Η ελάχιστη μέση θερμοκρασία είναι 7,68°C και σημειώνεται τον Ιανουάριο.

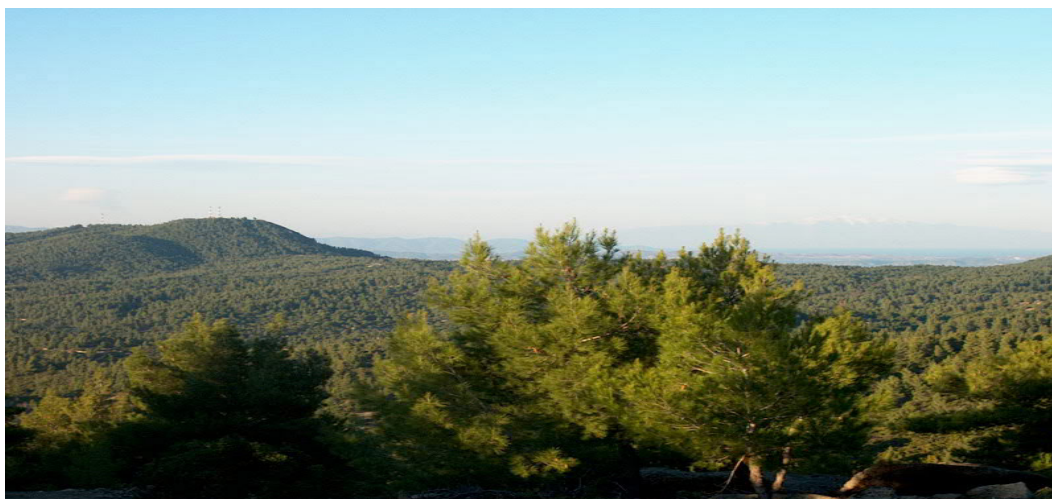
Η ξηροθερμική περίοδος διαρκεί 4 μήνες (Ιούνιο – Ιούλιο – Αύγουστο – Σεπτέμβριο), με μέση βροχόπτωση 31,48 χιλιοστά, 18,98 χιλιοστά, 35,05 χιλιοστά αντίστοιχα και μέση θερμοκρασία 22,68°C, 24,44°C, 21,40°C αντίστοιχα.

Γενικά το κλίμα της περιοχής είναι μεσογειακό ήπιο χαρακτηριζόμενο από μικρής διάρκειας ήπιους χειμώνες και μακριά ξηροθερμική περίοδο. Η υψηλή σχετική υγρασία κατά την διάρκεια του θέρους καθιστά το κλίμα δροσερό κατάλληλο για παραθέριση. Οι ομβροφόροι άνεμοι είναι οι Β, ΒΑ και ΝΑ.

5. Υδρολογία

Στην περιοχή μελέτης, λόγω του ξηρού θέρους, δεν υπάρχουν ρέματα συνεχόμενης ροής. Το υδρογραφικό δίκτυο αποτελείται από ρέματα διακοπτόμενης ροής με δενδροειδή μορφή. Οι λεκάνες απορροής των ρεμάτων έχουν απιοειδές ή επίμηκες σχήμα.

6. Δασική βλάστηση – Οικολογία

Το δημοτικό δάσος εξαπλώνεται, σύμφωνα με το σύστημα περιγραφής του κ. Σ.Ντάφη που διακρίνει στον Ελλαδικό χώρο πέντε ζώνες δασικής βλάστησης, στις παρακάτω ζώνες:

1)Ευμεσογειακή ζώνη βλάστησης – *Quercetalia ilicis* (παραλιακή, λοφώδης, υποορεινή περιοχή). Το μεγαλύτερο μέρος του

δασοκτήματος εξαπλώνεται σε αυτή την ζώνη βλάστησης και συγκεκριμένα στις υποζώνες:

α) Στην υποζώνη *Olto- ceretanion* και τον αυξητικό χώρο του *Olto- lentiscetum* καταλαμβάνει το κατώτερο μέρος του δασοκτήματος μέχρι υψομέτρου 200 μ περίπου. Στον ανώροφο κυριαρχεί η χαλέπιος πεύκη. Εμφανίζονται ακόμη άτομα αγριελιάς και στα ρέματα πλατάνου, σκλήθρου και ιτιάς. Στον υπόροφο κυριαρχούν ο σχίνος, η ερείκη, το φιλλύκι, τα λαδάνια, ο στύρακας, ο ξυλόβατος, άτομα γλυστροκουμαριάς, κουμαριάς, σπάρτου, ασπάλαθου, πρίνου, ρούδια και στα ρέματα άτομα πικροδάφνης, μυρτιάς και αριάς. Στις γεωργικές καλλιέργειες κυριαρχεί η ελιά.

β) Στην υποζώνη *Quercion ilicis* και τον αυξητικό χώρο του *Orno- Qyercetum ilicis*. Καταλαμβάνει το ανώτερο βόρειο και το μέσο νότιο μέρος του συμπλέγματος (από 200- 550 μ περίπου) εξαπλούται στο μεγαλύτερο μέρος του δασοκτήματος, πάνω από το προηγούμενο αυξητικό χώρο. Στον ανώροφο κυριαρχεί επίσης η χαλέπιος πεύκη η οποία βρίσκει στην υποζώνη αυτή το αόριστο της ανάπτυξής της. Στη σύνθεση του ανώροφου μετέχουν άτομα αγριελιάς ελάχιστα άτομα φράξου και στα ρέματα άτομα πλατάνου, τρέμουσας λεύκης και ιτιάς. Στον υπόροφο κυριαρχούν: η κουμαριά, ο ασπάλαθος, ο πρίνος, το φιλλύκι, τα ρείκια, τα λαδάνια, ο ξυλόβατος, άτομα αριάς, σπάρτου, γλυστροκουμαριάς, σχίνους, κέδρων, αγιοκλήματος, ρούδια, φούσκες κλπ. Στις γεωργικές καλλιέργειες επίσης κυριαρχεί η ελιά.

Η χαλέπιος πεύκη αποτελεί την ένωση κλίμαξ της περιοχής, είναι πολύτιμο και αναντικατάστατο είδος λόγω της οικολογικής του αντοχής στη ξηρασία, την γονιμότητα των εδαφών και τις πυρκαγιές, την παραγωγή ξύλου, ρητίνης και μελιού σε συνδυασμό με την αισθητική της εμφάνιση αποτελεί ιδανικό είδος για την συγκρότηση δασών υπό διαχείριση πολλαπλών χρήσεων. Η ηλικία των συστάδων κυμαίνεται από 10-90 έτη. Οι δασοπονικές μορφές που επικρατούν είναι η διφυής με σπερμοφυή ακανόνιστο υποκηπευτοειδή κλιμακωτό ανώροφο χαλεπίου πεύκης και πρεμνοφυή ανομήλικο υπόροφο αείφυλλων πλατύφυλλων. Η δομή των ενώσεων αείφυλλων πλατύφυλλων είναι η πρεμνοφυής ανομήλικος η δε ηλικία τους κυμαίνεται από 10-40 έτη.

Η Δασοπονική μορφή των συστάδων είναι αποτέλεσμα οπισθοδρομικής διαδοχής, εξαιτίας των επανειλημμένων πυρκαγιών, της βοσκής και των επιλεκτικών υλοτομιών ή λαθροϋλοτομιών του παρελθόντος.

2. Ζώνη δασών μαύρης Πεύκης *Pinetalia nigrae*.

Αντί της αναμενόμενης παραμεσογειακής ζώνης βλαστήσεως και των αναμενόμενων συνήθως ειδών, εμφανίζει δάσος μαύρης Πεύκης, η φυτοκοινωνία του οποίου παρουσιάζει δε μικρή χωριστική συγγένεια με την αντίστοιχη των δασών δρυός. Τα δάση μαύρης Πεύκης στη βόρεια Ελλάδα εξαπλώνονται συνήθως στη ζώνη των δασών οξιάς ή ελάτης, η φυτοκοινωνίες των οποίων διαφέρουν τόσο από την υπάρχουσα στο μελετούμενο δάσος, όσο και από αυτές της οξιάς και της ελάτης, η εξάπλωση τους δε παρουσιάζει γεωλογική και εδαφική εξάρτηση όπως συμβαίνει και στην περιοχή. Στη ζώνη αυτή βλάστησης, η οποία εμφανίζεται στο ανώτερο μέρος του δασοκλήματος πάνω από το υψόμετρο των 550 μ, κυριαρχεί στον ανώροφο η μαύρη Πεύκη. Άλλα είδη που εμφανίζονται στον ανώροφο είναι : άτομα και ομάδες χαλεπίου Πεύκης στα κατώτερα σημεία, σκλήθρου και τρέμουσας λεύκης στα ρέματα. Στον υπόροφο κυριαρχούν : η κουμαριά, η αριά, ο πρίνος, το φυλλύκι, τα ρείκια, τα λαδάνια, άτομα γλιστοκουμαριάς, φράξου, κρατέγου, κοκκορεβιθιάς, αγριοτριανταφυλλιάς, κισσού, άτομα αρκουδοπούρναρου και Ίταμου κλπ. Να σημειωθεί ότι η συλλογή και εμπορία του αρκουδοπούρναρου και των λοιπών καλλωπιστικών θάμνων καθώς και η υλοτομία του Ίταμου δεν επιτρέπονται γιατί α) βρίσκονται σε μικρό αριθμό και β) μειώνεται η αισθητική αξία των δασών του συμπλέγματος

7. Πανίδα

Στο κεντρικό μέρος του συμπλέγματος δημοσίων δασών Σιθωνίας έχει ιδρυθεί το μόνιμο καταφύγιο ευγενών θηραμάτων του Δραγουντελίου. Το καταφύγιο περιβάλλουν και άλλα μόνιμα ή προσωρινά καταφύγια θηραμάτων συνθέτοντας μια ενιαία περιοχή προστασίας. Η θήρα ασκείται σύμφωνα με τις διατάξεις και την εκδιδόμενη κάθε έτος απόφαση του υπουργού γεωργίας στο βορειότερο μέρος της περιοχής.

Λόγω της ενόχλησης και της πίεσης από την άσκηση της οι πληθυσμοί των θηραμάτων συγκεντρώνονται στην κεντρική προστατευόμενη περιοχή, ενώ στο υπόλοιπο της περιοχής είναι περιορισμένη.

A)Θηλαστικά

Στο σύμπλεγμα ζουν ζαρκάδια, αγριογούρουνα, λαγοί, λύκοι, τσακάλια, αλεπούδες, πετροκούναβα, νυφίτσες και σκίουροι. Το ελάφι της Σιθωνίας απαντάται σε ελάχιστα άτομα σε περιορισμένες περιοχές.

B) 1.Πτηνα

Απαντούνται κυρίως αποδημητικά (τρυγόνια, φάσες, μπεκάτσες κ.α), ενδημικά (δρυκολάπτες, κότσυφες κ.α)

2.Αρπακτικά πτηνά

Στα δάση του συμπλέγματος αναπαράγεται ο κραυγαετός, ο χρυσαετός, ο μπούφος, ο φιδαιτός και ο σταυραετός. Επίσης απαντάται ο ασπροπάρης.

Από την οικογένεια FAELCONIDAE απαντούνται το κερκινέζι, το βραχοκερκινέζο, ο πετρίτης και ο δενδρογέρακας. Τα είδη αυτά αναπαράγονται στα δάση του συμπλέγματος, ενώ απαντώνται να κυνηγούν εκεί ομάδες μαυροπετρίτη. Από τα είδη της οικογένειας

ACCIPITRIDAE συναντώνται το ξεφτέρι, το διπλοσάινο, η ποντικοβαρβακίνα, η σφηκοβαρβακίνα και ο σφηκιάρης.

Η χρήση του δάσους για αναψυχή προϋποθέτει τη διατήρηση και προστασία των πληθυσμών, την αύξηση του αριθμού των απαντόμενων θηραματικών ειδών, κυρίως των προστατευόμενων, και τον περιορισμό των οχλήσεων από την άσκηση της θήρας.

Για τη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας και τη βελτίωση των γεωτόπων προτείνονται : Α) η παρακράτηση και διατήρηση ορισμένων κουφαλερών, πολύκλωνων κλπ αλλά υγιών δένδρων, ώστε να υπάρξουν ενδοκτήματα για ορισμένα είδη της πανίδας και μετά το πέρας των υλοτομιών. Τα άτομα αυτά θα παραμείνουν έως το φυσικό τους γήρας.

Β) την ευνόηση των ειδών που παρέχουν τροφή στη πανίδα ώστε να επιτευχθεί στο μέλλον μίξη 0,1-0,2 των ειδών αυτών.

Γ) την διατήρηση των ενοδασογενών κρασπεδικών βιοτόπων.

8.Κίνδυνοι του δάσους

α) Πυρκαγιές

Στο σύμπλεγμα όπως και σε ολόκληρη τη χερσόνησο της Σιθωνίας , είναι αυξημένος ο κίνδυνος καταστροφής του από πυρκαγιά λόγω :

1)των εύφλεκτων δασοπονικών ειδών που συνθέτουν το δασός (χαλέπιος ή μαύρη Πεύκη με υπόροφο αείφυλλων πλατύφυλλων ή ενώσεις ερείκης και αείφυλλων πλατύφυλλων)

2) της θέσης του κοντά στους οικισμούς του Ν. Μαρμαρά και της Βουρβουρούς .

3) της διέλευσης από το κατώτερο μέρος του αυτοκινητόδρομου Θεσσαλονίκης – Συκιάς – Ν. Μαρμαρά .

4) του κλίματος με ξηρό θέρος και επικρατούντες ισχυρούς βόρειους ανέμους, μελέμια, κατά τους μήνες Ιούλιο- Αύγουστο.

5) της ύπαρξης αρκετής έως άφθονης καύσιμου ύλης εντός των συστάδων εξαιτίας του υπόροφου.

6) της ύπαρξης διάσπαρτων αγρών εντός των συστάδων.

7) των ασκούμενων δραστηριοτήτων (μελισσοκομία, κτηνοτροφία) και των σκοπιμοτήτων.

Κατά το παρελθόν το δάσος καταστράφηκε επανειλημμένα από πυρκαγιές είτε τμηματικά είτε ολόκληρο. Δυο ήταν οι καταστρεπτικότερες πυρκαγιές το 1925 και το 1945 που κατέστρεψαν σχεδόν ολοκληρωτικά τα δάση της Σιθωνίας καθώς και η περσινή πυρκαγιά που κατέστρεψε μεγάλη έκταση δάσους από την περιοχή της Βίγλας έως και το Ν. Μαρμαρά. Τα τελευταία 15 έτη έγιναν αρκετές πυρκαγιές μικρής έκτασης στο δάσος.

Κύριες αιτίες των πυρκαγιών ήταν

α) άγνωστη αιτία

β) οι εμπρησμοί

γ) οι κεραυνοί.

Ο αυξημένος κίνδυνος πυρκαγιάς στα δάση του συμπλέγματος επισημαίνεται και στις εγκεκριμένες μελέτες αντιπυρικής προστασίας όπου κατατάσσεται η περιοχή όσον αφορά τον κίνδυνο της ευφλεκτικότητας της βλάστησης στη κλάση λίαν επικίνδυνη και επισημαίνεται ο υψηλός κίνδυνος πυρκαγιάς στο δάσος. Λόγω του υψηλού κινδύνου καταστροφής των δασών του συμπλέγματος από πυρκαγιά, ελήφθησαν από τη δασική υπηρεσία προληπτικά μέτρα προστασίας με την σύνταξη μελετών και την εκτέλεση έργων αντιπυρικής προστασίας.

Η καταστολή των πυρκαγιών είναι όπως και στην υπόλοιπη Ελλάδα έργο της πυροσβεστικής υπηρεσίας, η οποία διαθέτει επαρκές προσωπικό και οχήματα για την κατάσβεση των εστιών. Για την πληρέστερη προστασία των δασών του συμπλέγματος έχουν ιδρυθεί δύο πυροφυλάκια.

Στα πλαίσια της παρούσας μελέτης για να μειωθεί ακόμα περισσότερο ο κίνδυνος επέκτασης της πυρκαγιάς προτείνονται τα παρακάτω μέτρα.

1) Η εφαρμογή δασοκομικών μέτρων με την διενέργεια κλαδεύσεων της χαλεπίου Πεύκης μέχρι ύψους 1,5 μ. και ταυτόχρονη απομάκρυνση του υπόροφου αείφυλλων πλατύφυλλων κατά μήκος των χώρων αναψυχής και μονοπατιών.

2) Τεμαχισμός απομάκρυνση και καύση των υπολειμμάτων των υλοτομιών, σε ανοιχτούς χώρους, με ταυτόχρονη απομάκρυνση του υπόροφου παραμετρικά.

3) την εισαγωγή σε μελλοντικές αναδασώσεις δύσφλεκτων πλατύφυλλων ειδών.

β) Λαθροϋλοτομίες

Τα δάση έχουν υποστεί κατά το παρελθόν μεγάλης έκτασης επιλεκτικές υλοτομίες με κριτήριο την οικονομικότητα της παραγωγής και λαθροϋλοτομίες. Σε συνδυασμό με την καταστροφή του από επανειλημμένες πυρκαγιές επήλθε ακανονιστία στη μορφή και δομή αυτού. Λαθροϋλοτομίες σήμερα δεν συμβαίνουν λόγω της καλής φύλαξης.

γ) Βοσκή

Το δάσος δεν κινδυνεύει από τη βοσκή λόγω της ρύθμισης που έχει γίνει. Ως εκ τούτου δεν υπάρχουν παρά ελάχιστες ζημιές στη φυσική αναγέννηση των μερικώς δασοσκεπών εκτάσεων. Η βοσκή έχει περιοριστεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια λόγω της μείωσης του κτηνοτροφικού κεφαλαίου.

δ) Εκχερσώσεις

Καταπατήσεις και παράνομες εκχερσώσεις στο δασόκτημα σε μεγάλη έκταση δεν υφίστανται λόγω της καλής φύλαξης και τα μέτρα που έχει λάβει ο δήμος. Η ολοκλήρωση του κτηματολογίου θα περιορίσει μέχρι μηδενισμού τον κίνδυνο εκχέρσωσης των παράνομων καταλήψεων.

3.2.2 Β) ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1) Αρχαιολογικοί- θρησκευτικοί χώροι.

- Ο οικισμός Παρθενώνας με παραδοσιακά σπίτια σε απόσταση 5 χλμ
- Το μετόχι Τριπόταμος με παραδοσιακά κτίρια και το ναό Κοίμησης της Θεοτόκου (1865)
- Το νησί Κέλυφος στο οποίο υπήρχε Ρωμαϊκός οικισμός,
- Ο ναός του Προφήτη Ηλία

2) Κυκλοφορία- έργα υποδομής

Η χερσόνησος της Σιθωνίας συνδέεται με τον εθνικό δρόμο Θεσσαλονίκης- Νικήτης- Ν. Μαρμαρά- Συκιάς- Σάρτης που περιβάλλει το σύμπλεγμα. Η περιοχή του δασοκτήματος καλύπτεται από πυκνό δίκτυο δασοδρόμων και τρακτεροδρόμων, το οποίο προστατεύει τα δάση και εξυπηρετεί τις ανάγκες προσπελασιμότητας των συστάδων, καθώς και τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

Κύριος άξονας του δικτύου είναι ο κεντρικός δρόμος Β΄ κατηγορίας “παρθενώνα- Δραγουντέλη” μήκους 16 χλμ περίπου που συνδέεται με τον ασφαλτοστρωμένο επαρχιακό δρόμο Ν. Μαρμαρά- Παρθενώνα μήκους 5 χλμ και ο δασικός δρόμος Γ΄ κατηγορίας “Αγ. Ιωάννης- Ασκαμνιά” μήκους 14 χλμ που συνδέεται με τον προηγούμενο. Το δίκτυο των δασοδρόμων έχει συμπληρωθεί σε μεγάλο βαθμό και στο σύντομο μέλλον το έργο θα ολοκληρωθεί με πολλούς άλλους δρόμους.

Οι οικισμοί του Παρθενώνα και του Μαρμαρά διαθέτουν δίκτυο παροχέτευσης ύδατος, ηλεκτρικό ρεύμα και τηλέφωνο καθώς και σταθμούς βιολογικού καθαρισμού των αποβλήτων.

3) Πληθυσμός

ο πληθυσμός του δήμου Σιθωνίας τα τελευταία έτη έχει αυξηθεί λόγω της οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής. Ο σημερινός πληθυσμός των κατοίκων που διαμένουν μόνιμα στα δημοτικά διαμερίσματα που η διοικητική τους περιοχή εκτείνεται στη Β. Σιθωνία, σύμφωνα με την απογραφή του 1991 ανέρχεται σε 7312 άτομα.

Η κύρια απασχόληση του ενεργού οικονομικά πληθυσμού είναι στα τουριστικά επαγγέλματα (παροχή υπηρεσιών, ενοικίαση δωματίων κλπ). Δευτερευόντως απασχολούνται στον πρωτογενή τομέα και συγκεκριμένα στη γεωργία, την κτηνοτροφία, την δασοκομία καθώς και την μελισσοκομία.

Το θέρος όμως ο αριθμός των κατοίκων αυξάνεται σημαντικά λόγω της προσέλευσης παραθεριστών (100000 άτομα τουλάχιστον επισκέπτονται τη χερσόνησο της Σιθωνίας) για τις θερινές διακοπές. Οι επισκέπτες αναζητούν τη περίοδο αυτή ηρεμία και μέρος αυτών ασκούν δραστηριότητες αναψυχής στην περιοχή μελέτης. Για το λόγο αυτό η ανάπτυξη του αγροτουρισμού εκεί είναι απαραίτητη μιας και δεν υπάρχει καθόλου και επειδή ο ιδανικός αυτός συνδυασμός βουνού και θάλασσας θα προσελκύσει στο μέλλον ακόμη περισσότερους επισκέπτες στην περιοχή.

3.3 ΣΥΝΘΕΣΗ

A. Τοπίο

Το φυσικό τοπίο που απολαμβάνει ο επισκέπτης στην περιοχή μελέτης είναι μοναδικό από άποψη μορφής, γραμμής, χρώματος και υψής. Το τοπίο της περιοχής παρουσιάζει εξαιρετική ποικιλότητα τόσο αντικειμένων όσο και εναλλαγής των συνθετικών τύπων του τοπίου, ενώ προσδίδεται κίνηση στο τοπίο από την παρουσία της πληθώρας των πτηνών. Λόγω της έκτασης της περιοχής πληθώρα τοπίων και μικροτοπίων εναλλάσσονται διαδοχικά στην διάρκεια της διαδρομής. Ακολούθως περιγράφεται σε γενικές γραμμές το τοπίο.

Στην περιοχή κυριαρχεί το πανοραμικό τοπίο. Ο επισκέπτης ανάλογα με τη θέση παρατήρησης απολαμβάνει σε δεύτερο επίπεδο τη θαλάσσια υδάτινη επιφάνεια του Τορωναίου κόλπου ή του κόλπου του Αγ. Όρους, τις παράκτιες γραμμές και κολπίσκους της Χερσονήσου, τους οικισμούς της Βουρβουρούς, του όρμου Παναγίας, την βλάστηση του δάσους, τον ορεινό όγκο των κορυφών Πολυέλαιος, Ίταμος, Καρβουνάς που λόγω του υψομέτρου και των ισχυρών κλίσεων, συγκυριαρχούν στο τοπίο με την θάλασσα, δημιουργώντας ισχυρή αντίθεση.

Σε πρώτο επίπεδο απολαμβάνει τη ποικιλότητα της βλάστησης, τις χαρακτηριστικές μορφές ορισμένων δέντρων και φυτών, αλλά και των ανθρωπογενών επεμβάσεων δασοτεχνικών ή των κατοίκων υπό μορφή καλλιεργειών (αγροί, ελαιώνες κλπ)

Τέλος σε τρίτο επίπεδο απολαμβάνει τη Χερσόνησο της Κασσάνδρας ή του Αγ. Όρους.

3.4 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Με την παραπάνω περιγραφή γνωρίσαμε τα πάντα γύρω από το σύμπλεγμα των δασών τα οποία μελετάμε και είναι ικανά να φιλοξενήσουν τον αγροτικό τουρισμό.

Το σύμπλεγμα των δασών χωρίζεται σε μικρότερες εκτάσεις οι οποίες έχουν πάρει τα ονόματά τους από τους ίδιους τους κατοίκους για να μπορούν να τις ξεχωρίζουν.

Από όλες αυτές τις εκτάσεις λοιπόν διαλέξαμε μερικές οι οποίες έχουν όλα τα προσόντα για να φιλοξενήσουν τον αγροτικό τουρισμό. Από τις περιοχές αυτές περνάει δρόμος και η πρόσβαση είναι εύκολη και σχετικά όχι πολύ από τον Ν. Μαρμαρά.

Οι τοποθεσίες αυτές λοιπόν είναι:

α) ο παλαιός οικισμός του Παρθενώνα

β) Η περιοχή Ανεμόμυλος

γ) Η περιοχή Παλέμνος

δ) Η περιοχή Ασκαμνιά

ε) Η περιοχή Ψαριά και τέλος

στ) Η περιοχή όπου βρίσκεται το πυροφυλάκιο (όρος Πολυέλαιος).

Όσον αφορά τον παλαιό οικισμό του Παρθενώνα με τις υπόλοιπες περιοχές, υπάρχουν κάποιες διαφορές. Γι αυτό θα αναλυθεί ξεχωριστά ο Παρθενώνας και όλες οι υπόλοιπες περιοχές μαζί.

3.4.1 ΠΑΡΘΕΝΩΝΑΣ

Στον παλαιό οικισμό του Παρθενώνα υπάρχουν παλιά εγκαταλελειμμένα και πλέον γκρεμισμένα σπίτια. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια αλματώδης ανάπτυξη. Έχουν κατασκευαστεί υπέροχα καινούρια παραδοσιακά σπίτια τα οποία χρησιμοποιούνται ως χώροι αναψυχής για τους ιδιοκτήτες τους. Στον οικισμό λειτουργεί ένας

παραδοσιακός ξενώνας, δύο ταβέρνες, μία καφετέρια καθώς επίσης και ιππικός όμιλος.

Η δόμηση στον οικισμό του Παρθενώνα θεωρείται εντός σχεδίου περιοχής Χαλκιδικής και ισχύουν οι διατάξεις του νόμου. Παράλληλα όμως το χωριό έχει χαρακτηριστεί παραδοσιακό και ισχύουν και κάποιες άλλες διατάξεις. Μερικά βασικά στοιχεία είναι τα εξής: τα ήδη υπάρχοντα κτίρια όταν αναπαλαιώνονται η δόμησή τους πρέπει να γίνει όμοια με την παλιά, ανεξαρτήτου π.χ. αριθμού ορόφων. Όλα τα οικοδομήματα πρέπει να διαθέτουν σκεπή και να είναι πετρόκτιστα.

Όσον αφορά οικοδομήματα που χτίζονται για πρώτη φορά θα πρέπει το οικόπεδο να είναι άνω των 300 τετρ. μ. για να μπορεί να χτιστεί, να μην υπερβαίνει τους 2 ορόφους και φυσικά να διαθέτει σκεπή και να είναι πετρόκτιστο. Δεν ορίζεται απόσταση μεταξύ των σπιτιών.

Αντίθετα όσον αφορά τις υπόλοιπες περιοχές μελέτης ορίζονται διαφορετικές διατάξεις. Είναι περιοχές δόμησης εκτός σχεδίου περιοχής Χαλκιδικής. Οι διατάξεις οι οποίες ισχύουν είναι οι εξής:

Επιτρέπεται μόνο ένα κτίριο σε κάθε οικόπεδο. Το εμβαδόν του οικοπέδου ορίζεται σε 4000 τετρ. μ. Η ωφέλιμη επιφάνεια ορίζεται στα 200 τετρ. μ. Αριθμός ορόφων 2 με μέγιστο ύψος τα 7 μ

Σε περίπτωση κατασκευής στέγης μπορεί το ύψος να υπερβεί τα 7 μ. χωρίς όμως να επιτρέπεται η δημιουργία επιπλέον χώρων όπως σοφίτα. Τέλος η απόσταση των κτιρίων από τα όρια του οικοπέδου πρέπει να είναι 15 μ.

3.4.2 ΟΙ ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΔΟΜΗΣΗΣ ΟΠΩΣ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΝΟΜΟ:

Άρθρον 5.

Γενικοί όροι δόμησης

Μετά τον καθορισμό των ορίων των οικισμών ισχύουν οι εξής όροι δόμησης

1. Αρτιότητα

α) Εντός των ορίων του οικισμού, θεωρούνται άρτια τα οικόπεδα με ελάχιστο εμβαδόν αρτιότητας που μπορεί να κυμαίνεται από 300 μέχρι 2000 τετρ. μ. Μέσα στα όρια αυτά μπορεί να ορίζονται τομείς με διαφορετική αρτιότητα οικοπέδων προκειμένου να διασφαλιστεί ο τυχόν ιδιαίτερος χαρακτήρας του οικισμού στους τομείς αυτούς.

Τα ως άνω εμβαδό οικοπέδων εξειδικεύονται με απόφαση του νομάρχη που εκδίδεται μετά από γνώμη του υπουργείου χωροταξίας, οικισμού και περιβάλλοντος του νόμου. Για την εξειδίκευση αυτή, λαμβάνονται υπόψη τα εμβαδά που θεωρούνται αντιπροσωπευτικά του χαρακτήρα και πολεοδομικά ιστού του οικισμού.

β) Κατά παρέκκλιση εντός των ως άνω ορίων, θεωρούνται άρτια τα γήπεδα με όποιο εμβαδόν έχουν κατά την ημέρα δημοσίευσης του παρόντος, εφόσον δεν έχουν το ελάχιστο εμβαδόν που ορίζεται στην παράγραφο 1^α

γ) Για την αρτιότητα των γηπέδων προσμετράται και η τυχόν έκταση που παραχωρείται από τον ιδιοκτήτη για την δημιουργία κοινόχρηστου χώρου.

2. Μέγιστο ποσοστό κάλυψης και συντελεστής δόμησης:

α) Το μέγιστο ποσοστό κάλυψης των οικοπέδων ορίζεται σε 70% της επιφάνειάς τους.

β) Επιτρέπεται η ανέγερση κτιρίων με συντελεστή δόμησης που κλιμακώνεται προοδευτικά και ανάλογα με την επιφάνεια του οικοπέδου ως εξής:

-Για τα πρώτα 100 τετρ. μ. επιφάνειας του οικοπέδου, ο συντελεστής δόμησης ορίζεται σε 1,60

-Για τα επόμενα 100 τετρ. μ. επιφάνειας του οικοπέδου, ο συντελεστής δόμησης ορίζεται σε 0,80

-Για τα επόμενα 100 τετρ. μ. επιφάνειας του οικοπέδου, ο συντελεστής δόμησης ορίζεται σε 0,60

-Για τα πέραν των 300 τετρ. μ. τμήμα επιφάνειας του οικοπέδου, ο συντελεστής δόμησης ορίζεται σε 0,40. Η συνολική επιφάνεια ορόφων στο οικόπεδο για κύρια και βοηθητικά κτίρια, δεν μπορεί να υπερβεί τα 400 τετρ. μ.

Ειδικά για τους οικισμούς που έχουν χαρακτηριστεί με το από 19.10.1978 Π.Δ ως παραδοσιακοί ο συντελεστής δόμησης των οικοπέδων ορίζεται για τα πρώτα 100 τετρ. μ. επιφάνειας του οικοπέδου σε 1. Κατά τα λοιπά και για τους οικισμούς αυτούς ισχύουν οι λοιπές διατάξεις της περίπτωσης αυτής

γ) Κατά παρέκκλιση των διατάξεων του προηγούμενου εδαφίου ορίζεται:

γα) Για τμήμα οικοπέδου το οποίο έχει χαρακτηριστεί χώρος για ανέγερση κτιρίου κυρίως ωφέλειας επιφάνειας πέραν των 300 τετρ. μ. συντελεστής δόμησης 0,80 χωρίς περιορισμό στη συνολική επιφάνεια ορόφων.

γβ) Για οικόπεδα τουριστικών εγκαταστάσεων ή αμιγούς επαγγελματικής χρήσης ο συντελεστής δόμησης ορίζεται ως εξής:

-Για το πέραν των 300 τετρ. μ. μέχρι 2000 τετρ. μ. τμήμα οικοπέδου, ο συντελεστής δόμησης ορίζεται σε 0,60

-Για το πέραν των 2000 τετρ. μ. και μέχρι 4000 τετρ. μ. τμήμα οικοπέδου, ο συντελεστής δόμησης ορίζεται σε 0,50

-Για το πέραν των 4000 τετρ. μ. τμήμα οικοπέδου, ο συντελεστής δόμησης ορίζεται σε 0,40

Και στις περιπτώσεις αυτές τα κτίρια ανεγείρονται χωρίς περιορισμό στη συνολική επιφάνεια ορόφων.

γγ) Επίσης όπου εφαρμόζονται οι διατάξεις της περίπτωσης γ της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του παρόντος, επιτρέπεται η υπέρβασή της στο τελευταίο εδάφιο της περίπτωσης β της παρούσας παραγράφου, οριζόμενης συνολικής επιφάνειας ορόφων

3. Σύστημα δόμησης

Το κτίριο τοποθετείται ελεύθερα μέσα στο οικόπεδο. Όπου το κτίριο δεν εφάπτεται με τα πλάγια και πίσω όρια του οικοπέδου, αφήνεται απόσταση τουλάχιστον 2,50 μ. Μέσα στην απόσταση αυτή επιτρέπεται η κατασκευή εξωστών πλάτους μέχρι 1 μέτρο. Η απόσταση μεταξύ ανεξάρτητων κτιρίων μέσα στο ίδιο οικόπεδο ορίζεται σε 2,50 μέτρα τουλάχιστον.

4. Μέγιστο ύψος κτιρίων

α) Το μέγιστο ύψος κτιρίων ορίζεται σε 7,50 μ. Δύναται με απόφαση του νομάρχη να ορίζεται κατά περιοχές, αύξηση του παραπάνω μέγιστου ύψους μέχρι τα 8,50 μ. όταν συντρέχουν ειδικοί λόγοι που σχετίζονται με τη διατήρηση του τυχόν ιδιαίτερου χαρακτήρα του οικισμού.

β) Το μέγιστο ύψος κτιρίων σε κάθε όψη τους μετράται από την οριστική στάθμη του εδάφους (φυσικού ή διαμορφωμένου) με την επιφύλαξη της παρ. 1 του άρθρου 17 του ν. 1577/85

γ) Σε περίπτωση επιβολής στέγης με ειδικούς όρους δόμησης που εγκρίνονται με απόφαση του νομάρχη, επιτρέπεται υπέρβαση του μέγιστου ύψους μέχρι 2 μ.

δ) Πάνω από το μέγιστο ύψος του κτιρίου δεν επιτρέπεται καμία κατασκευή, εκτός από αυτές που αναφέρονται παρακάτω:

-Καπνοδόχοι, αγωγοί αερισμού, καπνοσυλλέκτες, εγκαταστάσεις ηλιακών συστημάτων, πύργοι ψύξεως και δοχεία διαστολής θέρμανσης ή κλιματισμού και αντλίες θερμότητας που κατασκευάζονται κατά το άρθρο 26 του ν. 1577/85

-Στέγες

-Στηθαία κιγκλιδώματα ασφαλείας και μόνιμες γλάστρες φυτών που κατασκευάζονται κατά το άρθρο 26 του ν. 1577/85

-Κατασκευές για τη στήριξη φυτών (πέργκολες)

-Αλεξικέραυνα, κεντρικές κεραίες τηλεοράσεων και ραδιοφώνων.

Όλες οι παραπάνω κατασκευές πρέπει να αποτελούν ενιαίο αισθητικό σύνολο.

ε) Το ελάχιστο ύψος ορόφου ορίζεται σε 2,40 μ.

5. Με απόφαση Νομάρχη, που εκδίδεται μετά από γνωμοδότηση του συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος του νόμου είναι δυνατόν για λόγους προστασίας του αρχιτεκτονικού χαρακτήρα του οικισμού και του φυσικού τοπίου ή για λόγους πολεοδομικούς γενικότερα να καθορίζονται συντελεστής δόμησης, ποσοστό κάλυψης και ύψος κτιρίων μικρότερα από τα οριζόμενα με το παρόν διάταγμα καθώς και μεγαλύτερες αποστάσεις των οικοδομών από τα όρια του γηπέδου κατά τμήματα ή σε όλη την έκταση του οικισμού.

3.4.3 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Η τελευταία κοινή υπουργική απόφαση με αριθμό πρωτοκόλλου 272331/4816 στις 10/7/02 έχει ως θέμα τον προσδιορισμό των λειτουργικών μορφών και τάξεων των τουριστικών καταλυμάτων και λοιπών τουριστικών εγκαταστάσεων που είναι δυνατό να εντάσσονται στα επιχειρησιακά προγράμματα αρμοδιότητας Υπουργείου Γεωργίας και τα περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα (ΠΕΠ) κατά την Γ' προγραμματική περίοδο, ως εγκαταστάσεις ανάπτυξης Αγροτικού Τουρισμού, μεταξύ άλλων αναφέρει ότι οι λειτουργικές μορφές και τάξεις νέων τουριστικών καταλυμάτων, που ενισχύονται στα πλαίσια των μέτρων και δράσεων ανάπτυξης Αγροτικού Τουρισμού των προγραμμάτων:

Α. «Αγροτική Ανάπτυξη και ανασυγκρότηση της υπαίθρου»

Β. Κοινοτική πρωτοβουλία LEADER και

Γ. Περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα και ειδικότερα στο πλαίσιο των «ολοκληρωμένων προγραμμάτων ανάπτυξης Αγροτικού χώρου», είναι δυνατόν να είναι οι ακόλουθες:

1. Παραδοσιακά ή διατηρητέα κτίρια: Πρόκειται για επισκευή, αποκατάσταση παραδοσιακών ή διατηρητέων κτιρίων και μετατροπή τους σε τουριστικά καταλύματα. Τα ανωτέρω κτίσματα πρέπει να είναι χαρακτηρισμένα ως παραδοσιακά ή διατηρητέα, από τις αρμόδιες κατά τόπους υπηρεσίες του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ή του ΥΠ.ΠΟ

2. Ξενοδοχεία κλασσικού τύπου 5,4 και 3 αστέρων

3. Ξενοδοχεία τύπου MOTEL 4 και 3 αστέρων

4. Ξενοδοχεία τύπου επιπλωμένων διαμερισμάτων 4,4 κ 3*

5. Τουριστικές επιπλωμένες επαύλεις και τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες

6. Ενοικιαζόμενα δωμάτια 4 κλειδιών

7. Ενοικιαζόμενα επιπλωμένα διαμερίσματα 4 κλειδιών

Όμως η ίδρυση των παραπάνω τουριστικών καταλυμάτων για την περιοχή του Παρθενώνα υπόκεινται σε κάποιους περιορισμούς όπως :

- Η μετατροπή χαρακτηρισμένων παραδοσιακών ή διατηρητέων κτημάτων σε τουριστικά καταλύματα ενισχύεται κατά προτεραιότητα στις περιοχές εφαρμογής των προγραμμάτων χωρίς κανέναν επιπλέον περιορισμό
- Σε παραδοσιακούς οικισμούς, εκτός από τη μετατροπή σε κατάλυμα παραδοσιακών ή διατηρητέων κτιρίων, είναι δυνατή η ίδρυση μόνο ξενοδοχείων κλασσικού τύπου και επιπλωμένων διαμερισμάτων, τουριστικών επιπλωμένων επαύλεων και τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών.

Όσον αφορά την επιδότηση με το πρόγραμμα LEADER+ δεν ισχύουν για την περιοχή μελέτης μας. Η συγκεκριμένη περιοχή κατατάσσεται στα όρια το Ν. Μαρμαρά ο οποίος θεωρείται αναπτυγμένη περιοχή λόγω του τουρισμού. Η περιοχή λοιπόν δεν θεωρείται “παραμεθόριος” και γι’ αυτό δεν επιδοτείται όσον αφορά το κατάλυμα.

Όμως υπάρχουν κάποιες διατάξεις που αναφέρουν πως μια επιχείρηση αγροτουρισμού επιδοτείται απ’ τη στιγμή όμως που δεν θα υπάρχει κατάλυμα.

3.5. ΠΡΟΤΥΠΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Παρακάτω παρουσιάζονται δύο διαφορετικά παραδείγματα αγροτουριστικής επιχείρησης για τις επιλεγμένες περιοχές:

3.5.1 ΠΡΟΤΑΣΗ Α

Η παρούσα πρόταση αφορά την δημιουργία ενός προτύπου οικολογικού αγροκτήματος, όπου θα αναπτυχθούν μια σειρά από δραστηριότητες, με σκοπό την παρουσίαση στον επισκέπτη στοιχείων από την αγροτική και την υπαίθρια ζωή της περιοχής.

Έστω ότι διαθέτουμε δύο αγροτεμάχια εμβαδού 16187,86 μ² και 10809,03 μ².

Α΄ Αγροτεμάχιο:

ΔΡΑΣΗ 1: Σε ένα χώρο όπου έστω τώρα υπάρχει λιβάδι, θα δημιουργηθούν: ένας χώρος παιδικής χαράς, ένα γήπεδο βόλεϊ και ένα βοηθητικό γήπεδο ποδοσφαίρου. Γενικότερα στο χώρο θα αναπτυχθούν τραπεζοκαθίσματα.

ΔΡΑΣΗ 2: Στα βόρεια αγροκτήματα έστω ότι υπάρχουν μεγάλα πεύκα. Μέσα στο χώρο αυτό θα δημιουργηθούν διαδρομές περιπάτων και σε ένα μικρό τμήμα του προβλέπονται θέσεις στάθμευσης για τα οχήματα των επισκεπτών.

ΔΡΑΣΗ 3,4,5: Για την κάλυψη των αναγκών σίτισης και στέγασης των επισκεπτών, προβλέπετε η δημιουργία ενός ξενοδοχείου 10 επιπλωμένων διαμερισμάτων 3), συνολικής έκτασης 360 μ². στον ίδιο χώρο θα λειτουργεί εστιατόριο και καφετέρια. Επίσης θα υπάρχει και ένας χώρος Η/Υ όπου θα δίνεται η δυνατότητα στους επιχειρηματίες επισκέπτες να εργασθούν, να συνδεθούν με το διαδίκτυο (internet) και να συνεχίσουν κάποιες επαγγελματικές δραστηριότητες. Η δημιουργία οδού πρόσβασης καθώς και των κατάλληλων χώρων στάθμευσης προκύπτουν σαν απαραίτητα λειτουργικά στοιχεία του χώρου.

ΔΡΑΣΗ 6: Για την κάλυψη κατά το δυνατόν των αναγκών διατροφής των επισκεπτών του αγροκτήματος με οπωροκηπευτικά προϊόντα ορίζεται η καλλιέργεια όλων των κηπευτικών σε μια έκταση 2 στρ. Στο χώρο αυτό θα καλλιεργούνται όλα τα κηπευτικά προϊόντα της περιοχής, ενώ με τη δημιουργία θερμοκηπίων δίνεται η δυνατότητα παραγωγής προϊόντων και κατά τους χειμερινούς μήνες.

ΔΡΑΣΗ 7: Για την ολοκλήρωση της διαδικασίας καλλιέργειας – διάθεσης των προϊόντων που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη δράση, θα δημιουργηθεί ένας χώρος συσκευαστηρίου για τον πρωτογενή έλεγχο, τη διαλογή και τη συσκευασία των προϊόντων.

ΔΡΑΣΗ 8,9: Η καλλιέργεια ελαίων είναι μία από τις χαρακτηριστικές καλλιέργειες της περιοχής και ήδη στο χώρο του

αγροκτήματος υπάρχουν ελιές ανεπτυγμένες. Για την εποπτεία της διαδικασίας καλλιέργειας ελαίων, σε ένα μικροφυτώριο θα φαίνεται η παραγωγή ελιάς από σπόρο, η μεταφύτευση της στο φυτώριο και τελικά η μεταφορά του φυτού στο χωράφι με την τελική φάση καλλιέργειας του.

ΔΡΑΣΗ 10,11: Από παλιά η καλλιέργεια αμπελιών στην περιοχή είναι πολύ αναπτυγμένη. Η στήριξη των αμπελιών σε αρχική φάση γίνεται με πασσάλους και όταν πλέον αναπτυχθούν δένονται με σύρματα. Σε ένα χώρο με διαμορφωμένα πλακόστρωτα ο επισκέπτης θα μπορεί να περιηγηθεί και να παρατηρεί όλη τη διαδικασία.

Στον ίδιο χώρο προβλέπεται η κατασκευή ενός παραδοσιακού φούρνου, στον οποίο θα μπορούν να ψήνονται κάποια φαγητά αλλά και ζυμωτό παραδοσιακό ψωμί.

Αγροτεμάχιο Β:

ΔΡΑΣΗ 12: Δημιουργία χώρου φιλοξενίας άγριων ζώων και χώρου στέγασης αλόγων.

Στο 1/3 της έκτασης του αγροτεμαχίου θα φιλοξενοούνται 5 άλογα, με τις κατάλληλες εγκαταστάσεις διαμονής, σίτισης και ελεύθερης περιήγησης.

Στον υπόλοιπο χώρο θα αναπτυχθούν φυτοφάγα άγρια ζώα που ζούνε στα δάση της περιοχής μας σε συνθήκες περιβάλλοντος. Ο χώρος είναι κατάλληλος για την ανάπτυξη τέτοιων δραστηριοτήτων λόγω της ύπαρξης έντονων στοιχείων πανίδας στο χώρο αυτή τη στιγμή.

Επίσης θα δίνεται η δυνατότητα στον επισκέπτη, εκτός από την παρατήρηση των δραστηριοτήτων του χώρου, να περιηγηθεί είτε πεζός, είτε ιππεύοντας στα γειτονικά δάση μέσα από αυτοτελείς διαδρομές και να παρατηρήσει και άλλα στοιχεία της χλωρίδας και της πανίδας της περιοχής.

3.5.2 ΠΡΟΤΑΣΗ Β

Η παρούσα πρόταση αφορά την δημιουργία ενός πρότυπου “ζωντανού” Μουσείου, όπου θα αναπτυχθούν μια σειρά από δραστηριότητες της ζωής των παλαιών κατοίκων του Παρθενώνα με

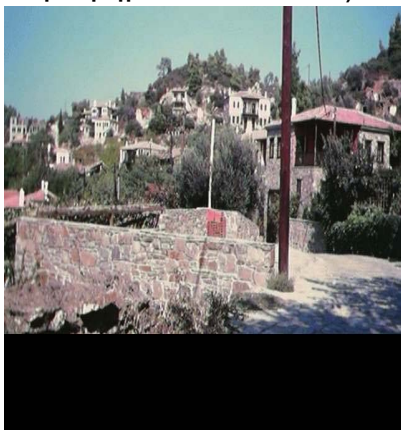
σκοπό την παρουσίαση στον επισκέπτη στοιχείων από την αγροτική και καθημερινή ζωή των ανδρών και των γυναικών των παλαιότερων εποχών. Συγχρόνως θα δίνεται η ευκαιρία στον επισκέπτη να συμμετάσχει και ο ίδιος στις παρουσιάσεις αυτές.

Το μουσείο θα κατασκευαστεί με πρωτογενή υλικά (πέτρα – ξύλο – πυλός). Θα λειτουργεί ως χώρος ενεργούς λαογραφίας και αντικαταναλωτικής αγωγής. Θα στοχεύει στο να γνωρίσει ο επισκέπτης το φυσικό περιβάλλον και τη λαογραφία του Παρθενώνα (ή ίσως ολόκληρης της Χαλκιδικής), και να νιώθει τις βαθιές ρίζες της παράδοσης μέσα στη φύση, με την εφαρμογή της μουσειολογικής αντίληψης που επιτάσσει την εποπτική, βιωματική, ψυχική προσέγγιση με τα εκθέματα.

Μέσα στο μουσείο θα υπάρχουν οι εξής χώροι:

- Αγροτικό σπίτι
- Χωριάτικο Παρθενιώτικο σπίτι
- Φάμπρικα (ελαιοτριβείο)
- Ανεμόμυλοι
- Εκκλησία
- Αλώνι
- Πατητήρι
- Καζάνι
- Ξυλοκάμινο
- Εργαστήριο υφαντικής (αργαλειός)
- Εργαστήριο αγγειοπλαστικής
- Περιβόλι με οπωροφόρα δέντρα της περιοχής
- Κήπος με αρωματικά και Φαρμακευτικά φυτά
- Κήπος με λουλούδια
- Μόνιμο εκθετήριο φωτογραφιών των Παλαιών Παρθενιωτών, καθώς και πολύτιμων εγγράφων
- Αίθουσα πολλαπλών χρήσεων – χωρητικότητας 150 ατόμων – όπου θα γίνονται σεμινάρια, παρουσιάσεις και οπτικοακουστικές προβολές (ηχοράματα) για την παράδοση και το φυσικό περιβάλλον του Παρθενώνα
- Υπαίθριο θέατρο όπου θα διοργανώνονται καλλιτεχνικές εκδηλώσεις (χορο-θεατρικές παραστάσεις, οπτικο-ακουστικές προβολές κ.α.)

- Καφενείο(όπου σερβίρονται και παραδοσιακά αφεψήματα, ροφήματα και ποτά)

Τα έσοδα του ιδιοκτήτη θα προέρχονται από το αντίτιμο εισόδου καθώς και από τα παραδοσιακά προϊόντα που θα πουλάει.

3.6 ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της ανάπτυξης του Αγροτουρισμού στη περιοχή είναι η ανάδειξη του φυσικού πλούτου της περιοχής και της αναβίωσης μιας πλούσιας παράδοσης

Ο Ν. Μαρμαράς με τη βοήθεια του Αγροτουρισμού θα μπορέσει να αναπτυχθεί τουριστικά θα μπορέσει να μεγαλώσει η τουριστική περίοδος που μέχρι τώρα περιοριζόταν σε τρεις μήνες 15/6- 15/9.

Με τη βοήθεια του συμπλέγματος που μελετήσαμε η τουριστική περίοδος θα μεγαλώσει και ο χειμώνας θα πάρει πλέον μια άλλη μορφή στα μάτια των ντόπιων κατοίκων, αλλά και των ξένων παραθεριστών.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Είναι μια καλή ευκαιρία ο Μαρμαράς να ανέβει στα επίπεδα που του αξίζει γιατί πραγματικά έχει πολλά να επιδείξει και είναι κρίμα να μένει στο περιθώριο όπως και πολλές τέτοιες περιπτώσεις ανά την Ελλάδα.

Οι ντόπιοι κάτοικοι θα πρέπει οι ίδιοι να αναζητήσουν τρόπους για να ενημερωθούν και μέσα για να προβάλουν αργότερα αυτά που θα προσφέρουν.

Ο ρόλος της κυβέρνησης και ειδικότερα του υπουργείου τουρισμού και του ΕΟΤ είναι πολύ σημαντικός. Αυτοί είναι οι πλέον ειδικοί για να ενημερώσουν τους ντόπιους κατοίκους για προγράμματα και επιδοτήσεις καθώς και για τις ενέργειες που πρέπει να γίνουν για να φτιάξουν μια αγροτουριστική επιχείρηση.

Τα πλεονεκτήματα πολλά, χωρίς όμως να μην υπάρχουν και τα μειονεκτήματα.

Η περιοχή μπορεί να αντικρίσει κάποτε “χρυσές μέρες” από οικονομική άποψη και αισθήματα περηφάνιας των κατοίκων από τον ενθουσιασμό που θα αντικρίζουν στα πρόσωπα των τουριστών όταν αυτοί θα θαυμάζουν και θα ζουν τα κάλλη, τα ήθη, τα έθιμα και τις παραδόσεις τους.

Χρειάζεται όμως και πολύ προσοχή και όχι απληστία ώστε να μην εμπορευματοποιηθούν τα πάντα.

Με πολύ προσοχή και σύνεση λοιπόν θα καταφέρουμε να κάνουμε κάτι αξιόλογο και να μιλάει γι αυτό ολόκληρη η Ελλάδα και γιατί όχι και ολόκληρη η Ευρώπη, ακόμα και ολόκληρος ο κόσμος!!!

BIBΛIOΓPAΦIA

- INTERNET
- Οικοτουρισμός (D. Fennell)
- Τουριστική πολιτική, Παπαζήσης , Αθήνα 1982. (Μ. Λογοθέτη)
- Αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί, INTERBOOKS Αθήνα 1989. (Σόνια Δροσοπούλου)
- Αγροτικός τουρισμός, Γραφικές τέχνες , Αθήνα 1988 (Μ. Λογοθέτη)
- , Αγροτουρισμος ένα νέο πεδίο δραστηριοτήτων για τους αγρότες και τις συνεταιριστικές οργανώσεις, Αγροτική 1989 (Χ. Καρρές)
- Αγροτουρισμος σταθμός στο δρόμο για την τοπική ανάπτυξη, Αθήνα 1985 (Παπακωσταντίδης Λ.)
- Τουριστικό μάρκετινγκ, Αθήνα, 1989 (Πετρέας Χ.)

- Τουριστική πολιτική, Ηράκλειο, 1994 (Μ. Σωτηριάδη)
- Δασαρχείο Πολυγύρου Χαλκιδικής
- Νομαρχία Χαλκιδικής
- Αειφορία- Εναλλακτικές μορφές τουρισμού (Ρίγγας)

Ευχαριστώ πολύ για τη βοήθειά τους:

- ✓ Τον κ. Ρίγγα για τις σημειώσεις του Αειφορία- Εναλλακτικές μορφές τουρισμού
- ✓ Τους φίλους μου Γαμπά Γεωργία, Καπετάνου Γιάννα και Χριστοδούλου Χριστόδουλο
- ✓ Τους γονείς μου
- ✓ Τον κ. Καζακίδη Ανέστη από την νομαρχία Χαλκιδικής
- ✓ Τον καθηγητή μου κ. Αντώνη Φραγγούλη
- ✓ Μέσα από εδώ θα ήθελα να ευχαριστήσω πάρα πολύ τους για δυστυχώς λίγο καιρό συναδέλφους μου στη Γραμματεία Τουριστικών Επιχειρήσεων για όλη τους τη βοήθεια σε όλους τους τομείς.
- ✓ Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω περισσότερο από όλους τον θείο μου Αντώνη Μπουγά που με βοήθησε πολύ στο να συλλέξω πληροφορίες που δεν θα έβρισκα ποτέ μόνη μου και χωρίς αυτόν δεν θα έβγαινε αυτό το αποτέλεσμα.

Σας ευχαριστώ,
Λενισά Μαριάννα

